

**Міністерство освіти і науки України
Запорізький національний університет**

С. В. САБЛІНА

ІСТОРІЯ СТИЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
для здобувачів ступеня вищої освіти магістра
спеціальності “Філологія”
освітньо-професійної програми “Українська мова та література”**

Затверджено
вченою радою ЗНУ
Протокол № 3 від 24.10.2023 р.

**Запоріжжя
2023**

УДК: 811.161.2'38-112(075.8)

С 122

Сабліна С. В. Історія стилів української мови : навчально-методичний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності “Філологія” освітньо-професійної програми “Українська мова та література”. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2023. 103 с.

Навчально-методичний посібник призначений для опанування дисципліни “Історія стилів української мови” : видання містить інформативно-лекційний блок, плани практичних занять, методичні рекомендації до їх підготовки, завдання для самостійної роботи та для групового виконання й обговорення.

Навчально-методичний посібник розраховано на студентів денної та заочної форм навчання, які здобувають ступінь вищої освіти магістра за спеціальністю філологія, освітньо-професійної програми “Українська мова та література”.

Рецензент *І. І. Мацегора*, к. філол. наук, доцент, доцент кафедри слов’янської філології (Запорізький національний університет).

Відповідальна за випуск *С.В. Сабліна*, к. філол. наук, доцент кафедри української мови (Запорізький національний університет).

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
МАТЕРІАЛИ ДО ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ	7
Вступ до курсу “Історія стилів української мови”.....	
Культурно-стильова еволюція розмовного стилю.....	9
Становлення й розвиток ділового стилю	12
Специфіка розвитку наукового стилю української мови.....	15
Естетична функція літературно-художнього стилю.....	18
Становлення рис публіцистичного стилю.....	20
Ритуальна функція мови та її реалізація в конфесійному стилі.....	22
Специфіка розвитку й причини занепаду інших стилів української мови староукраїнської доби.....	26
МАТЕРІАЛИ Й ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	29
ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ	90
ПРИКЛАДИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ	91
ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК	95
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	99
ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА	101

ПЕРЕДМОВА

"Історія стилів української мови" входить до циклу обов'язкових обов'язкових дисциплін освітньо-професійної програми з підготовки філологів, які здобувають ступінь вищої освіти магістра. Курс містить відомості з історії стилістичної системи української мови для студентів, які попередньо вивчали історичну граматику української мови, старослов'янську мову, українську діалектологію, історію української літератури. У ньому простежено процес формування системи стилів української мови, їх розвиток у зв'язку з розвитком української культури, процес вироблення стилістичних і фонетико-граматичних норм та закріплення за певним стилем. Мета дисципліни – вивчення відомостей про формування й розвиток наявних і зниклих функційних стилів у проєкції на історію української мови; з'ясування особливостей діахронійного розвитку стилістичної системи української літературної мови.

Лекційний курс передбачає ознайомлення з найважливішими темами та проблемами, які формують уявлення про українську стилістичну систему в її історичному розвитку від витоків до сучасності.

Мета практичного курсу – засвоєння сучасних підходів у розв'язанні проблемних питань функціонування стилів української мови. Тут зосереджено увагу на особливостях історії української стилістичної системи як розділу історичного мовознавства. Викладено відомості про історичні та лінгвістичні джерела наявних функційних стилів української мови. Як проблемні подано ті питання, що неоднозначно розв'язуються в сучасних дослідженнях, враховано останні публікації з історії української стилістики. Кожен план практичного заняття супроводжується списком рекомендованої літератури, опрацювання якого дозволить опанувати тему самотужки. Це стосується як журнальних статей, так і окремих монографій, розділи з яких пропонуємо для ознайомлення, й відеоматеріалів.

Вимоги до знань та вмінь:

за підсумками вивчення курсу здобувачі освіти повинні знати:

- причини змін у межах стилістичної системи української мови;
- специфіку рис, які були й є стилетвірними для сучасних стилів української мови;
- стилістичну специфіку історичних XI-XXI ст. та доробок окремих персоналій чи організацій у розвитку системи стилів української літературної мови;
- фактори впливу сучасних інституцій на функціонування стилістичної системи української літературної мови;
- роль окремих представників красного письменства, науки, публіцистики, політики, церкви у формуванні стилів української мови.

За підсумками вивчення курсу студенти повинні вміти:

- виявляти стилетвірні риси пам'яток писемності;

- аналізувати пам'ятки церковно-релігійного та світського змісту XI-XXIст., з'ясовувати стилістичну й жанрову специфіку цих творів;
- встановлювати за мовностилістичними особливостями історичну специфіку жанру чи стилю, оцінюючи внесок окремих персоналій в історію його розвитку;
- зіставляючи мовні факти, давати оцінку тим суспільним і мовним фактам, які сприяли або гальмували розвиток стильових форм української мови;
- диференціювати літературне/нелітературне у проєкції на різнорівневі мовні одиниці у конкретному мовному стилі.

Згідно з вимогами освітньої-професійної програми здобувачі освіти повинні досягти таких компетентностей:

- здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог;
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- здатність бути критичним і самокритичним;
- здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;
- уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність працювати в команді та автономно;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- здатність проведення досліджень на належному рівні;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в галузі української філології;
- оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування;
- знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня;
- здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних;
- дотримуватися правил академічної доброчесності;
- здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки;

- здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів;
- здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в галузі української філології;
- усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів української мови для досягнення запланованого прагматичного результату;
- здатність працювати автономно; планувати та управляти своїм часом.

Міждисциплінарні зв'язки. Курс "Історія стилів української мови" тісно пов'язаний із дисциплінами "Історія української мови", "Українська мова професійного спрямування", "Сучасна українська літературна мова", "Стилістика української мови". Простежуються міжпредметні зв'язки з курсами загальногуманітарного циклу: "Народознавство", "Історія філософії", "Релігієзнавство", "Історія України" та "Світова історія", "Педагогіка".

Запропонований посібник допоможе студентам-філологам денної й заочної форм навчання не лише добре підготуватися до практичних занять і складання екзамену, а й краще засвоїти програму з філологічної освіти.

У посібнику використано такі символи:

Проблемні питання

Головні поняття

Виконати вправи й завдання самостійно

Рекомендована література

Головні положення теми

Завдання для групового виконання й обговорення

МАТЕРІАЛИ ДО ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Вступ до курсу "Історія стилів української мови"

Проблемні питання

1. Поняття про функційний стиль в його історичній проєкції.
2. Проблеми стильового поділу в різні періоди розвитку української мови.
3. Питання стильових норм та їх стабільності.

Головні поняття: функційний стиль, жанр, експресивний стиль, діджитальний стиль, високий, середній, низький слог(стиль), мовна норма, стильова норма, мовний реєстр.

Рекомендована література

Основна

1. Коломієць І. І., Шиманська В. О. Стилістика української мови (практичний модуль) : навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО. Умань : Візаві, 2021. 145 с.
2. Радевич-Винницький Я. Історія української мови. Львів : Апріорі, 2020. 360 с.
3. Селігей П. Стильова норма як різновид мовної норми. *Наукові записки НаУКМА*. 2016. Том 189. С.83-86.

Додаткова література й інтернет-ресурси

1. Арешенков Ю. Класифікація функціональних стилів і вивчення стилістики у вищій та середній школі. *Мовознавство*. 1993. №1.
2. Арешенков Ю. "Стиль" як категоріальне поняття стилістичної науки. *Науковий вісник Чернівецького університету*. Вип. 117–118. Слов'янська філологія. Збірник наукових праць. Чернівці, 2001.
3. Дзюбишина-Мельник Н. Ще один стиль української літературної мови. *Культура слова*. 1994. Вип. 45.
4. Непийвода Я. Мова української науково-технічної літератури (функціонально-стилістичний аспект). Київ, 1997. 303 с.
5. Чемеркін С. Репрезентативність гіпертексту у функціонально-стильових різновидах української мови в Інтернеті. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*: Зб. наук. праць. Київ, 2009. Вип. 19. С. 111–116.

Відеоконтент

<https://www.youtube.com/watch?v=r-7JMHrlmaw>

https://www.youtube.com/watch?v=ORaC_3aLuEw&pp=ygUu0IbRgdGC0L7RgNGW0Y8g0YPQutGA0LDRI9C90YHRjNC60L7RlyDQvNC-0LLQuA%3D%3D

<https://www.youtube.com/watch?v=Nzt2NjsjUYU>

<https://www.youtube.com/watch?v=r-7JMHrlmaw>

Головні положення теми

Функційний стиль – це різновид літературної мови, що має певне функційне призначення, систему мовних елементів, способи їх добору, вживання, взаємного поєднання та зв'язку.

В основу виділення сучасних стилів покладено такі лінгвістичні критерії: функція мови, яка реалізується в тому чи тому стилі й його специфіці мовних і мовленнєвих одиниць; мовні засоби створення й оформлення стилів; комунікативна функція; сфера мовного спілкування; екстралінгвальні принципи + функція мови; спеціального / неспеціального спілкування.

У сучасних умовах функційно-стильова сфера мови постійно уточнюється: переосмислюються традиційні стилі, відновлюються ті, яких за певних умов не визнавали, формуються нові. У сучасній українській літературній мові оптимальною є така класифікація функційних стилів: основні стилі (розмовно-побутовий, науковий, офіційно-діловий, публіцистичний, художній), інші стилі (конфесійний, епістолярний, ораторський).

Жанр – це різновид функційно-мовленнєвого стилю, що детермінується п'ятьма факторами: а) формою будови; б) характером наявної інформації; в) емоційною забарвленістю; г) засобами вираження інформації; д) її цільовою спрямованістю.

Експресивні стилі виокремлюються характером наявних елементів експресії, і традиційно їх поділяють на високий, знижений і нейтральний.

У різні періоди розвитку української мови визнаємо існування різних стилів і жанрів, які максимально відповідали потребам комунікантів. У період розвитку української мови, який припадає на XI-XVIII століття реалізовувалася теорія трьох стилів – традиційне для Європи доби Відродження і бароко вчення про поділ мови на три стилі («слоги»): високий, середній і низький.

Високий стиль передбачав емоційно урочистий, пишномовний виклад, присвячений важливим подіям, особам, діянням богів, перемогам у битвах, доблесті героїв тощо. Вирізнявся широким використанням прикрашальних мовних засобів, зокрема словесних (метафори, синекдохи, метонімії, антономасії, повтори, подвоєння, приєднання та ін.) і змістових (алегорії, перифрази, гіперболи, апострофи, етопеї, гіпотипози, персоніфікації, парентези, епіфонемі) фігур. Високий стиль спирався на старослов'янську лексику (зокрема, архаїзми, слов'янізми), фонетику і граматичні форми, характеризувався ускладненим синтаксисом (розгорнутими фразами, надфразними єдностями, інверсіями, риторичними запитаннями, вигуками тощо), широко звертався до античної міфології, барокової образності.

Середній стиль передбачав емоційно спокійний, помірно прикрашальний виклад, присвячений менш важливим предметам і темам, ніж у високому стилі. Лексика й

стилістичні фігури в ньому здебільшого релевантно співвідносилися з реаліями і поняттями серед. рівня. Середній стиль спирався на живу народну українську мову, особливо її лексику й фразеологію, менше – на її фонетику і граматичні форми.

Низький стиль чи "подлий" – це мова народна, якою можна писати тільки речі неповажні, наприклад, т. зв. інтермедії чи інтерлюдії, призначені на посміх для поважних людей (І. Огієнко).

У проєкції на функційний поділ староукраїнська книжна мова послуговувалась конфесійним, епістолярним, діловим, літописним, науковим, розмовним стилями.

Якщо мовний стиль – це сукупність засобів, відбір яких зумовлений змістом, метою та сферою мовлення, то стильова норма – це правило, яке визначає доцільність використання мовних засобів залежно від стилю мовлення.

Джерелами стильових норм слугують передусім практика взірцевого мововжитку в кожному з функційних стилів і властивий майстрам слова мовний смак, утілений у конкретних текстах.

Тема 2. Культурно-стильова еволюція розмовного стилю

Проблемні питання

1. Сфера використання та мовні особливості розмовного стилю.
2. Вияви розмовного стилю староукраїнської доби.
3. Фіксація елементів розмовного стилю в пам'ятках XIV-XVIII ст.
4. Усно-розмовний стиль як вияв повсякденно-побутової культури сучасних українців.

Головні поняття: розмовний стиль, розмовно-побутовий, розмовно-офіційний(виробничий), розмовний стиль староукраїнської доби, діалектне мовлення, стильові риси, ситуативність, невербальні засоби спілкування, суржик.

Рекомендована література

Основна

1. Коломієць І. І., Шиманська В. О. Стилістика української мови (практичний модуль) : навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО. Умань : Візаві, 2021. 145 с.
2. Радевич-Винницький Я. Історія української мови. Львів : Апріорі, 2020. 360 с.
3. Бирик С. Усна літературна мова в українській культурі повсякдення. Ніжин: Аспект-Поліграф, 2013. 589 с.

Додаткова література й інтернет-ресурси

1. Арешенков Ю. Класифікація функціональних стилів і вивчення стилістики у вищій та середній школі. *Мовознавство*. 1993. №1.
2. Баранник Д. Народнорозмовний складник лексичної та фразеологічної систем національної мови: (на захист розмовного стилю). *Мовознавство*. 2008. №4 – 5. С.18–31.
3. Бибик С. Диференційні ознаки розмовно побутового стилю літературної мови. *Українська мова*, 2011, № 4. С. 22 – 29.
4. Грищенко А. Напрями досліджень з усного мовлення у сучасному мовознавстві. *Мовознавство*. 1968. №5. С. 11 – 16.
5. Дудик П. Синтаксис сучасного українського розмовного літературного мовлення. Просте речення. Київ : Наук. думка, 1973. 288 с.
6. Пилинський М. Розмовна лексика в писемних стилях сучасної української літературної мови. *Взаємодія усних і писемних стилів мови*. Київ : Наук. думка, 1982. С 28–67.
7. Пилинський М. Розмовна лексика в писемних стилях сучасної української літературної мови. *Взаємодія усних і писемних стилів мови*. Київ : Наук. думка, 1982. С 28 – 67.
8. Тараненко О. Колоквіалізація, субстандартизація та вульгаризація як характерні явища стилістики сучасної української мови. *Мовознавство*. 2002. №4–5. С. 33 – 39.
9. Чемеркін С. Українська мова в Інтернеті: позамовні та внутрішньоструктурні процеси. *Мовознавство*. 2011. № 2. С. 88 – 89.

Відеоконтент

<https://www.youtube.com/watch?v=yDd7AVp8q2U>

<https://www.youtube.com/watch?v=pH4RUcnAS28>

<https://www.youtube.com/watch?v=4aId6O9eQ9s>

<https://www.youtube.com/watch?v=-OwgORPvaew>

<https://www.youtube.com/watch?v=2pjRBcqnv6E&pp=ygUl0YPQutGA0LDRI9C90YHRjNC60ZYg0LTRltCw0LvQtdC60YlQuA%3D%3D>

<https://www.youtube.com/watch?v=Of4NRCeWt7E&t=160s>

Експрес-урок Суржик: <https://www.youtube.com/watch?v=UJJhfaNvNzg>

Українська мова з XI століття. Графіті Софії Київської. Лекція історика Олександра Палія: <https://www.youtube.com/watch?v=yyVXR7Iocm0>

Дослідження графіті 11 го століття на стінах Софії Київської: <https://www.youtube.com/watch?v=VFuqfEfd-XY>

<https://www.youtube.com/watch?v=dxeQ1oN3BkQ>

<https://www.youtube.com/watch?v=dmHzhhKE6ho>

Головні положення теми

Сфера використання розмовного стилю – щоденне неофіційне спілкування у побуті, на виробництві, в навчальній, науковій та інших сферах життя. Головна мета стилю – бути засобом невимушеного спілкування, живого обміну думками, з'ясування побутових стосунків між двома або кількома мовцями. Визначальні риси розмовного стилю: невимушеність спілкування; спонтанність (тобто безпосередність, непередбачуваність) і, як наслідок, – стереотипність, тобто широке використання системи готових мовних формул, кліше, стандартних формул типу «радий вас бачити», «бувайте здорові» (адже співрозмовники при спонтанному спілкуванні практично не мають часу на обдумування своїх реплік); лаконізм у висловленні думок, прагнення до компресії слів, речень; використання невербальних засобів (рухів, жестів, міміки), адже при усному спілкуванні найчастіше можливий візуальний контакт; безпосередність контакту мовців – звідси можливість активного використання інтонації, пауз, порядку слів при побудові висловлювання; емоційність (у розмові зазвичай розкривається ставлення автора вислову до предмета вислову і до співбесідника).

Функціює розмовний стиль зазвичай в усній формі, хоч можливе використання його у формі письмовій, скажімо, у приватному листі. Тому й виділяють у розмовному стилі підстили: розмовно-побутовий, виробничий, епістолярний. Розрізняють усне літературне мовлення, яке ґрунтується на дотриманні норм сучасної української літературної мови, та розмовно-побутове, у якому спостерігається часте порушення літературних норм.

У донаціональний період розвитку української мови (X-XIV ст.) можна говорити про наявність розмовно-побутового стилю, але чітко визначити його диференційні ознаки не спроможні через брак пам'яток. Ті риси, які трапляються у найдавніших пам'ятках української мови, наприклад, графіті Софії Київської, у текстах інтермедій, віршованих діалогів, шкільних віршів слід вважати ознаками народнорозмовної української мови. А от чи збігаються вони з розмовно-побутовим стилем, наприклад, XI, XII, XIII століття – це питання розв'язати не вдасться, здається, ніколи.

Очевидно розмовні риси (які збігалися з діалектними, і саме як діалекти вияви описані в мовознавчій літературі) у пам'ятках з різних українських територій спостерігаються вже в українській діловій мові XIV-XV ст. Зближення староукраїнської літературної мови з народнорозмовною весь час посилювалося, і в XVIII ст. в багатьох

жанрах народнорозмовний варіант уже став переважати. Він функціював як у писемному (рукописному й друкованому), так і в усному виявах. Розмовна мова найбільш чітко зафіксована в народній творчості, що доводять записи українського фольклору з найдавніших часів, та з XVI-XVII століття в оригінальних художніх текстах в межах середнього й низького слогів.

Якщо в попередні періоди розвитку можемо спостерегти тільки окремі зразки чи вкраплення розмовності в інших стилях, то період сучасний є фіксувальним: уже з початку XX століття з появою фонографії можна натрапити на окремі, хоч і дуже обмежені зразки розмовності. Але чим ближче до нашого часу, тим більше накопичувалося фонозразків із діалектологічних та етнографічних експедицій з різних куточків України, які фіксували й спонтанне розмовне мовлення. Було створено Український діалектний фонофонд (2004р.) - сукупність зразків українського діалектного мовлення зі всієї території розповсюдження української мови.

Тема 3. Становлення й розвиток ділового стилю

Проблемні питання

1. Мовна й стильова специфіка ділових документів XI-XIV ст.
2. Розширення жанрів ділового стилю та його термінологічне наповнення в XV-XVIII ст.
3. Розвиток ділового стилю в новоукраїнський період.
4. Ідентифікувальні риси сучасного ділового стилю та сфера його застосування, підстилі офіційно-ділового стилю.

Головні поняття: діловий стиль, структурованість тексту, грамоти XIV-XVII ст., Руська правда, адміністративно-управлінська термінологія, стандартизація, шаблон, письмовник, діловий лист

Рекомендована література

Основна

1. Коломієць І. І., Шиманська В. О. Стилїстика української мови (практичний модуль) : навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО. Умань : Візаві, 2021. 145 с.
2. Радевич-Винницький Я. Історія української мови. Львів : Апріорі, 2020. 360 с.

3. Русанівський В. Історія української літературної мови. Київ : АРтеК, 2020. 387 с.

Додаткова література й інтернет-ресурси

1. Ажнюк Л. Функціональний синтаксис директивних документів XIV – середини XVII ст. : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01. Київ : 1996. 18 с.
2. Білан Н. Структурно-стильові та лексико-семантичні особливості заповітної документації (на матеріалі духівниць кінця XVII–XVIII ст.) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Київ : 2003. 220 с.
3. Геращенко О. Історія композиції та формуляра українських гетьманських універсалів : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01. Харків, 1996. 179 с.
4. Горобець В. Загальна канцелярська документація XVIII ст. *Українське мовознавство*. 1989. Вип. 16. С. 72–80.
5. Горбачук Д. Літописні договори Русі з Візантією як свідчення формування офіційно-ділового стилю. URL: <http://www.slavdpu.dn.ua/tpps/magazine/01/22.pdf>
6. Сабліна С. Конспект лекцій з історії української літературної мови XIX-початку XXст. Частина I. Укладач: Запоріжжя: ЗНУ, 2005. 51с.
7. Марко І. Становлення офіційно-ділового стилю західноукраїнського варіанта літературної мови кінця XIX – початку XX ст. : автореф. дис. на здобуття наук. Ступеня канд. філол. наук : 10.02.01. Чернівці, 2010. 20 с.
8. Огієнко І. Історія української літературної мови. Київ : Либідь, 1995. 283 с.
9. Пономарів О. Стилїстика сучасної української мови: Підручник. 3-тє вид., перероб. і доповн. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. 248с.
10. Стецюк Б. Юридична лексика кримінально-процесуального права Гетьманщини : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01. Запоріжжя, 1999. 192 с.
11. Худаш М. Лексика українських ділових документів кінця XV – поч. XVII ст. (на матеріалі Львівського Ставропігійського братства). Київ : Вид-во АН УРСР, 1961. 164 с.
12. Чепіга І. Особливості ділових пам'яток XVII–XVIII ст. Лівобережжя [Електронний ресурс]
13. Шевельов Ю. Українська мова в Іпол. XXст.(1900-1941). Стан і статус. Чернівці, 1987. 295с.

Відеоконтент

https://www.youtube.com/watch?v=ibd_-WLjvFw

<https://www.youtube.com/watch?v=hb2bFXoqYKA>

<https://www.youtube.com/watch?v=lwRfTSxhV9w>

Головні положення теми

Сучасний офіційно-діловий стиль – функційний різновид української мови, що використовувався й використовується з інформативно-регулятивною метою; обслуговує сфери права, влади, адміністрування, комерції, міжнародних відносин. Сфера спілкування, у якій використовується офіційно-діловий стиль – офіційно-ділові стосунки у будь-яких галузях економіки, у державному, суспільному, політичному житті, у державно-правовій системі, у міжнародних відносинах. Основна мета спілкування у цій сфері – регулювати офіційно-ділові відносини мовців у зазначених сферах, обслуговувати громадські потреби людей у ситуаціях адміністративного типу. Це стиль законів, указів, статутів, програм, правил, постанов, наказів, розпоряджень, офіційного справоведення й листування. Визначальні риси офіційно-ділового стилю: нейтральний тон викладу змісту лише у прямому значенні; точність та ясність викладу фактів, поєднані з лаконічністю, стислістю та послідовністю; виразна логічність викладу; регульовально-імперативний характер викладу; документальність (кожен офіційний папір повинен мати характер документа), стабільність (кожен документ досить довго зберігає традиційні форми – визначені реквізити, розташовані у певній послідовності); високий ступінь стандартизації мовних засобів (для кожного виду документа існує певний набір стандартних мовних засобів); сувора регламентація тексту (чітка будова тексту та розміщення його частин); для чіткої організації текст поділяється на параграфи, пункти, підпункти; майже цілковита відсутність емоційності та образності і будь-якого вияву індивідуальності автора.

Підстилі офіційно-ділового стилю: адміністративний – використовується у професійно-виробничій сфері, правових відносинах і діловодстві; дипломатичний – реалізується у сфері міждержавних офіційно-ділових стосунків у галузі політики, економіки, культури. Регламентує офіційно-ділові стосунки міжнародних організацій, структур, окремих громадян; законодавчий – використовується у законотворчій сфері, регламентує та обслуговує офіційно-ділові стосунки між приватними особами, між державою і приватними та службовими особами; правозахисний – стиль актів, вироків, протоколів, обвинувальних висновків, постанов про арешт, обшук тощо).

Діловий стиль X-XIII століть представлений багатством жанрів: договірні грамоти, міждержавні політичні й торгівельні угоди(договори), збірники законів; можна

припустити, що були й інші жанри, наприклад, офіційні юридичні акти, приватно-канцелярські документи (заповіти, грамоти(дарчі), офіційне (і дипломатичне) листування. Стилiстичними й мовними маркерами ділового стилю в таких документах були: чітка структурація тексту; лексичні особливості(штампи, канцеляризми, термінологія адміністрування, відсутність лексико-стилiстичної емоційності(тропів)); специфічний складний синтаксис; належне регламентоване оформлення з фразами-маркерами ділового стилю.

Офіційно-діловий стиль XVI-XVIII ст. був представлений жанрами офіційного листування та урядового управління (листами, грамотами XIV-XV ст.). З XVI ст., а особливо з кінця XVII ст. він збагачується новими видами й типами документів (універсалами, наказами, інструкціями тощо). Дипломатичний жанр представлений з середини XVII ст. переважно листуванням гетьманських канцелярій. З кінця XV ст. розвивається юридичний жанр, що регулювався Литовським статутom 1588 р. (актові книги, купчі записи, духівниці, описи майна, супліки-скарги, судові акти тощо). Для офіційно-ділового стилю цього періоду характерна чітка стандартизація тексту: усталені початки і кінцівки, послідовно відтворювані формули з однотипною лексикою, книжними граматичними формами, складним синтаксисом.

У період XIX-поч. XX століть діловий стиль українською мовою у Наддніпрянській Україні виявляється найчастіше у листуванні (офіційному та приватному). Тобто головним виявом тогочасного діловодства, де повноцінно функціонувала ділова українська мова під час заборон, був діловий лист.

Українська літературна мова I пол. XXст. мала вже вироблену суспільно-політичну термінологію й адміністративно-управлінську лексику, з допомогою яких можна було передати характер суспільно-політичного життя. 20 роках XX століття склалися стиль, форма і структура офіційних документів. Переважна більшість офіційних документів складалася із трьох умовних частин: передмова, основний текст (виклад суті проблеми), висновок (сподівання і настанова одночасно). Тобто маємо чітку структуру офіційно-ділового тексту.

Тема 4. Специфіка розвитку наукового стилю української мови

Проблемні питання

1. Перекладна природничо-теологічна література XI-XIII ст. києворуської доби.
2. Розширення підстилів і жанрів наукового стилю у XIV-XVIII століттях

3. Науковий стиль новоукраїнської доби.

4. Диференційні особливості сучасного наукового стилю.

Головні поняття: науковий стиль, термінологія, перекладна теологічно-природнича література, НТШ, старослов'янська мова, науково-навчальний підстиль XVI-XVII ст., науково-практичний підстиль XVI-XVII ст., стереотипність, граматика, підручник, словник, автодидакт.

Рекомендована література

Основна

1. Коломієць І. І., Шиманська В. О. Стилістика української мови (практичний модуль) : навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО. Умань : Візаві, 2021. 145 с.
2. Радевич-Винницький Я. Історія української мови. Львів : Апріорі, 2020. 360 с.
3. Селегій П. Світло і тіні наукового стилю. Київ : Києво-Могилянська академія. 2016. 628 с.

Додаткова література й інтернет-ресурси

1. Гавриш І. Розвиток українського наукового стилю 20 – 30-х років ХХ століття (на матеріалі науково-технічних текстів) : автореф. дис. ...канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова. Харків, 2001. 20 с.
2. Зелінська Н. Поетика приголомшеного слова (Українська наукова література ХІХ — початку ХХ ст.). Львів : Світ. 2003. 352 с.
3. Коваль А.П. Науковий стиль сучасної української літературної мови. Структура наукового тексту. Київ: Вид-во Київського ун-ту, 1970. 307 с.
4. Наєнко Г. Етапи становлення наукового стилю української мови : кінець 16 – перша половина 17 століття. Мовознавство : матеріали V конгресу МАУ. Чернівці, 2003. С. 162–167.
5. Селегій П. Нуковець і його мова. *Українська мова*, 2012, № 4. С.18-28.
6. Сліпушко О. Софія київська. Українська література Середньовіччя: доба Київської Русі (Х–ХІІІ століття). Київ: Аконіт. 399с.
7. Шаркань В. Формування наукового стилю нової української літературної мови в підросійській Україні. *Українська мова*. 2013, № 2. С.100 –118.
8. Чижевський Д. Історія української літератури (від початків до доби реалізму). Нью-Йорк, 1956. С. 42 – 67.

Відеоконтент

<https://www.youtube.com/watch?v=Xsj-sc1-jtc>

<https://www.youtube.com/watch?v=fPF2vkLdAGw>

<https://www.youtube.com/watch?v=MZMypEPfJNg>

Головні положення теми

Науковий стиль – функційний різновид літературної мови, що використовується з пізнавально-інформативною метою у сфері освіти й науки, виробництва. Ідентифікувальними рисами наукового стилю є: нормативність; понятійність і предметність (використання переважно назв понять і предметів); об'єктивність суджень; точність і лаконічність висловлювань; логічність, ясність, аргументованість викладу; однозначне пояснення причинно-наслідкових відношень; докладність висновків; документація тверджень (наявність у текстах цитат, посилань, цифрових даних, схем, таблиць, діаграм, малюнків); стереотипність (використання усталених форм, кліше для побудови текстів); відсутність образності, емоційності та індивідуальних авторських рис.

У межах наукового стилю виділяються різні підстили: власне науковий (академічний) підстиль із жанрами текстів (монографія, рецензія, стаття, наукова доповідь, повідомлення, курсова й дипломна роботи, реферат, тези). Поділяється на науково-технічний та гуманітарний; науково-популярний; науково-навчальний (дидактичний); виробничо-технічний.

Науковий стиль найдавнішої доби XI-XIII ст. був у зародковому стані й покладався на теологічні пояснення фактів довкілля, або ж на багатовікові спостереження народної повсякденної медицини й побутової магії.

Наукова література XI-XIII ст. була перекладною, обслуговувалася старослов'янською мовою, мала майже винятково характер популяризації і тому не стала основою самостійної наукової діяльності.

Уже з к. XVI століття науковий стиль староукраїнської мови переконливо представлений науково-навчальним жанром, реалізованим, латинською, староукраїнською книжною та старослов'янською мовами.

Період XVI–XVIII ст. знаменувався формуванням в Україні 3 наукових тематичних напрямів: природничо-наукового, історіографічного та граматичного.

Розвиток освіти й науки в Україні XVI-XVIII ст. тривав паралельно, взаємно обумовлюючи один одного. Освітні потреби стимулювали започаткування нового

підстилю наукового стилю староукраїнської доби - науково-навчального. А вслід за поширенням освіти та зародженням середнього освіченого класу виникає ще один підстиль – науково-популярний. Науковий стиль розгортається тематично, бо чітко окреслені праці 2 циклів(гуманітарного та природничого) із відповідними науками (алгебра, геометрія, астрономія, геодезія, мінералогія).

Кожна з наук наповнюється термінологією, запозиченою з латинської, грецької, старослов'янської, інших мов та термінологізуються загальноновживані українські слова. За даними науковців, у староукраїнській мові була добре розроблена військова, морська, мінералогічна, мовознавча, друкарська, музична терміногрупи.

На початковому етапі формування засобів та підстилів та жанрів наукового стилю нової української літературної мови відбувалося не стільки прямим шляхом — через написання наукових текстів українською мовою, укладання термінологічних словників, скільки опосередковано — через українські загальномовні словники, граматики, зокрема граматику О. Павловського (1818 р.), у надрах інших стилів (художнього, публіцистичного, епістолярного), через роїськомовну літературу, у якій подано й українські терміни.

Тема 5. Естетична функція літературно-художнього стилю

Проблемні питання

1. Мова й головні ознаки художнього стилю староукраїнської доби.
2. Мовні засоби й особливості літературно-художнього стилю нової української мови.
1. Дифузивна та узагальнювальна специфіка сучасного художнього стилю.
3. Диференційні особливості сучасного художнього стилю та його підстилі.

Головні поняття: стильова дифузія, мовна дифузія, художній стиль, полемічна література, українські письменники, ідіостиль, лексика, фразеологія, художня література, образність, поетичність, експресивність, естетичність мовлення.

Рекомендована література

Основна

1. Коломієць І. І., Шиманська В. О. Стилїстика української мови (практичний модуль) : навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО. Умань : Візаві, 2021. 145 с.
2. Радевич-Винницький Я. Історія української мови. Львів : Апріорі, 2020. 360 с.
3. Коннов О. Ф. Історична динаміка художнього стилю [монографія]. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова. 2015. 187 с. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/19740/1/konov-mono.pdf>

Додаткова література й інтернет-ресурси

- 1 Взаємодія художнього і публіцистичного стилів української мови / М.М.Пилинський, Н.Я.Дзюбишина-Мельник, К.В.Ленець та ін. Київ : Наук. думка, 1990. 216 с.
- 2 Войтенко І. Функціональний стиль художнього мовлення. URL : <https://lingvj.oa.edu.ua/articles/2012/n26/18.pdf>.
- 3 Грабович Г. До історії української літератури: Дослідження, есе, полеміка. Київ : 1997. С. 23 – 33.
- 4 Головенко І. Теоретико-методологічні засади вивчення художнього тексту з урахуванням стилю. URL : <http://ippi.org.ua/sites/default/files/12gnitus.pdf>.
- 5 Ковальов В. П. Виразальні засоби українського художнього мовлення. Херсон : Херсонська міська друкарня, 1991. 126 с.
- 6 Лосев А.Ф. Проблема художественного стилю. Київ : Colleqium, 1994. 286 с.

Відеоконтент

<https://www.youtube.com/watch?v=BkkpuY-b5w8>

Головні положення теми

Особливим функційним різновидом писемної мови є стиль літературно-художній (інші назви – художній, художньо-белетристичний). Сфера його використання широка: індивідуальна і колективна творча діяльність, усі види мистецтва, культура, освіта. Специфіка його в тому, що це складний сплав компонентів, у якому відображається усе багатство національної мови. З одного боку, він вбирає у себе елементи усіх інших стилів літературної мови, трансформує і переосмислює їх, з іншого – передбачає використання діалектизмів, жаргонізмів, неологізмів, застарілих слів та інших складників, якщо це вмотивовано потребою мистецького зображення дійсності.

Окремі риси художнього стилю проглядають уже в окремих творах києворуської доби: Київському літописі й Слові о полку Ігоревім. Повноцінна художня література

зароджується в останній чверті XVI ст. у вигляді панегіриків і полемічних віршів, спрямованих проти католицизму. Українська поезія (О. Митур, К. Транквеліон-Ставровецький, Д. Андрієвич, П. Беринда, Г. Дорофієвич, М. Смотрицький, К. Сакович, Н. Зінкович, Т. Земка, Віталій та ін.) й полемічна проза (І. Вишенського, З. Копистенського, М. Смотрицького) кінця XVI ст. бідна тропами, але для неї вже характерні ті ключові слова, що згодом визначатимуть особливості художніх барокових творів. І хоч це була здебільшого релігійна поезія, очевидні риси стильової й мовної дифузії.

Роль драматургії (шкільних релігійних драм, інтермедій) у становленні художнього стилю староукраїнської доби очевидна, адже саме мова цих драм помітно змінюється на кінець XVII ст. — початок XVIII ст., коли староукраїнська літературна мова насичується розмовними елементами. Більш показова мова інтермедій, яка являє собою винятково розмовно-діалектний варіант української мови. Роль Г.Сковороди у формуванні жанрів художнього стилю українською мовою вкрай важлива.

Із художньої творчості І. Котляревського, поетів-романтиків, Т.Г.Шевченка започатковано нову українську літературну мову. Тривалий час саме цей літературно-художній стиль залишався єдиним повнокровним стилем, в українській мові, оскільки інші стилі через обмежені державною системою функції не могли природно розвиватися. Роль письменників XIX–XX століть у формуванні рис сучасного художнього стилю.

Тема 6. Становлення рис публіцистичного стилю

Проблемні питання

1. Ознаки публіцистичності у творах староукраїнської доби.
2. Розвиток публіцистичного стилю в новоукраїнський період.
3. Основні риси сучасного публіцистичного стилю та сфера його застосування, підстилі публіцистичного стилю.

Головні поняття: публіцистичний стиль, повчально-проповідницька література XVI–XVII ст., полемічна література XVI–XVII ст., українська преса, оцінність, експресія, лапідарність, мовні засоби контрасту

Рекомендована література

Основна

1. Воронова М. Ю. Теорія та практика публіцистичного портрета. Київ : ЛАТ & К, 2019. 311 с.
2. Коломієць І. І., Шиманська В. О. Стилїстика української мови (практичний модуль) : навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО. Умань : Візаві, 2021. 145 с.
3. Лексика українських масмедіа: монографія / за ред. Марини Навальної Переяслав-Хмельницький : К С В, 2019. 187 с.
4. Радевич-Винницький Я. Історія української мови. Львів : Апріорі, 2020. 360 с.

Додаткова література й інтернет-ресурси

1. Коць Т. Публіцистичний стиль в українській літературній мові кінця ХІХ – початку ХХІ ст.: нормативно-аксіологічний аспект. дис. ... д-ра філол. наук :10.02.01. Київ, 2019. 38 с.
2. Пилинський М., Дзюбишина-Мельник Н., Пономарів О. та інші. Взаємодія художнього і публіцистичного стилів української мови Київ: Наукова думка, 1990. 240 с.
3. Сокіл Б. Дослідження особливостей української літературної мови і лінгвістичні дискусії навколо неї у ХІХ – поч. ХХ ст. Дис. на здоб. ступ. канд. філол.наук. Тернопіль, 1998. 399 с.
4. Статєєва В.Українські письменники про проблеми літературної мови та мовознавства кінця ХІХ – початку ХХ ст. На матеріалах спадщини М.Коцюбинського, Лесі Українки, Б.Грінченка та ін.). Ужгород: Патент, 1997. 628 с.
5. Стишов О. Українська лексика кінця ХХ століття : на матеріалі мови засобів масової інформації. Київ, Видавничий центр КНЛУ, 2003. 388 с.
6. Шевельов Ю. Українська мова в першій половині ХХ ст. (1990-1941). Стан і статус). Чернівці: Рута, 1998 . 228 с.
7. Шевченко Л. Інтелектуальна еволюція української літературної мови: теорія аналізу. Київ, Київський університет, 2001. 698 с.
8. Сайт «Ізборник». URL: <http://litopys.org.ua>

Відеоконтент

<https://www.youtube.com/watch?v=uNsuKvIKvqk>

<https://www.youtube.com/watch?v=7ziSkwm2Ozs>

https://www.youtube.com/watch?v=_wV7JTvmKZ4

Головні положення теми

Визначальними рисами публіцистичного стилю є: доступність мови й формулювань (оскільки орієнтація – на широкий загал); поєднання логічності доказів і полемічності викладу; поєднання логізації викладу із емоційно-експресивним забарвленням; точності, документальності – з образністю (широке використання перифраз, епітетів, метафор, метонімії, порівнянь, гіпербол тощо); наявність позитивного чи негативного авторського тлумачення, яке має здебільшого тенденційний характер; чіткість авторських оцінок; широкий вияв авторської індивідуальності.

Підстилі публіцистичного стилю: власне публіцистичний(стиль ЗМІ); художньо-публіцистичний; науково-публіцистичний.

Публіцистичний стиль із давньоруськоукраїнського періоду і майже до середини XVI ст. знайшов вияв переважно в жанрі слів і повчань з виразним полемічним струменем, з XVI ст. – з виразним живомовним компонентом. Близьким до нього був жанр учительних Євангелій (XVI-XVII ст.).

За функційною ознакою наближалися до публіцистики твори полемічного та ораторсько-проповідного жанру, особливо в другій половині XVI - першій половині XVIII ст.: Кирила Транквіліона-Ставровецького, Лазаря Барановича, Йоаникія Галятовського, Антонія Радивиловського, Варлама Ясинського, Стефана Яворського, Данила Туптала (Дмитрія Ростовського), Феофана Прокоповича, Георгія Кониського. Корені публіцистичного стилю української мови сягають глибин давньої повчально-проповідницької та полемічної літератури (XVI–XVII ст.).

Публіцистичний стиль новоукраїнського періоду безпосередньо пов'язаний із розвитком українськомовної періодики, на шпальтах якої обговорювалися, апробувалися й у такий спосіб вироблялися різноманітні риси й конкретне лексико-фразеологічне й стилістичне наповнення публіцистичного стилю.

В XIX – на початку XX ст. в українській пресі зародилися “всі жанрові різновиди, властиві цій галузі літератури: інформаційний, власне публіцистичний, художньо-публіцистичний, науково-публіцистичний, науково-популярний.

У 60-80 роки XX ст. завданням публіцистики було формування радянської суспільної свідомості. Зміни мовних засобів вираження публіцистичного стилю тоталітарної доби радикальні й протилежні публіцистиці к.ХІХ-поч.ХХст.: негативна оцінність, створення контрасту, специфічний синтаксис, лапідарність і гасловість публіцистики.

Сучасну добу розвитку публіцистичного стилю дослідниця Г.Коць називає добою експериментів: журналісти й редактори намагаються повернути забуті слова й мовні звороти, триває пошук нових форм вираження в лексиці, фразеології, метафорі,

парадигматиці, максимальне й часто невиправдане залучення іношомовних слів, гіперизм(поширення відмінних від російської мови словотвірних і морфологічних форм).

Тема 7. Ритуальна функція мови та її реалізація в конфесійному стилі

Проблемні питання

1. Функціонування конфесійного стилю в давньоруськоукраїнський (XI-XIII) період.
2. Жанрово-стильова розбудова конфесійного стилю в староукраїнський період (XIV-XVIII ст.)
3. Стан конфесійного стилю в новоукраїнський період.
4. Основні риси сучасного конфесійного стилю та сфера його застосування, підстилі конфесійного стилю.

Головні поняття: конфесійний стиль, староукраїнська мова, Євангеліє, Біблія, переклад, апокриф, житійно-історична (агіографічна) література, проповідь, старослов'янська мова, церковнослов'янська мова української редакції, стилістика

Рекомендована література

Основна

1. Коломієць І. І., Шиманська В. О. Стилістика української мови (практичний модуль) : навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО. Умань : Візаві, 2021. 145 с.
2. Радевич-Винницький Я. Історія української мови. Львів : Апріорі, 2020. 360 с.

Додаткова література й інтернет-ресурси

1. Бабич Н. Д. Богословський стиль української мови у контексті стилістичної науки : зб. наук.-дидакт. пр. Чернівці : Букрек, 2009. 216 с.
2. Грималовський І. Мова української духовної поезії XVIII – початку XIX століття: Дис. ... канд. філол. Наук. Чернівці, 2006.
3. Дзюбишина-Мельник Н. Я. Стильово-стилістичні орієнтації сучасного конфесійного стилю. *Єдиними вустами: Вісник Інституту богословської термінології*. Львів, 1998. №2.

- 4 Задорожний В. До проблеми розвитку конфесійного стилю сучасної української літературної мови. *Матеріали Всеукраїнської наукової конференції 13-15 травня 1998 року*. Львів: видавництво ЛПБА, 1998. С. 137-145.
- 5 Задорожний В. Як треба читати тексти кирилівського письма. *Дивослово*. 2004. №2. С. 22-25.
- 6 Німчук В. Українська мова – священна мова. Українські переклади Святого Письма . *Людина і світ*. 1991. № 11-12. С. 28-32; 1993. № 1. С. 35-39; № 4-5. С. 14-19; № 6-7. С. 26-32; № 8-9. С. 20-24; № 10-12. С. 26-31.
- 7 Німчук В. Українські діалектні переклади Св. Письма. *Українське і слов'янське мовознавство : матеріали Міжнар. конф. на честь 80-річчя проф. Й. Дзендзелівського*. Ужгород, 2001. С. 383-389.
- 8 Німчук В. Християнство й українська мова. *Українська мова*. 2001. № 1. С. 11- 31.
- 9 Огієнко І. (митрополит Іларіон). Хвалімо Бога українською мовою. Вінніпег, 1962. Видання третє, доповнене і перероблене. Луцьк, 1992. 20 с.
- 10 Павлова І. Лексика конфесійного стилю. *Дивослово*. 2001. №1. С. 18–24.

Відеоконтент

<https://www.youtube.com/watch?v=XrQvKabVBdg>

https://www.youtube.com/watch?v=t7tbkXYm_fk

<https://www.youtube.com/watch?v=fblg8Lfl6kw>

<https://www.youtube.com/watch?v=6Sr-iciuORY>

<https://www.youtube.com/watch?v=CfpU6kHU9bw>

<https://www.youtube.com/watch?v=AP4RjeCHL-E>

Головні положення теми

Конфесійний стиль – це стиль перекладної культової літератури (Біблія, житія, апокрифи тощо) та літератури оригінальної (проповіді, постання, тлумачення Святого Письма, молитви, богослужбова навчальна література), стиль релігійних служб (літургій) та відправ(треби) (хрещення, вінчання, миропомазання, причащення та ін.).

Питання із підстилями конфесійного стилю на сьогодні обговорюване, але історично сформованими є такі підстилі: Священного Писання, або Біблійний;

літургійно-богословський; агіографічний, або житійний; проповідницький; науково-богословський; катехізичний, або навчально-релігійний.

Головні ознаки конфесійного стилю в основному сформувалися за часів пізньої Київської Русі, і хоч він активно розвивався у XVI – XVII ст., але, крім зміни мовної форми та незначної розбудови жанрів незначно трансформувався. Конфесійний стиль бере початок з часу запровадження християнства як державної релігії Київської Русі (988 р.), разом із якою було цілком запозичено й стиль відправ, церковну літературу, обрядовість, і відповідно службову мову - старослов'янську.

Об'єктивна оцінка типів книг, які переписувалися й перекладалися для обслуговування потреб православ'я в XI-XIII ст., дозволяє сформувати уявлення про підстилі давнього конфесійного стилю. Як мінімум, їх було чотири: літургійно-богословський (Остромирове Євангеліє (1056 -1057pp.), Реймське Євангеліє I пол. XI ст., Архангельське (1092 р.), Добрилове (1164 р.) Євангелія, Городиський Апостол (XII ст), Бучацьке Євангеліє (XII ст.); служебники, требники, службові Мінеї (збереглися із к. XI ст.); проповідницький представлений від часів запровадження християнства перекладними творами (проповіді Іоанна Златоустого, Єфрема Сирина, Василя Великого, Григорія Богослова, Теодора Студита, «Листвиця» Іоанна Листвичника, «Богословіє» Іоанна Дамаскина, Учительні євангелія), а з к. XII-XIII століть – оригінальними («Притча про душу і тіло», «Слово в неділю на Великодні» Кирила Турівського); житійно-історичний підстиль(агіографічний) представлений перекладними творами (Сінайський патерик, Скитський патерик, Афонський патерик, Єгипетський патерик) та оригінальними («Пам'ять і похвала князю Володимиру», «Житіє Бориса і Гліба(«Чтеніє») та «Житіє Теодосія Печерського» Нестора, Листвиця Іоанна Листвичника, Похвала преподобному отцю нашому Теодосію», «Києво-Печерський патерик»); 4) підстиль повчань (повчання києво-печерського ігумена Теодосія, «Про кари Божі і про раті» Серапіона, «Повчання архієпископа Луки до братії» Луки Жидяти; «Про кари Божії», «На велику Чотиридесятницю», «Повчальне слово до келаря», «Запитання до Ізяслава...» Теодосія Печерського). Жанри конфесійного стилю XI-XIII ст.: апокрифічний («Житіє Андрія Юродивого», «Откровення апостола Павла», «Откровення Мефодія», «Хожденіє Богородиці по муках»); паломницький (пілігримський) жанр: «Життя і ходіння Данила, руської землі ігумена»); жанр молінь: «Слово» і «Моління» Данила Заточника.

На к.XIII-поч.IVст. можна говорити про те, що ритуальну функцію безальтернативно виконувала тільки старослов'янська мова, але літературна староукраїнська мова вже починала складати їй конкуренцію.

У XIV – першій половині XVI ст. старослов'янська мова втрачає свої позиції як літературний (єдино можливий) спосіб передавання ритуальної функції. Причиною цього була зміна уявлень тогочасної інтелігенції, за якими церковнослов'янська мова асоціювалася зі священністю, найвищим ступенем освіченості й недоторканністю. До цього спричинилися перекладачі, які намагалися виробити адекватні способи вербалізації, шукали оптимальний варіант «зрозумілість + освіченість» щодо церковно-релігійних понять і текстів.

Конфесійний стиль XIV-XVII ст. функціював у таких же підстилях, як і в попередню добу, утім окремі з них набули розширення й трансформації за рахунок конкуренції двох мов(старослов'янської та староукраїнської).

З'явилися й нові підстилі: полемічний, катехізичний, або навчально-релігійний.

Старослов'янська мова в XV-XVIIст. все більше втрачала права в царині конфесійного стилю, й починала передавати ритуальну функцію староукраїнській літературній мові, що виявилось як у мовному плані, так і в появі нових синкретичних (міжстильових: у яких відбито риси конфесійного, публіцистичного, риторичного) піджанрів.

Конфесійний стиль українською мовою відбувся в XIX столітті, коли з'являються переклади Євангелія М. Шашкевича, переклади Біблії П. Куліша, І.Нечуя-Левицького та ін. У XIX столітті конфесійний стиль здебільшого був представлений літургійно-богословським підстилем, і то силами одинаків-письменників, такими як П.Куліш.

У середині 40-х років XX ст. після нищення української церкви занепадає й конфесійний стиль, який повернувся в українську мову, звідки був усунутий разом із секуляризацією релігійного життя, тільки на поч. 90-х рр. XX століття. І як окремий функційний різновид української мови останнім часом відновлюється й посідає належне місце у системі стилів літературної мови. Сучасному конфесійному стилю притаманні принаймі дві конститутивні ознаки: урочистість як стилістична домінанта та стандартність.

Тема 8. Специфіка розвитку й причини занепаду інших стилів української мови староукраїнської доби. Ознаки стильової дифузії

Проблемні питання

1. Становлення й занепад літописного стилю.
2. Специфіка риторичного стилю.

3. Становлення й трансформація епістолярного стилю.

4. Ознаки стильової дифузії.

Головні поняття: літописний стиль, стильова дифузія, риторичний стиль, епістолірний стиль.

Рекомендована література

Основна

1. Коломієць І. І., Шиманська В. О. Стилїстика української мови (практичний модуль) : навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО. Умань : Візаві, 2021. 145 с.
2. Радевич-Винницький Я. Історія української мови. Львів : Апріорі, 2020. 360 с.

Додаткова література й інтернет-ресурси

1. Арешенков Ю. Класифікація функціональних стилів і вивчення стилістики у вищій та середній школі. *Мовознавство*. 1993. №1.
2. Арешенков Ю. “Стиль” як категоріальне поняття стилістичної науки. *Науковий вісник Чернівецького університету*. Вип. 117–118. Слов’янська філологія. Збірник наукових праць. Чернівці, 2001.
3. Грималовський І. Мовостиль Василя Ферлеєвича. *Науковий вісник Чернівецького університету*. Вип. 119. Слов’янська філологія. Чернівці, 2001.
4. Дзюбишина-Мельник Н. Ще один стиль української літературної мови. *Культура слова*. 1994. Вип. 45.
5. Єрмоленко С. Стилїстика сучасної української літературної мови в контексті слов’янських стилістик. *Мовознавство*. 1998. №2–3.
6. Коваль А. Практична стилістика сучасної української мови. Київ, 1978. 375 с.
7. Ленець К. Епістолярний стиль. Стиль і час. Хрестоматія. Відп. ред. М.Пилинський. Київ, 1983.
8. Непийвода Я. Мова української науково-технічної літератури (функціонально-стилїстичний аспект). Київ, 1997. 303 с.
9. Русанівський В. Співвідношення функціональних і експресивних стилів мови. Слово і труд. Київ, 1976.
10. Чемеркін С. Г. Репрезентативність гіпертексту у функціонально-стильових різновидах української мови в Інтернеті. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*: Зб. наук. праць.

Київ, 2009. Вип. 19. С. 111–116.

Відеоконтент

https://www.youtube.com/watch?v=pOfOx_SdITo

<https://www.youtube.com/watch?v=tMaRJL9594I>

<https://www.youtube.com/watch?v=kp9l2ce4lh4>

https://www.youtube.com/watch?v=ao0x-U_IwFc

<https://www.youtube.com/watch?v=JO46iSHBqdY>

Головні положення теми

Ознаки літописного стилю й компілятивно-поєднувальний їх характер: структурність(в льто....); документалізм і достовірність; специфіка мови, яка, однак змінювалася з часом; різноманітність матеріалу, яка спричиняла не стилістичну єдність, а жанровість окремих статей літопису; стислість і лаконічність.

Особливості мови й стилю трьох киеворуських, і староукраїнських регіональних літописів. Ознаки стильової дифузії у козацьких літописах.

Причини занепаду літописного стилю лежать у площині стильової дифузії та конкуренції його з художнім стилем та діловодством.

З огляду на запозичення й становлення риторики як лінгвістичного прецедента, сказати, що риторичний стиль існував та існує дотепер як самостійний стиль важко. Можемо стверджувати, що чистоти стилю чи жанру риторики не можемо встановити принаймні до к.16-17 століть, коли риторика стала викладовою дисципліною (хоч і латинською мовою), а риторичні засоби активно почали вживатися в полемічному, художньому, літописному стилях. В Україну Київської Русі класична риторика й відповідний стиль прийшли опосередковано, з Візантії, разом із християнською культурою. Сліди її впливу виявляються в творах давньоруських ораторів - митрополита Іларіона та єпископа Кирила Туровського. Мовні риси риторичного стилю у творах цих письменників.

У XVII-XVIII ст. курс риторики викладався у Києво-Могилянській академії, яка була глибоко національним навчальним закладом, орієнтувалася на найпрогресивніші здобутки кращих європейських університетів. До наших днів дійшли описи 183 підручників риторики, 127 з яких було складено в цій академії. Тогочасна риторика асоційована з такими видатними риториками як Феофан Прокопович, Григорій Кониський, Григорій Сковорода. Із них саме Феофан Прокопович був теоретиком ораторсько-риторичного мистецтва пізнього середньовіччя.

Риторика насамперед служила прикладній проблемі - складанню церковних проповідей. Саме українське церковне проповідництво максимально реалізувало набутки української риторики в 18-на поч. 20 століть, коли українська мова була заборонена: Маркіян Шашкевич, Андрей Шептицький. З кінця 19 століття з'являються світські зразки з використанням риторичних елементів (І. Франко, М. Драгоманов).

Риторичний стиль в радянську епоху: функції й засоби.

З погляду історичного розвитку стилів слід визнати, що відбувалося й відбувається (наприклад, з епістолярним) змішування ознак одного стилю з іншим, у зв'язку з чим розвиваються збагачені новими рисами стилі, або ж розвивалися нові синтетичні стильові моделі. Причини стильової дифузії: зміна мовної основи, яка обслуговувала стиль; деканонізація стилів і їх синтез; поширення освіти (з 16-17 ст.); авторські пошуки небанального й переконливого (стиль І.Вишенського: полемічний-публіцистичний-риторичний? Або сучасний публіцистичний стиль та експериментаторство в ньому).

МАТЕРІАЛИ Й ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

ТЕМА: Проблеми стильоводілу в різні періоди розвитку української мови

Проблемні питання

1. Еволюція поняття 'функційний стиль' та 'стильова система' у вітчизняному мовознавстві.
2. Стильова диференціація староукраїнської літературної мови: питання існування сформованих стилів у дохристиянський період.
3. Два типи стильоводілу середньоукраїнської літературної мови: функціональні стилі, що сягають попереднього періоду та слоги (високий, середній, низький). Роль Києво-Могилянської академії в популяризації слоговоділу.
4. Стильоводіл нової української літературної мови та сучасної української літературної мови.
5. Проблема стильових норм та їх стабільності.

Рекомендована література

Основна

1. Коломієць І. І., Шиманська В. О. Стилістика української мови (практичний модуль) : навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО. Умань : Візаві, 2021. 145 с.
2. Радевич-Винницький Я. Історія української мови. Львів : Априорі, 2020. 360 с.
3. Селігей П. Стильова норма як різновид мовної норми. Наукові записки НаУКМА. 2016. Том 189. С.83-86.

Додаткова

1. Арешенков Ю. Класифікація функціональних стилів і вивчення стилістики у вищій та середній школі. *Мовознавство*. 1993. №1.
2. Арешенков Ю. "Стиль" як категоріальне поняття стилістичної науки. *Науковий вісник Чернівецького університету*. Вип. 117-118. Слов'янська філологія. Збірник наукових праць. Чернівці, 2001.
3. Городиловська Г. Проблема стилів в українському мовознавстві. Вісник Львівського університету. Серія Журналістика. 2003. Вип. 23. С. 136-143.
4. Дзюбишина-Мельник Н. Ще один стиль української літературної мови. *Культура слова*. 1994. Вип. 45.
5. Єрмоленко С. Стилістика сучасної української літературної мови в контексті слов'янських стилістик. *Мовознавство*. 1998. №2-3.
6. Історія української мови. Хрестоматія Х-ХІІІ століть. Укладач В. В. Німчук. Київ : Наукова думка, 2016. 368с.

7. Ленець К. Епістолярний стиль. Стиль і час. Хрестоматія. Відп. ред. М. Пилинський. К., 1983.
8. Русанівський В. М. Історія української літературної мови. Київ : АРтеК, 2000. 387с.
9. Русанівський В. Співвідношення функціональних і експресивних стилів мови. Слово і труд. Київ, 1976.
10. Чемеркін С. Г. Репрезентативність гіпертексту у функціонально-стильових різновидах української мови в Інтернеті. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*: Зб. наук. праць. Київ, 2009. Вип. 19. С. 111-116.

Виконати вправи й завдання самостійно

Завдання 1. Ознайомитись зі статтею Проценко О.В. "До проблеми вивчення функціональних стилів у вищій школі" <http://eprints.zu.edu.ua/10683/1/47.pdf> Висловитися щодо таких питань:

- I. Яка, на думку авторки, оптимальна класифікація функційних стилів української мови?
- II. У чому специфіка критеріїв класифікації функційних стилів?
- III. Як авторка пропонує розв'язувати проблему класифікації стилів?
- IV. Яка структура кожного функційного стилю, представленого у статті?
- V. Підтримайте чи спростуйте таку думку "Інформаційний стиль як різновид спеціального мовлення, що діє у сфері масової комунікації, протиставлено публіцистичному стилю: в інформаційному стилі реалізується мовна функція повідомлення, інформування, тоді як у власне публіцистичних текстах актуалізується функція впливу".

Завдання 2. Встановити й обґрунтувати ознаки високого, середнього й низького слогів у поданих уривках (приклади з лексико-фразеологічного, граматичного, стилістичного рівнів занести в таблицю).

Зразок тексту	приклади			Обґрунтування того чи того слога
	лексико-фразеологічний	граматичний	стилістичний	
Текст 1				
Текст 2				
Текст 3				
Текст 4				
Текст 5				

Текст 6				
---------	--	--	--	--

Текст 1

...Пишет Іаков де Ворайне о нѣкоем благороднѣм, иже, богат быв, обнища зѣло и в великой печали бысть, сѣтуя о погубленном богатствѣ; явилося ему діавол в образѣ воина, яздя на конѣ чернѣм, иже вины печали єго вопрошаше и увѣдав не скорбѣти повелѣваше. Аз, рече, обогащу тя и славна сотворю, точію ты єдино мнѣ обѣщай. Той же с клятвою обѣща ему сотворити то, еже востребует. И указа ему діавол єдино мѣсто; zde, рече, копай и обращеши множество многое злата, серебра и каменія драгаго; обаче за сіе приведеш ми на се мѣсто жену твою. Копав же на мѣстѣ том человѣк он и обрѣте, яко повѣда ему бѣс, сокровище от многих лѣт сокровенное, еже помалу възымая, обогатися зѣло. Купив села многа, рабы же и рабыня, и полаты, и прославися паче инѣх велмож. Пришедшу же времени тому, коего обѣща со клятвою поставити жену свою бѣсу в унареченном мѣстѣ, идѣже обрѣте сокровище. Рече ей нощію: пойдеви на оно мѣсто поблизу нас, имамы бо тамо нѣкое орудіе. Не повѣда же окаянный вещи, соглашенной с дѣмоном; она же трепещущи и боящися не хотяше ити, обаче и не хотя повинуся мужу. Бѣ же зѣло благочестива и честнаго житія, к пресвятѣй богородици по вся дни многи возсылаше молбы. Идущи же ей вѣслѣд мужа, случися има ити мимо церков недалече пути стоящую, и моли мужа своего же на пождати ю мало. Аз, рече, иду и совершу обычаное мое правилце, к пресвятѣй богородици пред церковію и паки скоро возвращуся.

(Данило Туптало. Руно орошенное (1683р.)

Текст 2

Хоч би вже якого, то зобють с полетыки!
Хиба еще и сіого хлѣба запитаю.
Коли ж недзо, то й прощай, брате Николаю!
Жунку з дѣтми зблеску гдєсь зацуприкую,
А сам пруч, куди очи и почепчикую!
Шкода балагурити и свѣтом нудити —
Нумо тилко спитаймо тенета розбити.
Давав бог, братцю, людям и нам обіцався,
Я б таки, бачця, тута чогось сподѣвався!

2-й мужик

Не имим я грѣх, щоб тут було що таке,

Як бачиш, то все отсе нічого светое,
 От я б тобѣ раяв
 И дав хлѣб и без того твуй батко да й маты!

1 [-й Мужик]

Я ж кажу, що ти скрутиш, що тобѣ без працѣ?
 Нащо ж було наперед брехать, як собацѣ?
 Якійсь тебе кат тягнув сюда воловодом?
 Мнѣ и трапилось зойтись из дурним удодам!
 Чого ти за се годен? Якби на лихого,
 Вререпава бы до смерти, як псища якого!

(Інтерлюдія до драми Митрофана Довгалевського «Властотворній образ»)

Текст 3

Року 1661

У великій пост войска коронніе уступили з Задніпра, zostавивши тилко Козаков піхоту, але и тих усіх повиганяли з городов задніпрских, и знову усе Задніпря zostало в подданстві его царскому величеству, а Сомко гетманом меновался, любо радою необранній был. Задля чого гетман Хмелничченко хана з Криму зо всіми ордами зятяг и Переясловле держал в облеженю з ордами и войском козацким и жолнірами, але своего не доказал, бо город Переясловле і инніе оному не здавалися. А напотом на зиму привернул под Ніжин, и хан стоял в селі Хорошом Озері, а Хмелницькій с козаками у селі Кропивной. И гак не привернувши Задніпра, много полону побрали аж поза Стародубом, коло Мглина и у Московщині, и хан уступил по Богоявленію от Ніжина посполу з Хмелницьким.

Року 1684

На початку року в Немерові, зобравшись люд посполитий, козаками менуючися, бо межі ними и козаки били, а над ними старший от короля данний Куницький, которий гетманом меновался, и починивши усіх городов столечних полковников, назвавши, у которих полковники застают, и с тим войском пойшол на Рашков у Волоскую землю албо у Білогородский повіт ку Тегині. И там посад спалил, тилко замок zostал, инніе волости попустошил, и много би шкоди починил, але орда, вийшовши с ханским сином, оним не допустила, з которими козаками войну учинила. И с той войны Куницький з немного Козаков утік, розуміючи, же тое войско не оборонится от орди.

Але козаком орда не могла [нічого] учинити, — вцілости вернулись и оного Куницкого своего старшого убили и наставили межі собою старшим Могилоу, козака з Запорожа, которий з ними в Кемерові zostавал,

називаючися гетманом, и свою залогу коло Камянця держал и по инних городах, вигнавши турков.

Того ж року, зараз навесні, турки провадили живність до Камянця, против которых козаки з Немирова виходили, хочаби оним заборонити тоєй дороги. Але ошукались, бо орда, на них напавши, сот пять вистинали и тоє в Камянец впровадила, і много шкоди починила в тих волостях, которые знову в послушенстві королевском зоставали.

(Літопис Самовидця).

Текст 4

*Справа и ѡповѣ(д) Ѡстапа Го(р)бане(н)ка
до книгъ декрѣтовы(х) є(ст) записано<;>.*

Року ахнс [1655] м̃(с)ца се(н)тебра і [10] дня<;>.

Передо (м)ною, Але́за(н)дро(м) Феѡдоровичо(м), намѣсничо(м) лохвицьки(м), и передо (м)ною, Ма(т)феѣ(м) Е(м)че(н)комъ, во(й)то(м), и при (м)нѣ будучи(х) Хома Сѣнюковичъ, Хве(н) Проце(н)ко, бу(р)мистровъ уряду Ло(х)вицького<;> и с товари(ст)въ козако(въ) лохви(ц)ки(х)<;> Ва(с)ка Скребъца, Мазима Стороже(н)ка<;> Яцька Гарасиме(н)ка при то(м) были<;>.

ста(въ)ши ѡчевисто, Ѡстапъ Го(р)бане(н)ко, атама(н) ло(х)вицьки(й)<;>, ѡповѣда(л) // и жалова(л) на Ивана Хмелю(въ)ского, ѡбывателя, в то(й) способъ, ижъ то(т) Иванъ, идучи з Чигирина ѡ(т) ве(л).<:> его мл(с)ти пана ге(т)мана, повѣда(л)ся быти по(л)ко(въ)ничо(м) сѣве(р)ски(м), теды то Ѡстапа, атамана, безъ даня причины, идучи пре(з) мо(ст) до господи, зневажи(л) и ущипъливими словами, листи ге(т)ма(н)скіи показуючи, и мови(л): «Ты, атамане, сяки(й) и ѡтаки(й) сыну, ли(ст)о(въ) ты(х) не годє(н) еси и в руки брати<;>». Зара(з) в то(м) же часъ и и(н)ших козако(въ) и люде(й) по(з)неважалъ<;>.

Ивана Кудру на мосту тако(ж) бе(з) даня причины сromo(т)не зганилъ<;>. Теды по(д)воду ему да(въ)ши, з мѣста поихалъ<;>. Челя(д)ни(к) за(с) Тере(ш)ковъ. бы(въ)ши посланы(и) ѡ справа(х) господа(р)ски(х), нагна(л) в полю ѡного Ивана<;>. То(т) Ива(н) у того челя(д)ника то(т) ву(з) с коне(м) в по(д)воду собъ узя(л), а то(й) по(д)води, которая дана была ему з мѣста<;> каза(л) за собою йхати<;> и и(н)ший екссеса немалые починилъ<;>.

Што (с)мо тоє ѡповѣда(н)є и у(ст)ную ска(р)гу до книгъ декрѣтовы(х) записали<;> що є(ст) и записано.

[Знак підпису.]

(Лохвицька ратушна книга)

Текст 5

Как внішний мир сей зрится чоловіку?

Хотіл би з ним жити довіку:

Но ізволь розсудить, —

Как з тім вік заложить,

Іже і сам кончиться?

Се елика суть нам в нем пожеланна,

Вся кратка, вся непостоянна,

На всяку годину

Приємлють ізміну

І хто їм увіриться?

Взищу ли в нем слави,
 Власті ль і держави, —
 Но когда смерть прийде,
 Тогда ли снідет
 Слава в гроб со мною?
 Тогда, сій во гною,
 Ким імію владіти?
 Красоту ли тіла
 Возлюблю до зіла, —
 Єда ли вічна
 Твар краснолична?
 Когда плоть ув'янет,
 Сама кость останет,
 Сладко ли на ню зріти?
 Аще ли красні созижду подати,
 Аки би вік в них обитати,
 Но как їх лишуся
 І в гроб преселюся,
 Кому там по мні будуть?
 Дружину ли вірну возимію,
 Чадами ли розбагатію?
 Но і тії сами,
 Точію до ями
 Проведши, мя забудуть.

(Георгій Кониський. Воскресеніє мертвих (1746р.)

Текст 6

Іюнь.

1. Прибыли на обѣдъ до села Глотова. Одтоль віехавши, ночовали въ степу, одехавши 17 верстъ.
2. Обѣдали надъ нѣкотою переправою, а ночовали подъ малою деревнею.
3. Прибыли на обѣдъ до Почти Любошской и одтоль отехалъ панъ Холодовичъ на почтѣ. По обѣдѣ прибыли за Сѣвскъ на ночь о 3 версты.
4. По полдни прибыли въ Глуховъ.
- 5, 6 и 7. Прожилъ въ Глуховѣ.
8. Віехавъ зъ Глухова, прибылъ на ночь въ Новгородокъ.
9. Одтоль віехавши, пріехалъ на ночь въ Левенку).
12. Взято у Іанченка поставъ сукна блакитного, за которое дано ему 5 червонныхъ да 25 к.

Септеврій.

1. Продавъ пенку, берковецъ по 3 р., взялъ у пана Круковского 21 руб. съ пол.
2. За 5 фунтовъ ганишу дано 3 к., батоги желѣза 28 коп., золотарю коп. 12.
3. Кровь пуцаль.

4. Цилюрнику за кровопущеніє 20 копѣекъ. Тогожь числа зъ маляремъ Іоудиновскимъ учиненъ договоръ на шпалери 4 р. и пол. и полчвертки жита, маляру, імя Григорій Боюровъ, которому дяно въ задатокъ 1 р. и 10 кварть цеховыхъ горилки. Велѣль дѣлать линнику погарскому Ивану Стрикицкому постромковъ 6 паръ, обротей 36 и попругъ 12 до попонъ, а 4 волосянихъ до кулбакъ. Тогожь числа 4 дано за крашенину 6 коп. Привезено отъ пана Косача 2 бочки соли, за которіе надлежитъ 5 рублей и 2 гривни.
5. Купилъ панъ въ бабы, жителки перегонской, подданной своей, хату старую за копу и деньги ей за оную отдалъ. Тогожь числа писани два листи, единъ до сотника погарского Семена Соболевского, другій до атамана и войта, тамошнихъ-же погарскихъ, просячи дабы людей вислали на панскую новозачатую греблю, которіе посланы чрезъ Мартина Линского.
6. Писанъ листъ до отца ігумена стеченского чрезъ пана Леонтія Галецкого), зъ посилкою 10 червонныхъ, одисканнихъ отъ пана Славуцкого. Мойсею шевцю погарскому зъ челядникомъ за работу чоботь, черевиковъ, туфлювъ и протч. 1 р. 70 к.
7. Писанъ листъ до атамана городского новгородского, чтобы онъ вапни на панскіе денги купилъ осмачку и прислалъ въ Перегонъ, которій посланъ чрезъ стойчика зъ Стародуба.
8. Писанъ листъ до старосты перегонского Липского о направленію печей и коменка и о протчемъ дворовомъ господарствѣ чрезъ подводніка Грицка Шпогурова. Віехали зъ Левенки и прибыли на ночь до Нижніого).
9. Обѣдали въ Курозновѣ у пановъ Рубцовъ. По полудни прибыли до Ропска; тутъ на стенжки и проч. розышлоь 25 к.
10. Віехали зъ Ропска, ночовали въ Куршановичахъ, у Василя Борозни).
11. Обѣдали у пана Николая Борозни) въ Ключахъ, ночовали въ Бутовцѣ, и тутъ ось зломилась.
12. Прибыли въ Городню, где урядники съ хлѣбomъ насъ витали; оттуль прибыли на обѣдъ до Листвина, тутъ и ночовали.
13. По обѣдѣ позно уже віехали зъ Листвина и ночовали въ футорѣ пана Бурковского Хлѣбовцѣ.
14. Прибыли рано въ Бобровицю, вечеромъ былъ у полковника и прочіихъ чернѣговцовъ.
15. Коло полдня віехали зъ Чернѣгова и прибыли на ночь въ Красное).
16. На обѣдъ прибыли въ Церковища, на ночь въ Іржавцѣ); стелмаху и на вижки 5 коп. даны.
17. Прибыли въ Козелець. На лямъцѣ 10 к. Алексію за Стефана 20 к., ту и ночовали.
18. Были у полковника) и обѣдали. На розную подробицю розишлоь 17 к.
19. За ведро дегтю 14 к. Виехали зъ Козелця, обѣдали въ Омеляновѣ, ночовали въ Димерцѣ).
20. Прибыли въ Бровари; тутъ за рибу 14 копѣекъ, за овесь 30 копѣекъ. Прибыли на Днѣпръ, где и ночовать мусѣли за попорченіемъ мосту.

(Дневникъ генеральнаго хоружаго Николая Ханенка. 1727-1753pp.)

Завдання для групового виконання й обговорення

Завдання 1. Визначити ознаки літописного стилю, виявивши лексичні, синтаксичні й стилістичні особливості

Начало княжениа Сѣславѣ въ Києвѣ. В лѣтѣ .#с.ф.ѣ.ѣ.г. [6563 (1055)] Пришедѣ Изаславѣ. сѣде в Кыєвѣ . а Сѣславѣ в Черниговѣ . Всеволодѣ же в Переаєславлѣ. Игорь в Володимерѣ . Вацеславѣ в Смолѣньскѣ В тоє же лѣтѣ . иде Всеволодѣ на Торкы . зимѣ воиноу . и побѣди Торкы Того же лѣтѣ . приходи Блушѣ с Половци . и створи Всеволодѣ мирѣ с ними. и възвратишасѣ в своаєси. В лѣтѣ .#с.ф.ѣ.ѣ.д. [6564 (1056)]. В лѣтѣ .#с.ф.ѣ.ѣ.е. [6565 (1057)] Престависѣ Вацеславѣ . снѣ Ярославѣ.Смоленський. и посадиша Игорѣ в Смольскѣ . изѣ Володимерѣ выведше. В лѣтѣ .#с.ф.ѣ.ѣ.с [6566 (1058)] Побѣди Изаславѣ.Голадѣ. В лѣтѣ .#с.ф.ѣ.ѣ.з. [6567 (1059)] Изаславѣ и Сѣславѣ. и Всеволодѣ. высадиша. стрыа своего ис поруба . сѣдѣвша кѣ и.дѣ лѣтѣ . и водивше и ко крѣту.и быѣ черньцемѣ В лѣтѣ .#с.ф.ѣ.ѣ.и. [6568 (1060)] Преста висѣ Игорь снѣ Ярославѣ Того же лѣтѣ .Изаславѣ и Сѣславѣ и Всеволодѣ .и Всеславѣ. совокупивше воає бещислены . и поидоша на конихѣ . и в лодѣахѣ. бещисленое множество на Торкы и се слышавше Торци . оубоаєвышесѣ . пробѣгоша. и до сего днѣи и помроша . бѣгающе Биймѣ гнѣвомѣ гоними . ѡвии ѡ зимы . друзии же гладомѣ. инии же моромѣ. судомѣ Бжїимѣ. и такѣ Бѣ избави крѣтъаєны ѡ поганыхѣ. В лѣтѣ .#с.ф.ѣ.ѣ.ѣ. [6569 (1061)] Придоша Половци первое на Руськую землю воевать . Всеволодѣ же изыиде противу имѣ мѣца . февраля . вѣ . вѣ . днѣи и бившимсѣ имѣ . побѣдиша Всеволода . и воевавше ѡидиидоша. се быѣ первое зло на Руськую землю . ѡ поганыхѣ. безбожныхѣ врагѣ . быѣ же князь ихѣ Сокаль (*Повѣсть временныхѣ лѣтъ за Іпатїївським списком*).

Завдання 2. Визначити ознаки стилю, виявивши лексичні, синтаксичні й стилістичні особливості

Всего же паче убогих не забывайте, но елико могуще по силѣ кормите, и придайте сиротѣ, и вдовицю справдите сами, а не вдавайте сильным погубити челоуѣка. Ни права, ни крива не убивайте, ни повелѣвайте убити его. Аще будетѣ повиненѣ смерти, а душа не погубляйте никакоя же хрестьяны. Рѣчь молвяче, и лихо и добро, не кленитесѣ богомѣ, ни хреститесѣ, нѣту бо ти нужда никоеяже. Аще ли вы будете крестѣ цѣлозати к братьи или г кому, а ли управивѣше сердце свое, на немже можете устояти, тоже цѣлуйте, и цѣловавше блюдѣте, да не, приступки, погубите душѣ своеѣ. Епископы, и попы и игумены... с любовью взимайте от них благословенѣе, и не устраняйтесѣ от нихѣ, и по силѣ любите и набдите, да примете отъ них молитву от бога. Паче всего гордости не имѣйте в сердци

и въ умѢ, но рцѢм: смертни есмы, днесъ живи, а заутра в гробѣ; се все, что ны еси вдаль, не наше, но твое, поручилъ ны еси на мало дний. И в земли не хороните, то ны есть великъ грехъ. Старыя чти яко отца, а молодыя яко братью. В дому своемъ не лѣнитесь, но все видите; не зрите на тивуна, ни на отрока, да не посмѣются приходящии к вамъ ни дому вашему, ни обѣду вашему

(Поучення Володимира Мономаха. (За Лаврентійвским літописом 1377р.).

Завдання 3. Визначити стильову приналежність (за функційним і слоговим поділом) поданих уривків, навести лексичні, фразеологічні, фонетичні(граматичні) особливості, встановити ознаки стилю.

I. Іван Нєкрашвич. Ісповідь 1789 года
Духовник (к жєницині)
 Говори ж іще і ти, что ти согрішила?
 Чим случайно і когда бога
 оскорбила?
 Розлічнійі суть гріхи, многі і великі,
 Коїм повинні всі, жени й чоловіки,
 їздила ль когда везді ворожки іскати,
 Щасливее місце б знать на постройку
 хати?
 Шутки кощунніє ль ти в весіллях
 творила,
 Іль і больше чим, скажи, і как ти
 грішила?
Жєницина
 Ні, отченьку, я чесна й роду не
 такого,
 Як іншеє буває, матки й отця злого.
 А мене-бо навчили отець муй і мати
 Колядувок і щедрювок й бога
 зухваляти.
 Говію я щороку, п'ятюнку шаную,
 Не їм, не п'ю, не роблю до вечора в
 тую.
 От бризнуло на губу, як сир
 одкидала, —
 Чого я не робила! Ввесь рот
 полоскала!
 Ісусе, прости мене, грішную такую,
 А бульше я на собі нічого не чую.
Духовник
 Єдин бог єсть без гріха. Что ти се
 говориш?

**II. Лѣкарства Ѡписа(нѣ)ніє, которимы
 бє(з) мє(ди)ка в дому всякъ поратоватся
 можєть**

На течєніє крови з носа. Возми глини
 з(ѣ) огнища и столчи, розведи
 моцнимъ оцтомъ, прикладай на чоло и
 на шію, часто о(т)нимаючи, а при
 то(мѣ) об(ѣ)вяжи в лѣвой руки два
 палци, мѣзиной и бєзѣмє(н)ной, то
 є(ст) что на нє(мѣ) пє(р)стє(н) нося(т).
 И тѣмѣ: достанѣ корєня
 подоро(ж)никового подоро(ж)нику
 того, что бѣло цвѣтє, зсуши, а якъ
 надобно, возми и вложи шмато(к)
 хорому по(д) языкъ, заразѣ кровь
 устане; єсть сєкрєтѣ особливій. И
 тѣмѣ: доста(н) грибовѣ, которіє на
 стари(х) дрєва(х) бузинови(х), або
 б[у]зовихѣ, виростаю(т), а и(х)
 збирати в(ѣ) осєнь, и їзсуши, а якъ
 потреба укажє, сомявши, да(й) хорому
 ню(х)нути, якъ кабаки, в но(с), зара(з)
 кровь станє.
 Бородавки губити особливє спосо(б).
 Возми хрущо(в), або корово(к), тѣхѣ,
 кої в ла(й)на(х) биваю(т), зсуши и
 зотри на прошо(к), тѣмѣ прошко(мѣ)
 посипѣ бородавки, впродѣ около нєї
 шпилкою поскребав(ѣ)ши, что(б)
 ро(с)кривавила, и завяжи, придержитѣ
 о(т) години до годи[ни]. И єжели за
 єднимѣ разомѣ нє соидє, повтори,
 поки а(ж) нє викорєнишѣ, є(ст) рєчѣ

А мир весь во злі лежить, і ти тожде твориш.

Женицина

Разві ти, панотченьку, по собі се знаєш,

Що ти у мене гріхув так довго питаєш?

Іще ж хіба за те гріх, що брехнеш, панотче,

Губою неминою? Се ж діло охоче!

Я ж таки не все брешу, я чесна собою!

Десь ти по злобі почав так крутити мною.

досвѣдчона. И тѣмъ: на(й)лучше є(ст) на бородавки, кой биваю(т) по твари, жиръ з(ѣ) окуня, нимъ намазывать. И тѣмъ: возми зелія целѣдоній, то є(ст) *rostopaz*, ясколчино зеліє, кореня, выдави с неѧ соку, приливши трохи оцту винового мощного, в(ѣ)мочай пла(т), покладай. Зеліє *rostopaz* мѣ(т) особливо зганя(т) борода(в)кѣ. Когда бородавка зроби(т)ся на язѣку, зотри листо(к) *rostopaz*, приложи на язѣкъ и держи, часто о(т)нѣмаючи. Прикладивать щоразъ иній ли(ст) *rostopaz* свѣжой.

III. Практика сіа, или оуѣщеніе працюючимъ господарем.

М(с)ць августъ. Если І [10] день сего м(с)ца погодный, вино зроди(т)ся добрѣ, и хотѣ бы ся передѣ ты(м) и напсувало, то ся направитъ. День стго Вар(ѣ)толомеѧ значит(ѣ) єсѣнь /6/ єсѣнь, зачи(м) если в той день будетъ погода, то погодной ѡсени сподѣвайся, а если иначе, же дождь або вѣтръ, то и єсѣнь такая будетъ.

Того жъ м(с)ца КѦ [21] дня вступуетъ слонце в знамя небесное в(ѣ) Пан(ѣ)ну, а тоє знамя єсть сухое и зимное.

Кто ся по(д) тымъ знаменіє(м) роди(т), будетъ добрый, ласкавый, оува(ж)ный, до науки, до рахунку, до купецтва и дѣховенства скло(н)ный, але дво(р)ской науки и службы нехай ся варуетъ.

Если гримитъ того м(с)ца, коли м(с)ць єсть в(ѣ) Пан(ѣ)нѣ, дол(ѣ)гой непогоды и повудя сподѣвайся.

ІУ. Наказ Івана Мазепи стародубському полковникові Тимотію Олексійовичу надати писарю Стародубського полку Василю Романовичу якє-небудь село

1687, жовтня 26. Батурин

Мой ласкавый приятелю, пане полковнику стародубовский. Былъ туту нас в Батуринѣ з суплѣкою панѣ Василий Романович, бувший канцеляриста войсковий и писар полку Стародубовского, просячи ласки нашей таковой, яка и иншому товариству полку Стародубовского, от насъ ест в даванню и потвержанню сюль оказована, прето мы, не вѣдаючи тамошного сюль расположения и описаньовъ, злецаемъ в.милости его до насъ прозбу, и его ж залецаемъ, же єсть такой годенъ ласки нашей, абы тамже от в.милости мѣль призрѣніє в наданню якого на споможенніє селца: кгда ж не тилко в.милости, але и нам будет и єсть до услугъ згоднимъ, тое в. милости предложивши, засилаемъ ласку нашу и жичливое поздоровленніє. З Батурина, 1687 октоб[ря] 26 д[ня]. В.милости зичливый приятел Иванѣ Мазепа, гетманѣ Войска их царского пресвѣлого величества Запорожского.

На підпись сверху написно тако: Моему ласкавому приятелевѣ пану Тимофѣю Алексѣевичу, полковниковѣ Войска их царского пресвѣтлого величества Запорожского стародубовскому

(Універсали Івана Мазепи (1687 – 1709))

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

ТЕМА: *Культурно-стильова еволюція розмовного стилю*

Проблемні питання

1. Форми й вияви розмовного стилю староукраїнської доби.
2. Мовні особливості розмовного стилю ХІУ-ХУІІІ ст.
3. Комунікативно-стильові різновиди сучасного розмовного стилю.
4. Усно-розмовний стиль як категорія повсякденно-побутової культури сучасних українців.

Рекомендована література

Основна

1. Коломієць І. І., Шиманська В. О. Стилїстика української мови (практичний модуль) : навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО. Умань : Візаві, 2021. 145 с.
2. Радевич-Винницький Я. Історія української мови. Львів : Апріорі, 2020. 360 с.

Додаткова

1. Арешенков Ю. Класифікація функціональних стилів і вивчення стилістики у вищій та середній школі. Мовознавство. 1993. №1.
2. Бідношия Ю.І., Дика Л.В. Говірки Бориспільщини: Сучасні діалектні тексти та пам'ятки мови. Київ: Інститут української мови НАНУ, 2008. 80 с.
3. Грищенко А.П. Напрями досліджень з усного мовлення у сучасному мовознавстві. *Мовознавство*. 1968. №5. С. 11 — 16. 4.
4. Дудик П.С. Синтаксис сучасного українського розмовного літературного мовлення. Просте речення. Київ : Наук. думка, 1973. 288 с.
5. Пилинський М.М. Розмовна лексика в писемних стилях сучасної української літературної мови. *Взаємодія усних і писемних стилів мови*. Київ : Наук. думка, 1982. С 28-67.
6. Пилинський М.М. Розмовна лексика в писемних стилях сучасної української літературної мови. *Взаємодія усних і писемних стилів мови*. — Київ : Наук. думка, 1982. С 28-67.
7. Тараненко О.О. Колоквіалізація, субстандартизація та вульгаризація як

характерні явища стилістики сучасної української мови. Мовознавство. 2002. №4–5. С. 33 — 39.

8. Чемеркін С.Г. Українська мова в Інтернеті: позамовні та внутрішньоструктурні процеси. Київ, 2009. 240 с.

Виконати вправи й завдання самостійно

Завдання 1. Встановити ознаки розмовно-побутового підстилю на рівні лексико-фразеологічному, фонетичному, граматичному.

Розмова на лавці перед хатою

Л.І.Боса: 'Ол'а пол мийе/ а йа йійі/ там о'дин куп'л'ет чи два/ да й в'із'ми да і мургичу йійі// «ой бабо/не співайте так'іх»// йа ка'жу/ «'баба йак зас'пі'вайе/ дак і до пда'чу вас дови|де/ та'к'іми п'іс'н'ами//то ж ни та'к'і/ йак ви о'це 'кажу типер/ т'ринди 'ринди спрау'л'айте»//

Г.І.Саливон: Ага//

Л.І.Боса: А то"д'і бу'ли 'п'існ'і 'гарни'/тико уже ми позабу'вали//

Г.І.Саливон: Да с'к'ік'і ж ти уже з'натимеш/ Господи//

Л.І.Боса: Дак рос'писувалис' у 'Вишин'ках?//

Сусідка: Ние з'найу//

Г.І.Боса: Неи з'найіш// (пауза)// чи й будут' в'ін'ч'ац'а чи 'н'і? // х'тозна//

Г.І.Саливон: А де це ?//

Л.І.Боса: У Гриц'ка у 'йіхн'ого/ х'лопиц' ожи|нивс'а/ дак у ш'кол'і с'о'год'н'і с'вал'ба//

Г.І.Саливон: А// а в кого ожинивс'а?//

Сусідка: У Вишин'ках//

Л.І.Боса: А йа хо'дила на 'похорон//і хо'дила аж на к'ладбишч'е//

Г.І.Саливон: У // нима / под'руг'і//

Л.І.Боса: Да//Гал'ка Бур'кац'ка/ 'Н'інка За'харйіва/ і ми приш'ли до'дому//ба'гато л'у'деї/ п'разн'ік/ 'л'уди сло'бодни//

Г.І.Саливон: Ни откривали ?/ так ото й?//

Л.І.Боса: Да/ так зак'рита//

Сусідка: Шо ?//

Г.І.Саливон: По'койник/ Надежка//дак її ше вчора закрили//

Л.І.Боса: Так/ отк'рит' откривали//

Г.І.Саливон: Откривали/ ну/ с'лабо//

(Село Гнідин Бориспільського р-ну Київської обл. Інформанти: Боса Любов Іванівна, 1929 р.н., , її сестра Саливон Галина Іванівна, 1927 р.н.).

Завдання 2. Проаналізувати проблему «Український бойовий суржик: мова довіри чи невдала стилізація?». Написати роздум на 500-600 слів з цієї теми. Виявити розмовні особливості українського бойового суржику.

Контент для роздумів:

https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/7518/1/2020_Babii_I-Ukrainska_blohosfera_yak_vidobrazhennia_16-19.pdf

<https://www.radiosvoboda.org/a/25477212.html>

<https://www.facebook.com/vitalii.chepynoga>

<https://www.youtube.com/watch?v=6Fw22zbDE84>

<https://language-policy.info/2018/07/bojovyyj-surzhyk/>

<https://www.facebook.com/svyryd.opanasovych>

Завдання для групового виконання й обговорення

***Завдання 1.** Визначити мовну специфіку поданих уривків, навести лексичні, фразеологічні, фонетичні (граматичні) особливості, встановити ознаки стилю.*

Стецько:

Хоть видиш много
Горшков, що-м до дому свого
Тут покупив на ярмарку,
Купив-єм і тую мірку,
Що будем собі з неї пити.
Та питаєш, що варити
Буду? Ось в тоім борщика,
В тоім яхли до молока;
Коли риби достанемо,
В тоім горщику зваримо;
А в тоім ся зварить тісто,
В тоім коропа розписто,
В тоім капусту тлустою,
В тоім розпустимо лою
До гороху. От так знаєш.
Та і пирогов ся наїш:
В горшку їх поваримо;
Та у тім шпирок насмажимо.
Та що би-сь хотів іншого —
Що маєм, наварим много.

Климко:

Богме, я буду служити,
Коли так схочеш варити.
Та й же ся хороше маєш!

Стецько:

Та ти що робити знаєш?

Дунаю, Дунаю, чему смутен течеш?

[Ой як же Дунаю смутному не течи,
Що дно його точуть студені криниці,
А по середині та рибоньки мутять],
На версі Дунаю три роти ту стою.
Первша рота турецька,
Друга рота татарська,
Трета рота волоска.
У турецькі-м роті шаблями шермую,
У татарські-м роті стрілками стріляю,
У волоскі-м роті Стефан воєвода.
В Стефанові роті дівониця плачет,
[Дівониця плачет], плачучи повідат:
«Стефане, Стефане, Стефан воєвода!
Альбо ме[не] пуйми, альбо ме[не]
лиши!»

А што ми [од]речет Стефан воєвода?
«Красна дівонице, пуймил-бих [я]
тебе,
[Красная] дівонько, неровнай ми еси;
Липил бих [я] те[бе], миленька ми
еси».

[І] што-ж му [од]рекла [красная]
дівонька?

[Одрекла дівонька]: «Пусти мня,
Стефане!

Скочу я у Дунай, у Дунай глубокий.

Кажі, щоби-м слугу свого
Знав та ласкав бив на нього.

Климко:

Я чоловік все робити
Знаю та вовки ловити,
Щоби овець не псували
Та бидла не розганяли.
І іншого звіра много
Достану ось з ліса того.

Лисицю, що-м імів, несу
(Інтермедія)

А хто мя доплинет, [то] єго я буду».
Ніхто не доплинул красну [ю]
дівоньку,
Доплинул дівоньку Стефан воєвода,
І узял дівоньку за білу її ручку:
«Дівонько, душенько, миленька ми
будеш». (Подається за
виданням: І. Франко. Студії над
українськими народними піснями).

Завдання 2. Встановити ознаки усно-розмовного комунікативно-стильового різновиду.

Питання: Тут увас л'удие ішче лишилис'а/ чи уже 'т'іл'ки'дачники?

Відповідь:

— Ну/ йак вам ска'зат'// о'це у наз бу'ло с'тадо ко'рів/ йа вам ска'жу ск'іки /у нас се'ло по куткам роз'бито/ пон'і'маєш/ так//от//це о'там 'Маслоука/ там Під'липка/ там Циентрал'найа/ так'і// так у нас/ у нашому кут'ку/ йаг би ска'зат'//ну/ дво'р'іу 'с'ємд'іс'ат, бу'ло/ пон'і'маєш// то бу'ло 'саме 'мало п'ід'іс'ат ко'рів// ну не у 'кажд'ій 'хат'і бу'ло/ ну трошк'і/ а то//а ран'ше бу'ло у 'кажд'ії 'хат'і//і по д'в'і //пото'му шо/ по'кам'іс т' не бу'ло цих'дач// і 'К'ійов б'диз'ко/ так нам бу'ло моло'ко у 'К'ійв но'сит'// ну не по ш'ій'іс'ат же ко'п'ійок/ а/ т'рохи во'но оп'равдувалос'// а 'пот'ім о'це ж 'дач'і с'тали/ зла'мали повсе'ла там//і на 'нашоуму кут'ку ос'тало'са д'в'і ко'рови/ це од'на да д'руга// із п'ід'іс'ати/ і'то п'ід воп'росом// це йа "так у'же/ шо на 'п'енц'ійі/ ну а ті.../ у мене унуки 'мал'ен'к'і/ так ко'рову 'нада //а так йа 'тоже про'дау би// ну пон'і'маєш 'пасти не'ма де/ од'но// апод'руге шо//ку'да ни 'к'ін'с'/у'се 'зан'ато/ 'зан'ато//так//нима де пасти// ну іш'ч'е ми тут/ о'це де о'це 'озеиро/ дак це лу'г'і буди/ 'с'іно та'к'е бу'ло 'мош'чне/ ко'сили/ так?//до бу'ло на 'з'іму дл'а корови на'косиш//а с'час/ 'сіно с'тойіт' он дл'а ко'рови/ тиш'ч'у т'риста руб'ліу//д'ві ма'шині//то ше чи й х'ватит' /поні'маєш/ так де ж набе|реш?//а моло'ко два п'ід'іс'ат 'літир/ на ба'зарі// ше й ни .../ ше й брат' ни хочут'//

(Інформант: Степаненко Микола Олексійович, 1927 р.н., освіта 7 кл.
(записано 2006 р.). Село Осокорки Київської області).

Завдання 3. Встановити підстилі сучасного розмовного стилю. Визначити диференційні ознаки кожного з них, подати власні приклади

I. Розкаж'іт' йак вас забирали у Н'імеч:ину//

Приходько В.Є.: Ну 'йак?// б'рали у н'і'мец'ку 'арм'ійу/ ме'не то ж/ забираут'// ко'мис'ійа у 'Кий:в'і// на ко'м'іс'ійу пройшоў/ век!/ додому/ ў 'мене

плоскос'топ 'їа ниг// ўс'о// вир'нуўс' до'дому// по'буў там/ тут 'дома/ і го.../
год по'буў чи шо ж/ у кол'госп'і 'робиш//а то'д'і шо?/ бирут' у Н'і 'меч:ину/
уже//

Жінка: Це ў сорок трет'оуму//

Приходько В.Є.: — Ёаг заб'рали/ то ж/ вьер'нули// а по'том уже
прий'шоў до'дому/ о'то ж так б'рали ж/ усе// при'шоў до'дому/ забо'л'іў/
воспа'л'ен'їе 'л'огких бу'ло// і сви:ї/ це ж 'н'емці бу'ли/ і с'виї /тож/ пол'і
цайом буў// ме'не воспа'л'ен'і йе 'л'охких/дак приш'ли/ так йак о'це йа ў 'хату/
'вийшоў ў 'с 'іні// при'ход'ат'/ на но'с'ілкі/ у ма'шину// і повиз'ли//і йак
повиз'ли/ до по'ка//уже там ро'биў/ по'ка 'наши не ослобо'нили/ а то'д'і аж
до'дому//

А роска'жіт' / де ви робили?

Приходько В.Є.: — В 'Аўстр'їі//

На за'воді чи у ха'з'айіна ?//

Приходько В.Є.: — У:: ха'з'айіна//

А йак ви з 'ними гова'рили?//

Приходько В.Є.: — Га?//

Йак гаворили з ними?

Приходько В.Є.: — Ну йак?/ шо вин 'каже//йа ж 'буду ка'зат'
по с'войоуму/ до вин ме'не ни пон'імае// а "вин шо 'каже/ до "йа йо'го ни
пон'імайу//

Жінка: Отак і жи'ли/ (сміється)//

Приходько В.Є.: — О'так ' і жи'ли//а 'тийіе/ по.../ о'це по'л'ак'і//дак 'тийе
з'нали/ по.../ по'їіхноуму у'се//з'нали тої йа'зик/ дак/ ба'лакали//

Жінка: До во'но ж//Пол'шч'а ж/ Аустр'їа/ воно ж//

А йак ви додому добиралис'а тод'і?//

Приходько В.Є.: — Ёак до'дому доб'і'ралис'?// ослобо'нили//
пере'силошчній/ о'це ж ослобо'нили// пере'силошчній пункт тої/ ту'да// а
потом посл 'і 'того// да'ваї// хто із'разу по'шоў до'дому//ко'мис'їа тож була//
«а ви в 'арм'їі/ о'це/ слу'жили б'?»// 'кажу/ «а чо'го ни служиў?// «ну ос'
'п'ідете при 'гос'п'італ'і/ 'будете ро'бит' /уз'али ж ув'ота'к'їі же йа о'деж'і /
уз'али//туйу о'дежу ізн'али// заб'рали/ ў нас ч'и'мало заб'рали// дак при
'госпитал'і ро'били//одежу да'ли нам/ омбудн'о.../ омбудн'оро'вали так йак
во'йен:іі/ у'же//і ўсе//а то'д'і ўже//о'то/ у'же д'вац'ат' чет'вертій год
ослобож'д'ен'їе пош'ло/ шо ослобож'даец'а до'дому// с'тали отпу'с'кат'//і
то'д'і до'дому//по'їіхаў//

Це у йакому роц'і?//

Приходько В.Є.: — Ёа:://

Жінка: Ех ти д'ед!// (сміється)//

Приходько В.Є.:— Йа ї неї з'найу/ неї так йак 'баба//а йак йа мало к'ласиў 'кончиў/ дак// (махає рукою).

Жінка: А йа ж то'б'ї скажу/ ти при'шоў!//ти прийшоў у 'сорок 'шостоуму у 'берез'н'ї //отак//йа знайу//ау червн'ї у'же ти ми'не зас'ватаў//отак//

(Село Ревне Бориспільського р-ну Київської обл. Інформант: Приходько Василь Євдокимович, 1924 р.н., запис 2002 р.).

II.

Білоусенко П. І., д. філол. н., професор: Коли ми пишемо дисертаційну роботу / то ДАК вимагає / щоб був огляд літератури з проблем / от. / вироблені основні поняття терміноапарату і процедури дослідження. Е-е / я хочу сказати / що Ви поставили у своїх завданнях проблеми апарату / етапи процедури дослідження. Чи не могли б Ви прокоментувати механізми процедури дослідження?

Голобородько К. Ю.: Робота над вивченням спадщини і творчості / лінгвостилістичних особливостей проходила у кілька етапів. Е-е/ на першому етапі / - / укладання бібліографічного покажчика / тих публікацій / які існують і є доступними на сьо- годнішній день. Е-е / необхідно було ознайомитися з працями / які уже були на відповідний момент / зокрема праці біографів / серед яких провідну / е-е / роль і праці В. Г. Радишевського / який /е-е / уклав двохтомний / двохтомник Олександра Олеса. Ну і / приступаючи до / е-е / аналізу мови Олександра Олеса / необхід- но було зупинитися на поетичних текстах.

Тому / опрацьовуючи його / е-е / перипетії його життя / треба було визначити періоди його творчості і провідні / е-е/ концепти. Безперечно е-е/ категорії часу / буття / всесвіт. Називали Олеса співцем / е-е / любові і природи / ну і цю тезу / е-е/ треба було підтвердити або /е-е/спростувати / перевірити.

Степаненко М. І., д. філол. н., професор: Ви використовуєте архівні матеріали / а чи вплинули ці матеріали на структуру і концепцію дослідження? Якщо вплинули / то як?

Голобородько К. Ю.: Значить / ну у / е-е/ ході роботи над матеріалом / над доббором / над описом / було / - / з'ясовано / що багато яких матеріалів не було в науковому / художньому обігу. Лише 1993 року вдалося цю /е -е / архівну частину передати до е-е/ України. Ну і / робота з архівом / безумовно / захоплює. Використаний архівний матеріал / е-е / уможливив / дозволив зробити такі висновки / що дуже суттєво архівні / е-е/ матеріали не вплинули.

Німчук В. В., д. філол. н., професор, член-кор. НАН України: Що Ви помітили новаторського у творчості Олександра Олеса? Чи Ви цікавилися долею мовотворчості Ольжича / чи простежували зв'язки творчі з Олександром Олесем?

Голобородько К. Ю.: Можна стверджувати / е-е / той факт /що/е-е/новаторський підхід був властивий Олександрові Олесю. Щоправда / цей новаторський підхід / е-е/ відбився у драматургії та тих прозових творах / що зберігалися в архівах.

Іващенко В. Л., д. філол. н., ст. н. сп.: У мене до Вас два запитання. Чому Ви даєте визначення концепту як явища / а не як ментальної мовної одиниці чи структури / що вже / так би мовити / усталилося? І друге поняття. Оперуючи термінологією когнітив

Голобородько К. Ю. З'ясовуючи підходи до Олександра Олеся можна було спостерегти / що його мовотворчість можна вивчати і з позицій традиційної поетики / і з позицій / е-е/ тропеїстичної системи. (Оскільки про епітет дисертація / а про ме тафору немає / то є що досліджувати). Е-е / можна було залучити синергетику. Ми відзначили різноманіття інструментарію поняттєвого у різноманітті підходів. Можна було скористатися і поняттям когніосфера. Якщо брати до уваги культурологічну складову /культурологічний складник / то нас зацікавив термін / використовуваний Лихачовим / то це певна данина тій традиції/яка / е-е /має охоплювати і простір лінгвокультурологічних досліджень. Ну і / визначень концепту / дійсно / є чимало. Є / е-е/ абстраговані визначення / є . / е-е / дефініції із ключовим словом там структура / навіть категорією вважають. Ми пробували і з структурою / і з категорією / а зупинилися на явищі. Хоча / дійсно / явищем є саме слово / тому так мовомисленнєва категорія / можлива / і була б і рельєфнішою / і доречнішою.

Єрмоленко С. Я., д. філол. н., професор, член-кор. НАН України: Другий день ми ілюструємо / як бачимо мовний аналіз тексту / мовної особистості чи історії літературної мови. Голобородько К. Ю. / е-е/захопився / звичайно / когнітивістикою і теорією когнітивістики. Якщо він захопився цим / то мав / як сказала Лідія Андріївна викласти це все. Але / е-е / його / м-м / цінність його роботи у тому / що він справді / це не порожнє слово / комплексне / цілісне дослідження мовної творчості Олександра Олеся. І звичайно / що кожний із нас присутніх / слухаючи відгуки / е-е/ замислювався над тим чи це мовознавчий / чи літературознавчий підхід / чи філологічний погляд на мовотворчість з погляду словесності. Можемо це зараз відкидати / бо справді в історії літературної мови мають бути ці два крила. З одного боку / ми можемо шукати в Олександра Олеся те / що там є на позначення хвилини / миті слово мент. І школярі / читаючи вірш Олександра Олеся прочитують мент як міліціонер. От. Вони не розуміють / що в Олександра Олеся мент / це один момент / один момент. От. Оце є теж історія літературної мови / звичайно. Тобто я підводжу до того / що для історії літературної мови не може раз і на завжди створено бачення місця Олександра Олеся в історії літературної мови.

(Текст аудіограми засідання спеціалізованої вченої ради Д 26.173.01 взято з монографії С.Бибик *Усна літературна мова в українській культурі повсякдення*)

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

ТЕМА: *Особливості розвитку ділового стилю української мови*

Проблемні питання

1. Типи й специфіка ділових документів XI-XIV ст.
2. Причини розширення жанрів ділового стилю та його термінологічного наповнення в XV-XVIII ст.
3. Особливості розвитку ділового стилю в новоукраїнський період.
4. Основні риси сучасного ділового стилю та сфера його застосування, підстилі офіційно-ділового стилю.

Рекомендована література

Основна

1. Коломієць І. І., Шиманська В. О. Стилїстика української мови (практичний модуль) : навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО. Умань : Візаві, 2021. 145 с.
2. Радевич-Винницький Я. Історія української мови. Львів : Апріорі, 2020. 360 с.
3. Огієнко І. Історія української літературної мови. Київ : Либідь, 1995. 283 с.

Додаткова

1. Ажнюк Л. В. Функціональний синтаксис директивних документів XIV – середини XVII ст. : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01. Київ : 1996. 18 с.
2. Білан Н. І. Структурно-стильові та лексико-семантичні особливості заповітної документації (на матеріалі духівниць кінця XVII–XVIII ст.) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Київ : 2003. 220 с.
3. Геращенко О. М. Історія композиції та формуляра українських гетьманських універсалів : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01. Харків, 1996. 179 с.
4. Горобець В. Й. Загальна канцелярська документація XVIII ст. Українське мовознавство. 1989. Вип. 16. С. 72–80.

5. Горбачук Д. Літописні договори Русі з Візантією як свідчення формування офіційно-ділового стилю. URL: <http://www.slavdpu.dn.ua/tpps/magazine/01/22.pdf>
6. Конспект лекцій з історії української літературної мови XIX-початку XXст. Частина I. Укладач: С.В.Сабліна. Запоріжжя: ЗНУ, 2005. 51с.
7. Марко І. В. Становлення офіційно-ділового стилю західноукраїнського варіанта літературної мови кінця XIX – початку XX ст. : автореф. дис. на здобуття наук. Ступеня канд. філол. наук : 10.02.01. Чернівці, 2010. 20 с.
8. Стецюк Б. Р. Юридична лексика кримінально-процесуального права Гетьманщини : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01. Запоріжжя, 1999. 192 с.
9. Худаш М. Л. Лексика українських ділових документів кінця XV – поч. XVII ст. (на матеріалі Львівського Ставропігійського братства). Київ : Вид-во АН УРСР, 1961. 164 с.
10. Чепіга І. Особливості ділових пам'яток XVII–XVIII ст. Лівобережжя [Електронний ресурс]
11. Шевельов Ю. Українська мова в Іпол. XXст.(1900-1941). Стан і статус. Чернівці, 1987. 295с.

Виконати вправи й завдання самостійно

Завдання 1. Запропонувати до поданих дієприкметників-кальок відповідні форми сучасним нормам слововживання.

Акумуляючий, активізуєчий, аналізуєчий, атакуєчий, багатообіцяєчий, бажаєчий, видужуєчий, випереджаєчий, воюєчий, діюєчий, загниваєчий, знаєчий, існуєчий, консолідуєчий, контролюєчий, мисляєчий, наступає(свєто), непрацюєчий, неіснуюєчий, обіцяєчий, оточує(сєредовище), перебуваєчий (у відрядженні), пануєчий, правляча (єліта), розумієчий, функціонуєчий.

Завдання 2. Подати зразки підстилів офіційно-ділового стилю новоукраїнського періоду, встановити мовні (стилетвірні, лексичні, граматичні) особливості у віднайдених зразках.

Завдання для групового виконання й обговорення

Завдання 1. Визначити ознаки ділового стилю в тексті "Руської правди".

Ажь оубьєть моужь моужа, то мьстити братоу брата, либо w(т)цю либо с(ы)ноу, либо браточадоу, либо братню с(ы)н(о)ви; wже ли не боудеть кто єго мьста, то положить за головоу 80 гр(и)в(е)нь, аче боудеть кнажь моужь или тивуна кнажа; аче ли боудеть роусинь, либо гридь, либо

коупецъ, любо тивунъ боѣрескъ, любо мечникъ, любо изгой, любо словенинъ, то 40 гр(и)в(е)нъ положити занъ.

[П]о Ёрославъ же пакы съвъкоупивъшесѧ с(ы)н(о)ве ѹго: Исаславъ, С{ва}тославъ, Всеволодъ и моужи ихъ: Късначъко, Перенѣгъ, Никифоръ и ѡложиша оубиѣние за головуу нъ коунами сѧ въвоупати; а ино все ѡко же Ёрославъ соудиль, такоже и с(ы)н(о)ве ѹго оуставиша.

Ѓ оубииствѣ. Аже кто оубиѣтъ кнѧжа моужа въ разбои, а головника не ищють, то вирьвноую платити въ чьѣи же вѣрви голова лежить, то 80 ^А) гр(и)в(е)нъ; паки людинъ, то сорокъ гривень.

[К]отораѣ ли вѣрвь начнеть платити дикоую вироу, колико лѣт(ъ) заплататъ тоу вироу, занеже безъ головника имъ платити; боудеть ли головникъ ихъ въ вѣрви, то зане к нимъ прикладываѣтъ, того же дѣла имъ помогати головникоу, любо си дикоую вироу; нъ сплатити имъ въ обѣи 40 гр(и)в(е)нъ, а головничъство а то самому головникоу; а въ 40 гр(и)в(е)нъ ѹму заплатити из дружины свою часть; нъ вже боудеть оубиль или въ свадѣ или въ пироу ѡвлено, тѣ тако ѹмоу платити по вѣрвинѣнѣ, иже сѧ прикладываѣтъ вироу.

Оже станеть безъ вины на разбои. Боудеть ли сталь на разбои безъ всакоѣ свады, то за разбоиника людѣе не плататъ, нъ выдадуть и всего съ женоу и съ дѣтьми на потокъ, а на разграблѣние. Аже кто не вложитъсѧ въ дикоую виру, томоу людѣе не помагають, нъ самъ платитъ

(*Руська Правда за Синодальним списком 1282р.*).

Завдання 2. Встановити риси ділового стилю (до кожного зразка) та його мовні (стилетвірні, лексичні, граматичні) особливості в поданих зразках текстів. Вказати підстиль і жанр офіційно-ділового стилю.

Текст 1

**Договори і постанови
прав і свобод військових
між Ясновельможним Їого Милості паном
Пилипом Орликом, новообраним гетьманом
Війська Запорізького, і між генеральними особами,
полковниками і тим же Військом Запорізьким
з повною згодою з обох сторін**

I

Оскільки будь-яка держава стверджується непорушною цілісністю кордонів, то й щоб кордони Малої Росії, Вітчизни нашої, утверджені пактами від Речі Посполитої Польської, найяснішої Порти і від держави Московської, особливо ті кордони, які по річку Случ за гетьманства славної пам'яті Богдана Хмельницького від тієї ж Речі Посполитої Польської до земель

Гетьманських і Військових на віки віддані і пактами обумовлені, ніколи не були порушені, Ясновельможний гетьман при домовленостях з Найяснішим королем Його Милості Шведським має піклуватись і, скільки Бог дасть сили та розуму, боронити, коли буде треба. Особливо ж має скаржитися про те до найяснішого маєстату Його Королівської Величності Шведської як оборонця і протектора нашого, щоб Його Величність не дозволяв нікому не тільки прав і вольностей, а й кордонів військових порушувати і привласнювати. Крім цього Ясновельможний гетьман по закінченні, дай Боже, щасливому, війни повинен буде просити у Королівської Величності Шведської такого трактату, щоб Його Величність та його спадкоємці найясніші королі шведські титулувалися вічними протекторами України, і справи їхні залишалися спрямованими на зміцнення могутності Вітчизни нашої та збереження її цілісності у наданих правах і кордонах.

II

Також Ясновельможний гетьман повинен буде просити у найяснішого королівського маєстату, аби у договорах Його Величності з державою Московською було викладено, щоб полонених наших, які нині в державі Московській знаходяться, по закінченні війни нам вільних повернули, а всі завдані Україні за теперішньої війни збитки Москвою були сплачені і справедливо відшкодовані. А особливо повинен просити у Найяснішої Королівської Величності, щоб усіх полонених наших, які в державі Його Величності залишилися, було звільнено і нам повернено.

III

Оскільки нам завжди необхідна сусідська дружба з Кримською державою, до чієї допомоги Військо Запорізьке для оборони своєї не раз вдавалося, то, на скільки на цей час це можливо буде, Ясновельможний гетьман через послів своїх до Найяснішої Його Милості Хана Кримського має дбати про відновлення давнього з Кримською державою братерства та єднання військового і підтвердження вічної приязні, дивлячись на яку сусідні держави не відважилися б прагнути поневолити Україну чи коли-небудь чинити над нею гвалт. Після закінчення війни, коли Бог допоможе, при бажаному й очікуваному нами мирі, новообраний гетьман, осівши у своїй резиденції, має неухильно пильнувати, зобов'язавши до цього і уряд свій, аби ні в чому з державою Кримською дружба і побратимство не порушилися через наших свавільних та легковажних людей, які звикли не тільки сусідську згоду та приязнь, а й союзи мирні руйнувати.

IV

Військо Запорізьке Низове, здобувши собі славу безсмертну багатьма лицарськими подвигами на морі та суходолі, не меншими дарами

винагороджено було для спільного свого проживання та промислу. Та держава Московська, шукаючи різні способи для утисків та знищення Війська Запорізького Низового, побудувала на власних землях та угіддях Війська то міста самарські, то фортеці по Дніпру, прагнучи чинити перешкоди Війську Запорізькому Низовому у рибних та звіриних промислах, завдавши тим самим нестерпної образи, праволоства та пригноблення. А наостанок гніздо військове - Січ Запорізьку військовим наступом розорила. Тому по закінченні, дай Боже, щасливому, війни (якщо тепер згадане Військо Запорізьке тих земель своїх та Дніпра від насильства московського не очистить і не звільнить) Ясновельможний гетьман при переговорах Найяснішого короля Його Милості Шведського з державою Московською повинен буде про мир дбати, щоб Дніпро від міст та фортець московських, а також і землі від володіння московського були звільнені і до первинної території Війська Запорізького повернуті. І там у майбутньому нікому ані фортець будувати, ані міст закладати, ані слободи осаджувати, ані яким-небудь іншим способом військових угідь спустошувати Ясновельможний гетьман не має дозволити і зобов'язаний буде надавати Війську Запорізькому Низовому всіляку допомогу у їх обороні.

Текст 2

(І) У Н І В Е Р С А Л УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ

до українського народу, на Україні й по-за Україною сущого

Народе Український! Народе селян, робітників, трудящого люду!

Волею своєю ти поставив нас, Українську Центральну Раду, на сторожі прав і вольностей Української Землі.

Найкращі сини твої, виборні люде від сел, від фабрик, від салдацьких казарм, од усіх громад і товариств українських вибрали нас, Українську Центральну Раду, і наказали нам стояти й боротися за ті права і вольности.

Твої, народе, виборні люде заявили свою волю так:

Хай буде Україна вільною. Не одділяючись від всієї Росії, не розриваючи з державою Російською, хай народ український на свої землі має право сам порядкувати своїм життям. Хай порядок і лад на Вкраїні дають вибрані вселюдним, рівним, прямим і тайним голосуванням Всенародні Українські Збори (Сойм). Всі закони, що повинні дати той лад тут у нас, на Вкраїні, мають право видавати тільки наші Українські Збори.

Ті ж закони, що мають лад давати по всій російській державі, повинні видаватися у Всеросійським Парламенті.

Ніхто краще нас не може знати, чого нам треба і які закони для нас луччі.

Ніхто краще наших селян не може знати, як порядкувати своєю землею. І через те ми хочемо, щоб після того, як буде одібрано по всій Росії поміщицькі, казенні, царські, монастирські та інші землі у власність народів, як буде видано про це закона на Всеросійському Учредительному Зібранні, право порядкування нашими українськими землями, право користування ними належало тільки нам самим, нашим Українським Зборам (Соймові).

Так сказали виборні люде з усієї Землі Української.

Сказавши так, вони вибрали з-поміж себе нас, Українську Центральну Раду, і наказали нам бути на чолі нашого народу, стояти за його права і творити новий лад вільної автономної України.

І ми, Українська Центральна Рада, вволили волю свого народу, взяли на себе великий тягар будови нового життя і приступили до тієї великої роботи.

Ми гадали, що Центральне Російське Правительство простягне нам руку в сій роботі, що в згоді з ним ми, Українська Центральна Рада, зможемо дати лад нашій землі.

Але Тимчасове Російське Правительство одкинуло всі наші домагання, одпіхнуло простягнену руку українського народу.

Ми вислали до Петрограду своїх делегатів (послів), щоб вони представили Російському Тимчасовому Правительству наші домагання. А найголовніші домагання ті були такі:

Щоб Російське Правительство прилюдно окремим актом заявило, що воно не стоїть проти національної волі України, проти права нашого народу на автономію.

Щоб Центральне Російське Правительство по всіх справах, що торкаються України, мало при собі нашого комісара по українських справах.

Щоб місцева власть на Вкраїні була об'єднана одним представником від Центрального Російського Правительства, се-б то, вибраним нами, комісаром на Вкраїні.

Текст 3

Київ, 2 березня 2017

Пані Крістін Лагард
Директору-розпоряднику
Міжнародного валютного фонду
Вашингтон, ОК 20431

Шановна пані Лагард!

1.

Ми підтверджуємо свої зобов'язання стосовно реалізації політики та виконання завдань економічної програми, що підтримується в межах угоди з МВФ про Механізм розширеного фінансування (EFF). Ми також надаємо виклад подальших етапів політики на виконання цих завдань в Меморандумі про економічну і фінансову політику (МЕФП) від 27 лютого та 21 липня 2015 року та 1 вересня 2016 року, що додається.

2.

Ми успішно вивели економіку з глибокої рецесії. Наразі, економіка відновлюється, рівень інфляції знизився близько до однозначних показників, обсяг офіційних резервів збільшився більше, ніж вдвічі, а фінансова система зміцнюється. Це відображає наші наполегливі зусилля щодо реалізації політики та запровадження реформ за підтримки нашої програми в межах Механізму розширеного фінансування (EFF). Проте, перед економікою й надалі стоять значні виклики, зокрема, незадовільний низький рівень зростання; все ще великим залишається обсяг державного боргу, а бізнес клімат є заслабким, зокрема через неподолану корупцію та завеликий й неефективний державний сектор.

Існуючі слабкості фінансового сектора все ще заважають йому виконувати свою функцію на підтримку зростання. Завданнями на майбутнє є продовження підтримки фіскальної та зовнішньої стабільності, зменшення фінансової вразливості, та, що є найбільш важливим, поступ в процесі довгоочікуваної структурної перебудови економіки для досягнення довготривалого, потужного та інклюзивного зростання врівень з іншими подібними країнами в регіоні.

3.

Наші дії забезпечили виконання всіх як постійно діючих, так і кількісних критеріїв ефективності (КЕ) станом на кінець грудня 2016 року та індикативних цільових показників (ІП), за винятком цільового показника щодо заборгованості з відшкодування ПДВ (Таблиця 1). Проте, ми дотрималися лише 3 з 11 структурних «маяків», встановлених на період з вересня по грудень 2016 року (Таблиця 2), оскільки наша увага була зосереджена на основних заходах забезпечення фіскальної стійкості та фінансової стабільності.

судової палати у кримінальних справах
Апеляційного суду Чернігівської області,
54001, м. Чернігів, вул. Сніжна, 22

Адвоката Чіпко В.В. – захисника
обвинуваченого Крутих В.О.
у кримінальному провадженні № 315

(справа №45/17-к)
56500 Чернігівська область,
м. Ніжин, вул. Весняна, 2, тел.:095

АПЕЛЯЦІЙНА СКАРГА
на вирок Ніжинського районного суду Чернігівської області
від 20 листопада 2017 року 20 листопада 2017 року

Ніжинським районним судом Чернігівської області у справі №45/17-к Крутих Вадима Олександровича, 1 березня 1978 року народження визнано винним у скоєнні злочину, передбаченого ч. 3 ст. 187 КК України, та призначено йому покарання у виді 7 (семи) років позбавлення волі.

Проте, з висновками суду, в частині визнання винним Крутих В.О. у скоєнні кримінального правопорушення передбаченого ч. 3 ст. 187 КК України я не згоден, так як вони не відповідають фактичним обставинам справи, а саме:

14 квітня 2017 року о 19 годині до Ніжинського МВ УМВС із заявою, звернулася Крищенко Т.П. про те, що 14 квітня 2017 року приблизно о 14 годині невідома особа, в неї вдома, завдала їй тілесні ушкодження. У цей же день, під час огляду місця події о 20 годині та допиту потерпілої о 20 годині 40 хвилин, було встановлено, що ця невідома особа під час побиття ще й відкрито заволоділа її мобільним телефоном. Згідно з протоколом допиту потерпілої та огляду місця події, за вказаними обставинами очевидно, що дії невідстановленої особи слід кваліфікувати за ч. 3 ст. 187 КК України, а не за ч. 3 ст. 186 КК України.

Як пояснив у судовому засіданні мій підзахисний, Крищенко Т.П. була знайома з моїм підзахисним і напередодні подій попросила продати її телефон, який він продав за 200 гривень, а гроші віддав потерпілій.

Потерпіла Крищенко Т.П. раніше вже притягувалась до кримінальної відповідальності за ч. 1 ст. 115 КК України, перебувала в місцях позбавлення волі, проживала в будинку № 5 по вул. Котенка не на зовсім законних підставах і зловживала спиртними напоями.

З огляду на характеристику Крищенко Т.П. та факти, які були встановлені в судовому засіданні, зокрема те, що з обвинувачуваним вона була добре

знайома, але не вказала на нього під час написання заяви про скоєння стосовно неї злочину, дають підстави для сумніву в правдивості її свідчень. Можна припустити, що потерпіла Крищенко Т.П. з мотивів помсти, можливо меркантильного інтересу чи інших мотивів обмовила мого підзахисного Крутих В.О. або ж помилилась під час проведення незаконної процесуальної дії – впізнання.

Текст 5

*Справа Григора з Бе(з)салъ ѿ (з)вадѣ
з А(н)дре(м) Яблуно(в)скы(м) <.>*

Року ахѣс [1656] мѣсца се(н)тебря дѣ [14] дня<.>.

Тая справа ѿ (з)вадѣ писана в року ахѣс [1655] в тѣ слова<.>.

Передо (м)ною, Василе(м) Скребце(м), атамано(м) городовы(м) ло(х)ви(ц)ки(м), а при (м)нѣ будучи товари(ст)вѣ — Процика Све(р)дѣлика, Гри(ц)ка Красуле(н)ка, Клима, Губарява зятя<.> и пере(д) нами, Ма(т)фее(м) Е(м)че(н)комѣ, во(й)то(м), Фенемѣ Проце(н)комѣ, Феѿodoro(м) Козѣломѣ, бурѣмистровѣ уряду Ло(х)вицького<.>.

ставѣши ѿчевисто, Григо(р) Тисмянецки(й), ѿбывате(л) бе(з)са(л)ча(л)ски(й), которы(и) на А(н)дрея Яблуно(в)ского, козака, ѿбывателя ло(х)вицького, ска(р)гу свою прекѣладалѣ ѿ то<.> ижѣ ѿны(м) ѿбудѣву(м) сторона(м) в Никонишино(м) двору, напо(д)пи(т)ку будучи<.> тѣды в нѣкоторыхъ за(вѣ)зяты(х) речахъ за(д)ку межи собою вчинили, в которо(м) я(вѣ)не доведено и свѣ(т)ками ѿбѣя(с)нено, же такѣ А(н)дре(и) Яблуно(в)ски(й) Григора билѣ, ажѣ ма(л) не до сме(р)ти<.>. Чого ся и са(м) А(н)дре(й) до того зналъ<.>.

33 зв. Ѡвожѣ при то(й) же звадѣ Григо(р) именуе(т), ижѣ кѣды у замешанину тую будучи, тѣды готовы(х) гроше(и) копѣ ѿсмѣ ли(ч)бы лито(вѣ)ско(й) згнбло<.>.

До чого па(н) А(н)дре(и) жа(д)ны(м) способомъ // до тоє(и) шкоды не (з)на(л)ся. На що и мы, вря(д), сила свѣ(т)ко(вѣ) зводячи, та(к) Па(вѣ)ловѣни, ши(н)ка(р)ки, яко и Квачихи Коломы(и)ки з Бе(з)салѣ, если бы гроши в Григора были, питали<.>. Тѣды нѣхто до того, жебы в Григора были, не при(з)налъ<.>.

Ѡ чо(м) нини(ш)ны(й) судѣ вглядѣ(л) и ве(д)лугѣ а(р)тикуло(вѣ) декѣрето(м) наказуе(м), жебы па(н) Григо(р) на шкода(х) присеѣгнулъ, а А(н)дрѣ(и) ему повине(н) тую шкоду и суму ве(р)нути<.>. Што Григорѣ, з сумле(н)е(м) свои(м) поряхова(в)шися, при(з)налъ, же «я жа(д)ны(м) способо(м) не хочу до присеги ити, то(л)ко при (с)вое(м) вы(к)ладу заставалѣ<.>».

Што (с)мо казали записа(т) <.>.

Писа(н) року и дня звы(ш) ѿписа(н)ного.

[Знак підпису.]

(Лохвицька ратушна книга)

Текст 6

28 січня 2020 року

протокол № 6

1. СЛУХАЛИ: проректора з наукової роботи Васильчука Г. М. "Про підсумки наукової роботи в ЗНУ у 2019 році та завдання щодо підвищення її ефективності".

УХВАЛИЛИ:

1. Звіт проректора з наукової роботи Васильчука Г. М. узяти до відома.
2. Із метою подальшого забезпечення належної організації наукової роботи у 2020 р.:

2.1. Обговорити на засіданнях вчених рад факультетів матеріали доповіді проректора з наукової роботи та рішення Вченої ради ЗНУ з цього питання.

Відповідальні: декани факультетів, завідувачі кафедр.

Термін виконання: лютий 2020 р.

2.2. Визначити основні завдання факультетів і наукових підрозділів (центрів, лабораторій) науково-дослідної частини щодо розвитку наукової діяльності на 2020 р.

Відповідальні: декани факультетів, завідувачі кафедр, начальники центрів НДЧ, завідувачі лабораторій НДЧ.

Термін виконання: лютий 2020 р.

3. Із метою розширення присутності університету в міжнародному освітньо-науковому просторі:

3.1. Чітко дотримуватись вимог загальноуніверситетського плану підготовки публікацій науковців ЗНУ у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз Scopus і Web of Science на 2020 р.

Відповідальні: проректор з наукової роботи Васильчук Г.М., начальник науково-дослідної частини Болдуєва О.В., декани факультетів.

Термін виконання: упродовж 2020 р.

3.2. Продовжити роботу щодо входження наукових фахових видань ЗНУ у міжнародну наукометричну базу Web of Science.

Відповідальні: проректор з наукової роботи Васильчук Г.М., проректор з науково-педагогічної роботи Каганов Ю.О., директор наукової бібліотеки Чала Н.М., головні та відповідальні редактори видань.

Термін виконання: упродовж 2020 р.

4. Із метою належного захисту інтелектуальної власності університету та підвищення показників патентно-ліцензійної діяльності розширювати сферу діяльності університету із захисту інтелектуальної власності, зокрема через реєстрацію нових об'єктів права інтелектуальної власності.

Відповідальні: начальник науково-дослідної частини Болдуєва О.В., декани факультетів, завідувачі кафедр, начальники центрів НДЧ, завідувачі лабораторій НДЧ.

Завдання 3. Визначити ознаки офіційно-ділового стилю. Виправити стилістичні, лексичні й граматичні помилки (підкреслити й поруч вписати правильний варіант, виділити кольором).

Текст 1

“ЗАТВЕРДЖЕНО”
Наказ Міністерства охорони
оточуючого природного
середовища й ядерної
безпеки України

ПОЛОЖЕННЯ
про громадських інспекторів
з охорони оточуючого природного середовища

1. Положення про громадських інспекторів з охорони оточуючого природного середовища (далі - Положення) розроблене відповідно до ст. 36 Закону України “Про охорону оточуючого природного середовища” та п. 9 Положення про Державну екологічну інспекцію Міністерства охорони оточуючого природного середовища й ядерної безпеки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 2 березня 1998 р. № 244.

2. Громадський контроль у області охорони оточуючого природного середовища здійснюють громадські інспектори з охорони оточуючого природного середовища (далі - громадські інспектори)...

3. Орган державної екологічної інспекції, що призначив громадського інспектора, має право позбавити його права виконувати роботу громадського інспектора з охорони оточуючого природного середовища (з вилученням відповідного посвідчення) у разі:

- ненадання щорічного звіту;
- скоєння ним виявлених порушень законодавства в галузі охорони оточуючого природного середовища, а також протиправних дій при виконанні роботи громадського інспектора.

Рішення про позбавлення прав громадського інспектора може бути оскаржене у Головного державного інспектора України з охорони оточуючого природного середовища в термін до 3-х місяців.

Текст 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

30.06.99 № 229

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України

13 вересня 1999 р. за №616/3909

Про затвердження Тимчасового положення
про дитячий оздоровчий заклад

На виконання доручення Кабінету Міністрів України від 30.12.98 № 26613/33 з ціллю покращення оздоровлення дітей і молоді та нормативно правового забезпечення діяльності дитячих оздоровчих закладів.

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Тимчасове положення про дитячий оздоровчий заклад (додається).
2. Управлінню гуманістичної освіти та виховання (Лукашевич М.П.) в установленому порядку подати Тимчасове положення про дитячий оздоровчий заклад на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.
3. Міністру освіти Автономної Республіки Крим, начальникам управлінь освіти обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій – довести до відома органів і учбових закладів освіти Тимчасове положення про дитячий оздоровчий заклад.
4. Скасувати дію наказу Міністерства освіти України від 30.06.99 № 227 “Про затвердження Положення про оздоровчий табір (містечко, комплекс) для дітей, підлітків та учнівської молоді”.
5. Контроль за виконанням наказу покласти на Першого заступника Міністра освіти Холода Б.І.

Міністр освіти

Текст 3

РЕЗЮМЕ

Прізвище, ім'я, по-батькові: Ольга Михайловна Бондарчук

Адреса: 252001, м.Київ, вул. Заньковецької, д. 30, кв. 105

Телефон: 229-65-58

Дата й місце народження: 10.04.70, м. Київ

Сімейний стан: неодружена, дітей не маю

Освіта: 1989-1994 рр. - Київський педагогічний інститут з присвоєнням кваліфікації викладача англійської мови.

1977-1987 рр. - школа з поглибленим вивченням іноземних мов.

Досвід роботи: 1995 р. - і на цей час - Український центр переводів з іноземних мов. 1987-1989 - секретар навчального центру “Фелікс”. Крім секретарських обов’язків допомагала в організації учбового процесу, а також у веденні касово-бухгалтерського обліку документації.

Інші відомості: вільно володію англійською мовою, трохи італійською, маю досвід роботи на комп’ютері (текстові редактори Лексикон 8.0, Windows 95). Швидкість друкування на латинській клавіатурі 95 зн/хв, на українській - 178 зн/хв. Пройшла підготовку на курсах секретарок-референтів. По вимозі можу подати необхідні рекомендації.

Підпис

Бондарчук О.М.

Текст 4**Оферта**

Шановні пани,

З вдячністю підтверджуємо отримання Вашого запиту і висилаємо тверду оферту по поставці 50 пар чоловічого та 20 пар жіночого зимового взуття.

Товар буде постачатися на протязі трьох місяців (починаючи з дати отримання Вашого замовлення) однаковими місячними партіями. Якість взуття повністю відповідатиме зірцям, які Ви отримали минулого тижня. Платіж здійснюється через інкассо після пред'явлення сертифікату якості та вантажних документів.

З повагою

Королеко Т. М.

Текст 5

Лист-нагадування
Шановний пан Олекса,

Один з самих основних принципів роботи нашої компанії - гідно цінувати своїх клієнтів. До Вас ми відносимося з особливою повагою, адже на протязі 3 років нашої співпраці у нас не виникало серйозних непорозумінь.

Однак вчора наша бухгалтерія повідомила, що Ви вчасно не оплатили кілька рахунків. Розуміємо, що така переобтяжена справами людина, як Ви, інколи не може простежити за всім особисто, і сподіваємось, що ця несплата - лише помилка, яку буде виправлено найближчим часом. Вибачаємось за те, що змушені потурбувати Вас з цього приводу. Залишаємось з повагою

(підпис)

P.S. Щоб Вам було легше зорієнтуватися в ситуації, надсилаємо також копії рахунків, термін оплати яких закінчився 30.10.19.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

ТЕМА: Розвиток наукового стилю української мови

Проблемні питання

1. Науковий стиль церковнослов'янською мовою в києворуську добу XI-XIII ст.

2. Причини й наслідки розширення підстилів і жанрів наукового стилю у ХІУ-ХУІІІ століттях.
3. Науковий стиль новоукраїнської доби: від заборон до розквіту.
4. Питання реалізації української термінології та іншомовних впливів в сучасному науковому стилі. Термінологічний пуризм.
5. Диференційні особливості сучасного наукового стилю.

Рекомендована література

Основна

1. Коломієць І. І., Шиманська В. О. Стилістика української мови (практичний модуль) : навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО. Умань : Візаві, 2021. 145 с.
2. Радевич-Винницький Я. Історія української мови. Львів : Апріорі, 2020. 360 с.
3. Зелінська Н. Поетика приголомшеного слова (Українська наукова література ХІХ — початку ХХ ст.). Львів : Світ. 2003. 352 с.
4. Шаркань В. Формування наукового стилю нової української літературної мови в підросійській Україні. *Українська мова*. 2013, № 2. С.100-118.

Додаткова

1. Гавриш І.В. Розвиток українського наукового стилю 20 — 30-х років ХХ століття (на матеріалі науково-технічних текстів) : автореф. дис. ...канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова. Харків, 2001. 20 с.
2. Коваль А.П. Науковий стиль сучасної української літературної мови. Структура наукового тексту. Київ: Вид-во Київського ун-ту, 1970. 307 с.
3. Наєнко Г. Етапи становлення наукового стилю української мови : кінець 16 — перша половина 17 століття. Мовознавство : матеріали V конгресу МАУ. Чернівці, 2003. С. 162–167.
4. Селегій П. Нуковець і його мова. *Українська мова*, 2012, № 4. С.18-28.
5. Сліпушко О. Софія київська. Українська література Середньовіччя: доба Київської Русі (Х—ХІІІ століття). Київ: Аконіт. 399с.
6. Чижевський Д. Історія української літератури (від початків до доби реалізму). Нью-Йорк, 1956. С. 42-67.

Виконати вправи й завдання самостійно

Завдання 1. Порівняти визначення граматики цього автора з іншими визначеннями в автодидактах ХУІ-ХУІІст.:

Лаврентія Зизанія: <http://litopys.org.ua/zyzgram/zy.htm>

Мелетія Смотрицького: <http://litopys.org.ua/smotrgram/sm.htm>

Івана Ужевича: <http://litopys.org.ua/uzhgram/uz.htm>

До чителника. Гра(м)м(а)тии. юлли(н)ски(м) азыко(м) ѿ(т) гла грече(с)кого графѡ, що словє(н)ски(м) азыко(м) разумѢ(т)сѦ, Писме(н)ница, ѿ(т) глагола пишу: писмо, бє(з) писа(н) ѧ быти неможе(т).

Длѧ тогоу туи науку называю(т) Гра(м)м(а)тикою: Таѧ бо вѢ(м) ѿтвирѧє(т) разумѢ(н)є по(з)на(н)ѧ писмене(м) котрѣє посполите зовоу(т) литерою и оужива(н)є ихъ, и щозни(х) быває(т). А поты(м) и кни(ж)ное речєній и словъ по(з)на(н)є дає(т) разумѢти, и ра(з)су(ж)дати. Длѧ тогоу слоушне всѢ(м) споудеѡ(м) азыка Словєнскагѡ ремєсло Грамати(ч)ное оумѢти. Кгды(ж) и snadнє югѡ научитисѧ мѡгоу(т), и великѣй пожито(к) ѿ(т)несоу(т). Здравствуй. (Грамматіқи или писменница Азыка Словєнскагѡ тицателемъ въкратѣцѣ издана в КремѦнци).

Поняття 'граматика' по-різному інтерпретоване в античних філософів, а тому й середньовічних українських граматистів і суттєво відрізняється від його тлумачення в сучасній лінгвістиці. Важливо пам'ятати, що граматичні концепції поступово виникали не стільки через історичну зміну значення слова 'граматика', скільки через розбіжності в підходах до розмежування структурних частин граматики, специфіку аналізованого матеріалу, а також особливості конкретних наукових завдань, які висували науковці. На основі здійснених порівнянь

- 1) визначити частини мови в наведених граматичних автодидактах ХУІ-ХУІІст.?
- 2) встановити, чим відрізнялися погляди українських граматистів щодо службових частин мови?
- 3) чи встановлено поділ граматики на морфологію й синтаксис?

Завдання 2. Дібрати по одному зразку текстів кожного підстилю наукового стилю сучасної української мови. Визначити жанр, прокоментувати мовні особливості й структуру тесту.

Завдання для групового виконання й обговорення

Завдання 1. Встановити риси наукового стилю (до кожного зразка) за його мовними (стилетвірними, лексичними, граматичними) особливостями. Назвати підстиль і жанр наукового стилю.

Текст 1

И тѢмъ: возми сира молодого, виполощи его добре и выдави з води, придай бѢлка о(т) я(й)ця курячого и комфори трохи и прикладай к(ъ) очамъ.

Поты справуючи про(с)тиє (ж) лѢка(р)ства. ДозрѢліє ягоди бузиновіє усуши, ка(к) надлежитъ, что(б) не поплѢснѢлы, и с(ъ)ховай. А я(к) потреба, возми ихъ пригорщъ малую и стол(ъ)чи грубо, то є(ст) не на поро(х), або в рукахъ розтерты, вложи в(ъ) горщикъ, в(ъ)ли(й) лѢтепла карватку, что(б) било третя ча(ст) фу(н)та води, вари толко, сколько прочита(т) «О(т)чє нашъ» разо(в) нѢсколко, о(т)ставъ о(т) огня и, я(к) устои[т]ся, з(сѣ)лей зве(р)ху, присолоди, дай на но(ч), випотится належитъ. Сокъ бузинови(й) тожъ по(т) побужа, але слабе для сили, утраченой чрезъ смаженіє. Служа(т) тиє поти тиє поти на всякіє на розніє хороби, на горячки, спа(д)ми, урази, болєзни по со(с)тавахъ. И єсть много в не(мъ) инихъ речей, поти справуючи(х), опрочъ лѢка(р)скихъ, яко то: зеліє карду(с) бєнєдикти, раковіє о(ч)ки, корє(н) лопановій, кофє, рогъ олєнєвой, сѢрка, ол(ъ)бротъ etc., etc.

Когда в горлѢ увязне рибя костка албо что іное. Возми stoczka ш(ъ)матокъ нетол(ъ)стого, зогни его трохи на ко(н)цу і посмаруй оливою, вложи до го(р)ла и подва(ж) скоро рєчъ увя(з)лую, познаєшь скутокъ певный.

На сухоты дѢтемъ. Возми яловцевого дрєвка з гѢлками и із ягодами, посѢчи, придай листя гєбдового достаткомъ, вари в(ъ) ко(т)лѢ, в водѢ, процеди, купай дитину. По скупа(н)ню обми(й) его вино(м)ъ и миро(мъ) теплимъ.

Прошокъ особливої жоло(н)дковый. Возми корєня ужо(в)никово... Возми корєня ужовникового, навєснѢ або в(ъ) єсени викопаного, и усушеного, и на поро(х) утє(р)того, лотъ, придай раковихъ очо(к) утє(р)тихъ пол(ъ)лота, мири чвєртъ лота, змѢшай, давай по скрипулѢ и мало по бол(ъ)ше чторанку в кофє любо в во(д)цѢ ка(р)ду(с) бєнєди(к)товой. И тѢмъ: ка(р)дусъ бєнєдикти зелія молодє, возми по сзиптє, в(ъ) май зобраного и усушеного, вари в горщи(ч)ку, в(ъ) водѢ, придаючи ско(р)ки помара(н)чово(й) сухихъ, процедивши, пий чтора(н)ку натщо. Служи(т) на слабій жолудокъ и борони(т) о(т) велики(х) хоробъ.

На плєуре перєпгнємонія, то єсть... Накопай навєснѢ корєня torianowego, усуши, а я(к) потреба, зотри на поро(х) и давай в тепломъ молоцѢ, любо в(ъ) во(д)цѢ, або вѢ декоктѢ карду(с) бєнєдикти, а напре(д) кровь пу(с)титъ надлежитъ. И тѢмъ: возми сѢрки, суптелно утертой,

олброту, спє(р)мацє(т) , зуба kornіžego ,або кабана дикого, утертого, каждого заровно, здѣла(й) прошо(к) суп(ъ)телный, которого давай п[о] польчверти лота в ситѣ медовой, з(ъ) калачиковими з(ъ) калачиковими корѣнями перевареной. И тѣмъ: плєура єсть запалєніє szłonek, зобра(нє) же внутрь, покривлєнихъ, рлєшга зва(н)нихъ, о(т) чєго тє(ж) та хороба називає(т)ся плєура перєпгнємоніа. Єсть хороба, в которой плюци запаливаются, знаки обойхъ хоробъ мало рознятся о(т) сєбє . И тѣмъ: возми хлѣбъ з печи горачій, розрѣжъ єго, пома(ж) обѣ половини олѣемъ іллянимъ и прикладай, гдє боль обрѣмляє(т). И тѣмъ: здѣлай поли(в)ку з насєн(ъ)А конопляного, зогрѣй, роспусти в нєй лайно ко(н)скє, которій на оброку стоїть, процєди, дай випи(т). Служи(т) сїє лѣка(р)ство натуромъ тлу(с)тимъ.

На застановлєніє крови. На застановлєніє збитного плинєніа крови по ро(ж)дєнію, та(к)жє и мѣся(ч)ного возми води про(с)той три кватє(р)ки, оцту ви(н)ного мощного квати(р)ку, зогрѣй, дай кристерє, дай юй такъ три рази чрє(з) дєн(ъ), узнаєшь скуто(к) пєвный. пєвный. А по(д) той ча(с) нє пи(т) пива хорому, толко воду, переварєну з квѣтомъ мачку полного або з лїстямъ маковимъ и ячмєнє(мъ) припѣканимъ.

Способъ роздїранїа тє(р)пєнтини, до внут(р) ужава(нєє) . Возми тє(р)пє(н)тини вєнєцкой ло(ж)ку єдну, бѣло(к) з(ъ) я(й)ця єдинъ, вина двѣ ло(ж)ки, зби(й) тоє всє на єди(н) разъ и дай випи(ти). Служ[и]ть сїє на порушєніє урины задє(р)жаной, на боль крижовъ, на кол(ъ)ку и на камє(н), або и пѣсо(к) вигонить особливє.

На дворскую хоробу простє лѣка(р)ство досвѣдчонє, на franki . Первого дня да(й) хорому до заживання то: возми води калачиковой ква(р)ту, в(ъ)пусти до нєй ква(с)ной во(д)ки, то є(ст) спириту(с) вѣтриолѣ, капель тры(д)цять, нєхай єдну половину вип(ъ)єть зранку, зогрѣвши, другу на ночь. По зажи(т)ю того, назаутрь, что(б) випотѣль в(ъ) сухой ваннѣ при горѣл(ъ)цѣ, 3-(г)[о] дня дай лѣка(р)ство проно(с)ноє, 4-(г)[о] дня дай знову водки калачиковой, якъ и пє(р)вєй, такъ заправнєй, а по утру паки випотѣвать, ка(к) пєрво чинило(с) або ви(ш) /263в./ якъ пє(р)во чинило(с) або ви(ш) спєцѣфѣ(ко)ва(н)но, а по тому знову да(т) пу(р)гацію. И такъ чини(т) и болшь, по(ко)л(ъ) хороба досконало нє улѣчи(т)ся, є(ст) тотъ способъ о(т) многи(х) досвѣдчєнъ.

И тѣмъ: kurenia osobliwe na dworskuu хоробу. Возми цинобри маля(р)ской утертой лото(в) 4, ладану, стораџу рѣдкого, по пол(ъ)лота, змѣшай в(ъ) разъ єди(н) и роздѣли на три части равнєє, и то впрєд) добрє хорого прєпу(р)говать надобно. И тѣмъ: накурива(т) хорого чторанокъ, каждого дня пооди(н)о(ж)ди, тѣмъ способомъ: посади хорого на столцу ни(з)комъ, окри(й) єго в(ъ)сєго добрє, виня(в)ши голову, положи по(д) столєць уголя жаркого

з(ъ) фаєркою, на которую клади по шматку разъ поразъ зви(ш) описаной миѣстури, аби пара або димъ цѣлого обходилъ хорого, чини(т) такъ имѣешь чрезъ три днѣ.

Декоктъ, служачой не только на дво(р)ску хорубу, але тожъ і на голови афекція, любо з земной, любо вѣлготно(й) причини походячої, досвѣдчоній.

(ЛѢКАРСТВА ОПИСА(НЪ)НІЕ, КОТОРИМИ БЄ(З) МЄ(ДИ)КА В ДОМУ ВСЯКЪ ПОРАТОВАТСЯ МОЖЕТЪ.

Сер.ХУІІІст.)

Текст 2

Кочубінська Є. А., Челнокова Г. О.

НЕПЕРЕРВНІ ЧАСТКОВІ ВІДОБРАЖЕННЯ НА БЛОК-СХЕМАХ

Вступ

У багатьох прикладних задачах зустрічаються системи інцидентності — пари із множини елементів та множини підмножин множини елементів. Часто при побудові такої системи бажано, щоб окремі підмножини елементів не мали переваги над іншими. Важливим прикладом такої задачі є планування статистичних досліджень, де елементами є випробовувані зразки, а множинами — окремі експерименти, в яких порівнюється певна кількість зразків. Очевидно, що така рівноправність для всіх підмножин може бути досягнена, лише якщо для кожного n , для якого в системі є підмножина розміру n , система містить всі можливі підмножини розміру n , але часто це не є практично досяжним. Постановка більш слабких, проте чітко визначених умов, призводить до поняття збалансованої неповної блок-схеми. Як виявилось, блоксхеми є не лише практично корисним об'єктом, але й мають цікаві властивості як комбінаторні системи, що є тісно пов'язаними з теорією чисел [2], теорією груп та напівгруп [1; 7], дискретними геометріями [8] і т. д. Незважаючи на значний обсяг досліджень, присвячених блок-схемам, ряд основних проблем лишається невирішеним, зокрема невідомо, чи можна побудувати точні необхідні і достатні умови існування блок-схеми з заданими параметрами. Так, наприклад, незважаючи на наявність значної кількості наборів параметрів, для яких побудовано блок-схеми або доведено їх неіснування [2; 5; 6], та деякої кількості більш загальних результатів [2; 9] на даний момент лишається невідомим, чи існують блок-схеми з параметрами (46, 69, 9, 6, 1), (51, 85, 10, 6, 1) [4].

Ця робота зосереджена на дослідженні властивостей неперервних часткових відображень на блок-схемах, запропонованих в [1]. У розділі 1 розглядається поняття неперервного часткового відображення на системі інцидентності та наводяться деякі їх загальні властивості, основна з яких — ізоморфність простору неперервних часткових відображень на системі інцидентності і трансляційної оболонки. Неперервні часткові відображення на блок-схемах 25 пи, породженої цією системою. Також вводиться формальне означення поняття блок-схеми та наводяться властивості

неперервних часткових відображень заданих на блок-схемах. У розділі 2 наведено зведення задачі побудови блоксхеми з заданими параметрами до задачі булевої (псевдобулевої) здійсненності. Розділ 3 містить опис побудови контрприкладу до гіпотези, зробленої авторами роботи [1]. У розділі 4 наведено дослідження властивостей складених блок-схем — блок схем, множину блоків яких можна розбити на підмножини, кожна з яких у свою чергу задає блок-схему.

Часткові відображення на системах інцидентності та блок-схемах.

Однією з проблем комбінаторного аналізу є розташування об'єктів у певну визначену кількість множин так, щоб i -й об'єкт зустрічався r_i разів серед усіх множин, j -та множина містила k_j об'єктів та щоб двійки, трійки та схожі групи об'єктів зустрічались визначену кількість разів. Математичні структури, що відповідають цій задачі, називають системами інцидентності (incidence system) або тактичними конфігураціями (tactical configuration).

Визначимо систему інцидентності як пару $D = (V, B)$, де V — скінченна множина точок, а B — множина підмножин V , які називатимемо блоками.

Автори роботи [1] вводять поняття неперервних відображень на схемах інцидентності.

Означення 1. Нехай $D = (V, B)$ та $D_0 = (V_0, B_0)$ системи інцидентності. Часткове відображення $f: V \rightarrow V_0$ називається неперервним, якщо $f^{-1}(b_0) \in B \cup \{\emptyset\}$ для всіх $b_0 \in B_0$. Далі в цьому розділі перелічено основні результати, отримані в [1] для неперервних відображень на схемах інцидентності та блок-схемах. Позначимо $\Omega(D) := \{f: V \rightarrow V_0 \mid f \text{ неперервне}\}$. Кожне відображення $f \in \Omega(D)$ породжує відображення $f: B \rightarrow B_0$, що діє справа на B_0 і визначається системою $bf = (f^{-1}(b))$, якщо $f^{-1}(b) \neq \emptyset$; невизначена, інакше.

Означення 2. Нехай $D = (V, B)$ система інцидентності. Матрицею інцидентності системи D називається матриця $|V| \times |B|$ A така, що $a_{ij} = A(v_i, b_j) = (1, \text{якщо } v_i \in b_j; 0, \text{інакше})$. Надалі в роботі розглядатиметься тільки клас систем інцидентності, який називають збалансованими неповними блок-схемами.

Означення 3. Система інцидентності називається збалансованою неповною блок-схемою (balanced incomplete block design – BIBD) з параметрами (v, b, r, k, λ) , якщо: 1) $|V| = v, |B| = b$; 2) кожна точка з V входить рівно в r блоків з B ; 3) кожен блок містить рівно k точок з V ; 4) кожна пара різних точок з V входить рівно в λ блоків B .

У термінах матриці інцидентності A системи D можна записати умови еквівалентні умовам 2) — 4): 2') $A|B| \times 1 = r|B| \times 1$; 3') $1|V| \times 1 = k|B| \times 1$; 4') $AA^T = (r - \lambda)I|V| + \lambda J|V| \times |V|$, де $J_{m \times n} = m \times n$ матриця, всі елементи якої рівні 1, та $I_m = m \times m$ одинична матриця. Можна показати, що $\det(AA^T) = (r - \lambda) v^{-1} ((v - 1)\lambda + r)$, тому (крім вироджених випадків, зазначених в рівності) матриця AA^T оборотна. Оскільки $\text{rank}(A) = v$ то $v < b$ (нерівність

Фішера). Наведемо узагальнення цієї нерівності для неперервних відображень.

Лема 1. Нехай $D = (V, B)$ блок-схема, якщо $f \in \Omega(D)$, то $\text{rank}(f) \leq \text{rank}(f)$. Також можна показати, що параметри блоксхеми D задовольняють рівності $bk = vr$ та $r(k - 1) = \lambda(v - 1)$. Тобто, будь-які три параметри визначають два інші, тому задаватимемо лише параметри (v, k, λ) , описуючи блок-схему.

Лема 2. Нехай $D = (V, B) = (v, k, \lambda)$ блоксхема. Якщо $f : V \rightarrow V \in \Omega(D)$ непусте ін'єктивне часткове відображення, то $\text{dom}(f) = V$.

Наслідок 3. Нехай $D = (V, B) = (v, k, \lambda)$ блок-схема. Тоді $f = 0 \in \Omega(D)$ ін'єктивне тоді і тільки тоді, коли f автоморфізм на D .

Лема 4. (Лема однорідності) Нехай $D = (V, B) = (v, b, r, k, \lambda)$ блок-схема. Якщо $f \in \Omega(D)$ непусте відображення, тоді існує натуральне число d , що ділить k , таке, що $|f^{-1}(v)| = d$ для всіх $v \in f(V)$. Більш того, $r(k - d) = \lambda(m - d)$, де $m = |\text{dom}(f)|$. Називатимемо d степенем неперервного відображення f і позначатимемо $d = \text{deg}(f)$.

Наслідок 5. Нехай $D = (V, B) = (v, k, \lambda)$ блок-схема. Тоді $f \in \Omega(D)$ має $\text{dom}(f) = V$ тоді і тільки тоді, коли f автоморфізм на D .

Наслідок 6. Нехай $f \in \Omega(D)$ автоморфізм на D . Тоді $\text{rank}(f) < v^2$.

Означення 4. n -аркою в блок-схемі $D = (V, B)$ називається підмножина W множини V , така, що кожний блок $b \in B$ перетинає W або в 0 , або в n точках.

Наслідок 7. Нехай $D = (V, B) = (v, k, \lambda)$ блоксхема і нехай f непусте неперервне відображення. Тоді $f(V) = k \cdot d$ -арка.

(Могилянський математичний журнал. 2019р.)

Текст 3

Опис і вибір технології виробництва сиру “Едам”

Приймання і підготовка молока полягає у визначенні його кількості, контролю якості та визначенні гатунку. Приймається молоко через лічильник, потужністю 25 тис. л/год., на вагах марки РП-3.

Охолодження молока проходить на пластинчатому охолоджувачі марки ОО1-У10, потужністю 12,5 тис. л/год. до температури $(4 \pm 2)^\circ\text{C}$.

Приготування нормалізованої суміші, шляхом додавання до незбираного молока молоко нежирне. Зберігання в танках марки В2-ОХР-50.

Очищення суміші на сепараторі-молокоочиснику марки А1-ОЦМ-25, попередньо підігрітого на пастеризаційно-охолоджувальній установці марки А1-ОКЛ-25 до температури $(30-35)^\circ\text{C}$. Потужність установки - 25 тис. л/год.

Пастеризація молока на пастеризаційно-охолоджувальній установці марки А1-ОКЛ-25 при температурі $(72-74)^\circ\text{C}$, 20-25 сек.

Підігрів суміші до температури заквашування (32-34) °С на пластинчатому підігрівачі марки А1-ОНС-25.

Заквашування суміші проходить при температурі (32-34) °С закваскою прямого внесення, згідно з інструкцією по застосуванню.

Внесення калієвої чи натрієвої селітри з розрахунку 10-30 г сухої солі на 100 кг суміші. Внесення хлористого кальцію з розрахунку 10-40 г на 100 кг суміші. Внесення молокозсідального ферменту згідно інструкції по застосуванню препарату. Розчин вводять в молоко тонким струменем по всій поверхні молока.

Готовий згусток розрізають і проводять постановку зерна потягом (15±5) хв., контролюють кислотність сироватки за ГОСТ 3624-94.

Далі відкачування (25±5)% сироватки від кількості переробленого молока, яке триває близько 15-ти хвилин. Контроль кислотності сироватки.

У випадку дуже інтенсивного розвитку молочнокислого процесу, до другого нагрівання в суміш сироватки з зерном рекомендується внести (5-10)% пастеризованої води. Перед другим нагріванням також допускається видалення ще 25% сироватки.

Друге нагрівання проводять при температурі (38-41) °С, протягом (15±5) хв. Контроль кислотності сироватки.

Вимішування зерна (30-50) хв.

Перед пресуванням сир загортають у вологі серветки. Пресування сиру триває (2,0±0,5) год., при поступовому збільшенні тиску від 10 до 16 кПа. При необхідності через (45±15) хв. з початку пресування сир перепрасовують. Оптимальна масова частка вологи в сирі після пресування (43-45)%, рН (5,5-5,8). Головки зважують на електричних вагах і відправляють на контейнерах для посолки у солільний басейн з розсолем температурою (10±2) °С концентрацією повареної солі не менше 18%, протягом (2-5) діб з масою головки до 2,5 кг; (2-5) діб - (2,5-5,0) кг.

Сушіння сиру в сушильній камері при температурі (10±2) °С і відносній вологості (85-90)%, 2-3 доби. Контроль температури і вологи повітря психрометром.

Пакування сиру з наведеною кіркою на вакуум упаковочній установці марки ВУМ-5.

Визрівання сиру в камері при температурі (12±2) °С і відносній вологості повітря (80-90)%, тривалістю 30 діб.

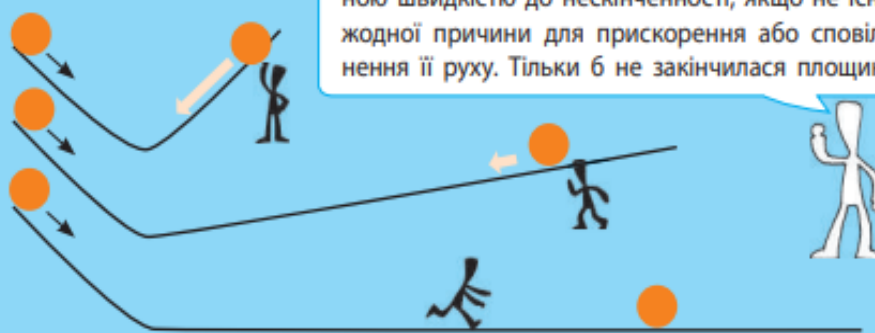
Маркування сиру, пакування в картонні ящики по 6 головок.

Текст 4

§ 9. ІНЕРЦІАЛЬНІ СИСТЕМИ ВІДЛІКУ. ПЕРШИЙ ЗАКОН НЬЮТОНА

Галілео Галілей
(1564–1642)

Чому кулька набирає швидкість? Чому прискорюється? Чому зупиняється? Як рухатиметься кулька, якщо кут нахилу зменшити до нуля? Наприкінці XVI ст. *Галілео Галілей*, розглядаючи рух різних тіл по похилій площині, здійснив уявний експеримент і дійшов висновку про існування явища *інерції* (від латин. *inertia* — бездіяльність).

1 Згадуємо закон інерції

Що є «природним» для тіла — рух чи спокій? Давньогрецький філософ Аристотель стверджував, що спокій, адже для того, щоб тіло рухалося, потрібно діяти на нього певним чином, а якщо дія припиниться, тіло зупиниться. Здається, що наш повсякденний досвід підтверджує таку думку. Але чи дійсно це так?

❓ Чому зупиняться тіла (рис. 9.1), якщо припинити їх штовхати, тягнути тощо? Чи зупиняться тіла, якщо зникне опір їхньому рухові?

Сподіваємося, ви правильно відповіли на запитання і дійшли думки, яку свого часу висловив і за допомогою уявного експерименту довів Г. Галілей: «Надана рухомому тілу швидкість буде зберігатися, якщо усунено зовнішні причини прискорення або сповільнення руху». Отже, «природним» для тіла є не лише стан спокою, а й прямолінійний рівномірний рух.

Закон інерції Галілея: тіло рухається рівномірно прямолінійно або перебуває в стані спокою, якщо на нього не діють інші тіла або дії інших тіл скомпенсовані.

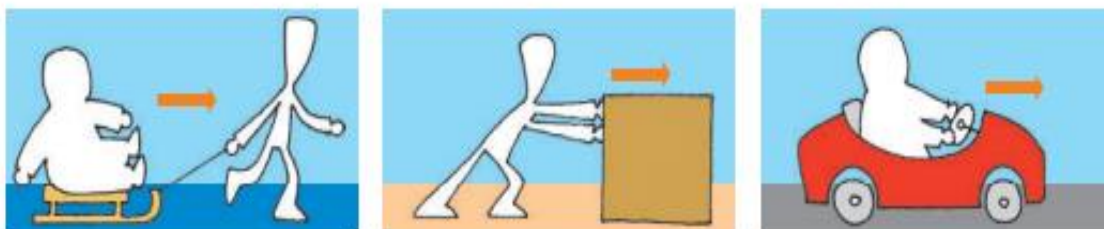

Рис. 9.1. До завдання в § 9

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

ТЕМА: Розвиток художнього стилю українською мовою

Проблемні питання

1. Мова й головні ознаки художнього стилю староукраїнської доби.
2. Мовні засоби й особливості літературно-художнього стилю нової української мови.
3. Дифузивна та узагальнювальна специфіка сучасного художнього стилю.
4. Диференційні особливості сучасного художнього стилю та його підстилі.

Рекомендована література

Основна

1. Коломієць І. І., Шиманська В. О. Стилїстика української мови (практичний модуль) : навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО. Умань : Візаві, 2021. 145 с.

2. Радевич-Винницький Я. Історія української мови. Львів : Апріорі, 2020. 360 с.

3. Коннов О. Ф. Історична динаміка художнього стилю [монографія]. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова. 2015. 187 с. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/19740/1/konov-mono.pdf>

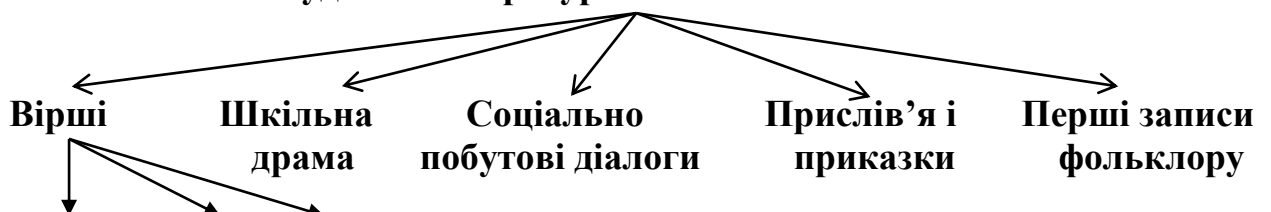

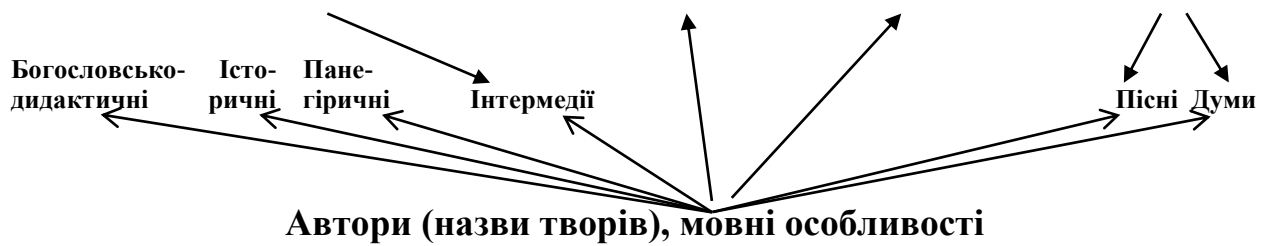
Виконати вправи й завдання самостійно

Завдання 1. Мова художньої літератури к. XVI – I половини XVII ст. була мішаною: від церковнослов'янської й староукраїнської до народнорозмовної. Розгляньте схему й наповніть її деталями, відповівши на питання:

- 1) Які твори й яких авторів засвідчують наявність цих жанрів?
- 2) Якою мовою було написано ці твори?
- 3) Чи відбувалася дифузія жанрів і стилів, тобто змішування, наприклад, полемічного й художнього, літописного й художнього?
- 4) Чи відбувалася мовна дифузія? Якщо так, наведіть приклади.

Художня література II пол. XVI – XVII ст.

Завдання 2. Визначити мовні проблеми художнього стилю в наведених уривках письменників I пол. XIX ст.

Пригріло сонечко і з поля сніг погнало;
У річку сніг побіг, і Оржиця заграла,
І ятір, граючи, водою занесла.
"Уже ж вона мені отут сидить в
печінках,
Ся річка каторжна! —рибалка став
казать.-
Куць виграв, куць програв, ось слухай
лишень, жінко:
Піду я до Сули скажену позивать!"
І розні деякі казав, сердега, речі,
Із злості, як москаль, усячину гукав;
А далі почепив собі сакви на плечі,
У люльку пхнув огню, ціпок у руки взяв
І річку позцвать до річки почвалав.
Євген Гребінка. Рибалка

Вода шумить!.. вода гуля!..
На березі Рибалка молоденький
На поплавець глядить і примовля:
«Ловіться, рибочки, великі
і маленькі!»
Що рибка смик — то серце тьох!..
Серденько щось Рибалочці віщує:
Чи то тугу, чи то переполох,
Чи то коханнячко?.. не зна він, —
а сумує!
Сумує він, — аж ось реве,
Аж ось гуде, — і хвиля утікає!..
Аж — гульк!.. з води Дівчинонька
пливе
І косу зчісує, і брівками моргає!..
Вона й морга, вона й співа:
«Гей, гей! не надь, Рибалко
молоденький,
На зрадний гак ні шуки, ні лина!..
Нащо ти нівечиш мій рід і плід
любенький?»

П.Тулак-Артемівський. Рибалка

Завдання для групового виконання й обговорення

Порівняйте зразки двох творів. З'ясуйте, чи наявні в них ознаки художності. Наведіть ознаки художнього стилю чи спростуйте належність цих творів до художнього стилю.

Текст 1

У РІК 6678 [1170]. Вложив бог у серце Мстиславу Ізяславичу добру мисль про Руську землю, бо він їй хотів добра усім серцем. І скликав він братів своїх і став думати з ними, кажучи їм так: «Браття! Поклопочіться про Руськую землю і про свою отчизну і дідизну, бо ведуть [погані] християн

кожного року у вежі свої, а з нами присягу приймаючи [і] завше переступаючи. І вже вони в нас і Грецький шлях однімають, і Соляний, і Залозний. Тому гоже було б нам, браття, поклавши надію на божу поміч і на молитву святої богородиці, добути путі отців своїх і дідів своїх, і своєї честі». І вгодна була річ його насамперед богові, і всім братам, і мужам їхнім. І сказали йому брати всі: «Бог тобі, брате, поможи в сьому, оскільки бог вложив тобі таку мисль у серце. А нам дай бог за християни і за Руськую землю голови свої зложити і до мучеників причисленими бути». І послав він у Чернігів [послів] до Ольговичів усіх і до Всеволодовичів обох, [Святослава та Ярослава], велячи їм бути всім у нього: бо тоді були Ольговичі у Мстиславовій волі, і всім угоден був намір його, Мстиславів.

І зібравшись усі брати в Києві,— Рюрик, і Давид, військо усе,— бо йому самому нездоровилось,— і Всеволодовичі обидва, Святослав і Ярослав, Олег Святославич, брат його | Всеволод, Ярослав [Ізяславич] із Луцька, Ярополк [Ізяславич], Мстислав Всеволодович¹, Святополк Юрійович, Гліб [Юрійович] із Переяславля, брат його Михалко та інших багато,— [і] поклавши надію на божу поміч, і на силу чесного хреста, і на молитву святої богородиці, рушили вони із Києва місяця березня в другий день, у день суботній, [напередодні] середохресної неділі.

Ярополк Ізяславич, брат Мстиславів, вельми недугував, ідучи в похід [і] не хочучи од братів своїх одстати. І перебував він у [городі] Тумаші, і вельми став знемагати. І настигла вість Мстислава за Каневом: «Брат твій вельми знемагає». І послав Мстислав [гінця] до ігумена Полікарпа і до Даниїла, попа свого, велячи їм їхати до брата Ярополка [і] кажучи їм обом так: «Якщо ото бог візьме брата мого, то, опрятавши тіло його, одвезіте ж до святого Феодора». А преставився Ярополк, син Ізяславів, місяця березня в сьомий день, у день четверга середохресної неділі. І положили тіло його в [церкві] святого Феодора [Тірона], де й отець його лежить. Та ми до попереднього повернемось *(Київський літопис XIIст. За Іпатським списком)*

Текст 2

Не лѣпо ли ны бѣшетъ, братіє, начяти
старыми словесы
трудныхъ повѣстѣй о пълку Игоревѣ,
Игоря Святъславлича?
Начати же ся тѣй пѣсни
по былинамъ сего времени,
а не по замышленію Бояню.
Боянь бо вѣщій,
аще кому хотяше пѣснь творити,
то растѣкашется мыслію по древу,

сѣрымъ вѣлкомъ по земли,
 шизымъ орломъ подѣ облакъ.
 Помняшетъ бо, речѣ,
 пѣрвыхъ временъ усобицѣ.
 Тогда пуцашетъ 10 соколовъ на стадо лебедѣй:
 которыи дотечаше,
 та преди пѣснь пояше
 старому Ярославу,
 храброму Мстиславу,
 иже зарѣза Редедю предѣ пѣлкъ касожьскими,
 красному Романови Святъславличю.
 Боянъ же, братіе, не 10 соколовъ
 на стадо лебедѣй пуцаше,
 нѣ своя вѣщія прѣсты
 на живая струны вѣскладаше;
 они же сами княземъ славу рокотаху.
 Почнемъ же, братіе, повѣсть сію
 отъ стараго Владимира до нынѣшняго Игоря,
 иже истягну умъ крѣпостію своею
 и поостри сердца своего мужествомъ;
 наплънився ратнаго духа,
 наведе своя храбрыя пѣлкъы
 на землю Половѣцкую
 за землю Рускую.
 Тогда Игорь вѣзрѣ
 на свѣтлое солнце
 и видѣ отъ него тьмою
 вся своя воя прикрыты.
 И рече Игорь
 къ дружинѣ своей:
 «Братіе
 и дружино!
 Луце жѣ бы потяту быти,
 неже полонену быти;
 а всядемъ, братіе,
 на свои брѣзья комони,
 да позримъ
 синего Дону».
 Спала князю умъ
 похоти
 и жалость єму знаменіе заступи
 искусити Дону великаго.
 «Хощу бо, — рече, — копіе приломити
 конецъ поля Половецкаго,
 съ вами, русици, хощу главу свою приложити,

а любо испити шелоомь Дону».
(Слово о плъку игоревѣ, Игоря сына Святъславля, внука Ольгова)

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

ТЕМА: *Становлення функцій публіцистичного стилю*

Проблемні питання

1. Публіцистичний стиль староукраїнської доби.
2. Формування публіцистичного стилю XIX-Іпол.ХХ ст. Зародження української преси та її вплив на формування сучасних рис публіцистичного стилю.
3. Трансформація публіцистичного стилю та корекція його функцій в новій українській мові.
4. Головні сфери реалізації сучасного публіцистичного стилю та його жанри.

Рекомендована література

Основна

1. Коломієць І. І., Шиманська В. О. Стилїстика української мови (практичний модуль) : навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО. Умань : Візаві, 2021. 145 с.
2. Радевич-Винницький Я. Історія української мови. Львів : Апріорі, 2020. 360 с.
3. Русанівський В.М. Історія української літературної мови. Київ : АРтеК, 2000. 387с.

Додаткова

14. Коць Т. Публіцистичний стиль в українській літературній мові кінця XIX – початку ХХІ ст.: нормативно-аксіологічний аспект.
15. Пилинський М. М., Дзюбишина-Мельник Н. Я., Пономарів О. О. та інші. Взаємодія художнього і публіцистичного стилів української мови Київ: Наукова думка, 1990. 240 с.
16. Сокіл Б.Н. Дослідження особливостей української літературної мови і лінгвістичні дискусії навколо неї у XIX – поч. ХХ ст. Дис. на здоб. ступ. канд. філол.наук. Тернопіль, 1998.– 399 с.
17. Статєєва В.Т. Українські письменники про проблеми літературної мови та мовознавства кінця XIX – початку ХХ ст. На матеріалах спадщини М.Коцюбинського, Лесі Українки, Б.Грінченка та ін.). Ужгород: Патент, 1997. 628 с.
18. Стишов О. Українська лексика кінця ХХ століття : На матеріалі мови засобів масової інформації. Київ, Видавничий центр КНЛУ, 2003. - 388 с.
19. Шевельов Ю. Українська мова в першій половині ХХ ст. (1990-1941). Стан і статус). Чернівці: Рута, 1998 . 228с.

20. Шевченко Л.І. Інтелектуальна еволюція української літературної мови: теорія аналізу. Київ, Київський університет, 2001. 698 с.

Виконати вправи й завдання самостійно

Завдання 1. Встановити риси публіцистичності у цьому тексті (або спростувати публіцистичність тексту).

П о о у ч е н ь ю

Азъ худъи дѣдомъ своимъ Ярославомъ . бл҃гѣвнымъ славнымъ нареѣнымъ въ крѣпнѣи . Василии . Русьскимъ именемъ Володимиръ . вѣмъ възлюбленнымъ . и мѣрю своею . Мьномахы и хѣяны люди дѣла . колико бо сблюды по млѣти своєи . и по вѣтнѣи млѣвѣ . ѿ всѣхъ бѣды . сѣда на санѣхъ помыслихъ в дѣи своєи . и похвалихъ Ба . иже ма сихъ днѣвъ грѣшнаго допровади . да дѣти мои или инѣ кто слышавъ сю грамотицю . не посмѣтеса . но вѣму же любо дѣтии моихъ . а приметь є в срѣце своє . и не лѣнитеса начнеть . такоже и тружа | теса . первое Ба дѣла . и дѣа своєа . страхъ имѣте Бѣи в срѣдци своємъ . и млѣтню твора не вскудну . то бо єсть начатокъ всакому добру . аще ли кому не люба грамотица си . а не повхрѣтаються . но тако се рекутъ на далечи пути . да на санѣхъ сѣда безлѣпицю си молвилъ . оусрѣтоша бо ма слы ѿ браѣ моєа на Волзѣ . рѣша потѣсниса к на . да выженемъ Ростиславича . и волость ихъ ѿиме . иже ли не поидеши с нами то мы собѣ буде . а ты собѣ . и рѣхъ аще вы са и гнѣва[є]те не могу вы а ити . ни крѣта переступити . и ѿрадивъ а возьмѣ Псалтырю в печали разгнухъ а . и то ми са вѣна . вскую печалуюши дѣе . вскую смущаєши ма . и прочає . и потомъ собрахъ словца си любає . и складохъ по раду и написахъ . аще вы послѣднѣа не люба . а переднѣа приимайте . вскую печална єси дѣе моє . вскую смущаєши ма . оупова на Ба аєко исповѣмса єму . не ревнуи лукавнующимъ . ни завиди творащимъ безаконье . зане лукавнующи потребатса . терпѣции же Гѣа ти вбладають землею . и єще мало и не будетъ грѣшника . взиметь мѣста своєго и не вбращеть . кротции же наслѣдѣть землю . наслаждаться на множество мира . назираеть грѣшныи праведнаго . и поскрегчетъ на нь зубы своими . Гѣ же посмѣтеса єму . и прозритъ аєко придетъ днѣ єго . вружѣа извѣкоша грѣшници . напѣраже лукъ свои . истрѣлати ница и оубога . заклати правѣа срѣцѣмъ . вружѣа ихъ внидетъ въ срѣца ихъ . и луци ихъ скрушатса . луче є праведнику малое . паче бѣтства грѣшныхъ многа . аєко мышца грѣшныхъ скрушитса . оутвержаеть же праведныа Гѣ . аєко се грѣшници погыбну . праведныа же милуає и даєть . аєко бл҃гословации єго наслѣдѣть землю . кленущи же єго потребатса . ѿ Гѣа . стопы члѣвку исправатса . єгда са падеть и не разбѣеть . аєко Гѣа подѣмлетъ руку єго .

оунѣ бѣхъ и сстарѣхсѧ . и не видѣхъ праведника вставле|на . ни сѣмени єго
 просѧща хлѣба . весь днѣ милуєѣ . и в заимъ даєть праведныи . и племя єго
 бл҃гѣвно будеѣ . оуклонисѧ ѿ зла створи добро . взищи мира и пожени . и
 живи в вѣкы вѣка ^к . вегда стати члвкмъ . оубо живы пожерли ны быша .
 вегда прогнѣватисѧ æрости ^г єго на ны . оубо вода бы ны потопила .
 помилуй ма Бѣ ꙗко попра ма члвкъ . весь днѣ борѧсѧ стужи ми . попраша ма
 врази мои . ꙗко мнози бурющисѧ со мною свѣше . возвеселитсѧ праведни^к .
 и єгда видить мєсть . руцѣ свои оумыєть в крови грѣшника . и ре^ч оубо члвкъ
 . аще єсть плодъ праведника . и єсть ўбо Бѣ судаи земли . измий ма ѿ врагъ
 моихъ Бѣ . и ѿ встающихъ на ма ѿими ма избави ма ѿ творящихъ безаконье . и
 ѿ мужа крови сп҃с ма . ꙗко се оуловиша дщю мою . и ꙗко гнѣвъ въ æрости
 єго . и животъ в воли єго . вечеръ водворитсѧ плачь . а заўтра радѣ . ꙗко
 лучши млѣть твоѧ паче живота моего . и оустнѣ мои похвалита та .
 ꙗко бл҃гѣвлю та в животѣ моемъ . и в имени моемъ . въздѣю руцѣ мои .
 покры ма ѿ сонма лукаваго . и ѿ множества дѣлающихъ неправду .
 възвеселитсѧ вси праведнии срѣцмъ . бл҃гѣвлю Г҃а на всако время .
 воину хвала єго . и прочає .

Завдання 2. Встановити риси публіцистичності (або спростувати, що ці уривки з публіцистичного стилю).

Мелетій Смотрицький	Захарія Копистенський
Недбальство є причиною зла Мушу ствердити, що їх самих у дотриманні вказаної вітцем дороги нікчемне недбальство і розпусний непослух подаваному в материнській науці повелінню, а не що інше, спричинили душевну разом з тілесною згнилість, із-за якої ані душа до послуху не здатна, ані тіло до виконання обов'язків не вільне. Бо, чуючи, не чути — є згниття душевне, а чуючи, не сповняти — тілесне. Із-за недбальства в послусі виникла апатія в навчанні, з того розбухла непокора, а з неї розлилося ледарство. Те причиною стало мерзенного недбальства. З того коріння виросла неприязнь. Вона ж стала джерелом переслідування, що його я тепер постійно вдень і вночі	Палінодія Пришли, приходять і виповняються, любомудрий чительнику, онії дні і літа, о которых господь бог наш Іисус Христос оповидів, мовячи: «Повстануть лжехристи і лжепророці, не вірте їм, о то впрод рекл-єм вам». А святий Павел, апостол, тими оповідаєт слови: «Дух теди явне мовить, іж в посліднії часи отступяť нікоторії од віри, внемлюще духовом лестним... сожженні своїм сумнінієм». Єще той же тоє: «Теди відай, іж в посліднія дні настануть часи лютия, будутъ бовім чоловікове самолюбці, сребролюбці, надуті, горді, блюзнірці». І ниже: «маючі образ благочестія, а сили його одметучіся,

терплю.

А що переслідування од тієї великої їхньої злості приводом було, котра то більшу гору брала, що глибше впасти мала, то іншої воістину над ту причини шукати не треба, бо недбальство і непокора є матір'ю непослуху, ледарства, байдужості і всілякого грубого невігластва, а з того, як із студні, всіляке зло випливає.

Саме загниле стоячої води джерело! Саме ядовитою трутизною наповнені води студні! Це осягнувши, слушно мені воістину одразу пізнати, до котрого найперше із синів моїх неминучий той гість завітав, котрого до послуху собі найперше притягнув, у котрому собі житло заснував і дім духа божого в дім духа світу сього перетворив, чи всіх разом він опанував, а чи поодиноці їх під свою владу підбивав.

І чи найперше ярмо своє на карки княжат і зверхників вложив, а чи з їхніх підданих почав.

Тільки ж хіба всякому зверхництву не пристало тієї ж простоти триматися, в якій підданих своїх бачать? Бо ж всяку необачність і походження їхнє і виховання обминає, аби ті, котрі відчують себе вождями, заступниками і оборонцями посполитого і котрі до охайності, чулості та великодушності з дитячих літ призвичаєні, життя і звичаї підданих своїх мали. Проте не підданих, а якраз самих зверхників найперше ота облудна відьма опанувала. А з ними і тих, котрих владою їхньою прикрито, так би мовити, загребла.

Та бачу ще одну перепону і то не меншу. Бо ж княжата і зверхники не мають такої влади, аби і зовні і

і тих отвертайся», і нижей: «завше учачіися і ніколи в розум правдивий прийти могучії».

Апостол зась Петр оповідає тимими словами: «Були і лживії пророці в людех, яко і в вас будуть лживі учителі, которії внесуть єретицтва затрачення». І нижей: «І многії пойдуть вслід їх нечистот, през котрих дорога істинная блюзнитися будет, і в преумноженію лестних слов вас уловять, котрих суд спочатку не омішківает, і затраченне їх не дремлет».

А Іоанн Богослов в Апокаліпсисі написав: «А гди скончиться 1000 літ, розв'язаний будет сатана од темниці своєї, і вийдет прельстити народи будучих на чотирьох углах землі».

І так, по тисячном од рожества Ісуса Христа віку, той неприятель многих прельстив і прельщає, і шкодливе розерванне учинив. І нині од істинної православної віри одводити не устає, а ім далій, тим барзій, особливе, коли, по тисячном року, лічба шестсотних літ докончевалася, а шестдесят і шестая до виповнення свого зближається, тогди явно ся стало і помножає одступленіє і прельщеніє.

Єсли бовім коли тисяща літ доходило й виповнилося, межі всходньою церквою і заходнім костволом розервання ся стало: καὶ δυτικῆς ἐκκλησίας περιώνυμον ἁθροίσμα (І західної церкви часто згадувана громада (грецьк.)) од ортодоксії одвернулася. Снат подобно горшей якоєсь злоє покажется, коли 1660 і 6 будет ся писати. Тая бовім єст оного антихриста чоловіча лічба, которая, хто відає, єсли в тих то літіх, 1666, явній тих предитечов його, іли того

внутрішньо, тобто і світськими і духовними справами по своїй волі керувати могли.

Щодо світської влади, то панамі вони є і повелівають. А от щодо духовної — то синами суть і слухатись повинні. А той ураз недбальства, як бачу, не тілесний, а духовний, ото ж, його не в них, а деінде слід шукати.

То хто ж мені підкаже, на кого те накоєне зло найперше обперлось? Кого я ще прогавила? Кажуть, хто на полі бою, — той і ворог. На кого найменше думаєш, саме той злочинців переховує. Де найменше сподіваєшся, там у траві на гадюку наткнешся.

(«Плач єдиної святої вселенської апостольської східної церкви»)

самого не укажет. А той антихрист чловік будет али беззаконія син, але затрачення, одмінюючи чловіки і права.

Леч анім он великий прийдет, інії пред ним оповідені будуть і показані суть, і пришли, і прийдуть. Яко Іоанн Богослов написав: «Синачкове, послідняя година єст, якосте слишали, іж антихрист ідет, і тепер антихристове многії настали, од сього зрозуміваем, іж послідняя година єст».

Завдання для групового виконання й обговорення

Завдання 1. Доведіть, що наведені тексти можна віднести до публіцистичного стилю? Наведіть стилетвірні й мовні докази

Текст 1

Супліка до пана іздателя

Г. Ф. Квітка-Основ'яненко

Любезний мій приятелю!

Дойшла до мене чутка, що ти хочеш і в нас, по московській моді, збити книжечку, а як її по-нашому назвати? – не вмію; бо й москалі – не ті москалі, що живуть у Москві, а такі, що не з наших, а з расейських – що кріпко в них кохаються, і ті, не вмівши її по-своєму назвати, зовуть по-німецьки; так нехай же по-нашому буде: збірник. Спасибі тобі за сюю працю. Через тебе будемо знати, хто з наших слобожан та й з гетьманців, що і як komponує.

Ще ж я чув, буцімто хочеш тут же притулити дещо і по-нашому писаного. За сюю вигадку аж тричі тобі дякую. Нехай же знають і наших! Бо є такі люди на світі, що з нас кепкують і говорять та й пишуть, буцімто з наших ніхто не втне, щоб було, як вони кажуть, і звичайне, і ніжненьке, і розумне, і полезне, і що, стало бить, по-нашому, опріч лайки та глузування над дурнем, більш нічого не можна й написати.

О бодай їх вже з такою думкою! Хіба ж не живо вчистив пан Котляревський «Енея»? Еге! об нім і досі Москва товче й перетовкує; і з

якого боку не зайде, сплесне руками та й каже: «Ну так, славно!». А пан Артемовський-Гулак мало понаписував про «Твардовського», про «Солопія», про «Собаку», або «Гараськові оди» не мудро розказав по-нашому? Що, може, у іншого, хто читав, так і досі кишки болять від сміху, а в іншого – як там кажуть – трохи лишень шапка не загорілась. Так хіба він просто писав? Адже і тепер бажають у місячні або і в тиженні книжечки хоч півтретя його стиха.

Нехай же й пан Гребьонкин викине «Полтаву», що перероблює з московської; нехай, кажу, не боїться нічого та, як там кажуть, издасть її типом, так там і таке буде, що хоч не хочеш, а заколупне тебе за душу; а де й серденько защемить; буде й таке, що, читаючи, слізеньки тільки кап, кап, кап! Та є й другі, прочі, що на стихах – на стихах, а то таки і просто розмозою пишуть... Так що ж будемо робити? Не второпають по-нашому, та й ворчать на наші книжки: «Ета нешто па-чухонські. Зачим печатать, кагда ніхто не «розуміє».

Гай, гай! Хіба ж тільки й світа, що у вікні? Тривайте-бо, панове! не дуже сікайтесь! Є ще на світі православне християнство, що вміють і люблять по-нашому читати. Не усе ж для москалів: може б, треба і для нас що-небудь, щоб і ми... знаєте, не усе, а так... дещо... потроху... дечого знали, а то по-вашому так ми... так собі... де нам за вами?.. Гм! на догад буряків, щоб капусти дали.

Текст 2

Щодо засад, яких «Просвіта» придержується, то знає се кожний, хто бодай трохи з нею ознакнений, що поставила собі найважливішою цілею ширити в народі релігійність і моральність. Се видно аж надто у всіх її виданнях, сего перестерігає вона і при комісовій розпродажі чужих книжок. Єсли же у Станіславові дісталися через неувагу деякі примірники другого тому межі учеників, то не винувата сему «Просвіта», але неосторожність нас самих, засідавших в філії общ [ества] Качковського».

Подібно ж викручується й «Газета школьна» (ч. 8 — 11), добавляючи до резонів д. Желехівського ще й такі, що буцім «Світе тихий» вийнято з поеми «Гус», тоді як у прязькому виданні ясно помічено: «Ці вірші у «Правді» 1873 р., ч. 15 надруковані як часть поеми «Гус» (писана в 1845 р.), але у власному рукопису Шевченка вони означені датою 1860 р.»²⁰ В кінці, мов, для того, щоб показатись найприхильнішим до церкви, д. Партицький, слід за о. А. Торонським²¹ із «Р[уского] Сіону», доносить на книжку «Байки-небилиці», видану друкарнею Білоуса в Коломійі з народними казками про Бога, святих, попів і т. ін., як про таку, в якій є «много такого, що вірі й моральності є шкідливе!»

Редакція ультрамонтанського «Р[уского] Сіону», печатаючи лист д. Огоновського, сказала сама, що «соглашаємось взагалі з поглядом д. Желехівського на Шевченка», і, подаючи раду, що «добре б було зробити

таке видання, в яким би лиш вибрані моральні й релігійні твори того ж поета предкладали молодіжці», сподівалась, що «знайдуться уміркованіші люди, котрі тих кількох роз'ярених погодять». Нам же здається, що згода може настати й просто між «самими роз'яреними», бо самі дд. Желехівський і Партицький недалеко одійшли від катехита Огоновського, який сам каже, що Шевченко написав «прехороші речі», хоч писав і «єретичні». І справді, д. Партицький, як ми бачили, погодивсь із ультрамонтанами як у нападі на «Байки-небилиці» (яких багато взято з наших «Малорусских (народних) преданий и рассказов»), так і в поході проти «соціалістів на Русі».

Щодо Шевченка, то згода між галицькими народовцями, такими як дд. Партицький і Желехівський, і попівством зводиться на те, що Шевченко був і ангел, і аггел. Та ж сама думка трошки інакше говориться в «Правді» і в листі д. Желехівського, цебто, що не всі твори Шевченка зрозумілі й приступні для молодіжці і для народу (*ad usum populi*), так само як і біблія, і що деякі твори апостола Русі-України треба залишити тільки для старших і для «спеціально студіюючих». Один Шевченко вийшов для посвячених, другий — для профанів!

Так-то крутили на всі боки українофіли в Росії й Австрії свого пророка, аж поки в Росії його прокляв найближчий його приятель, а в Австрії його поділено надвоє. Так завше й буває з «пророками», на яких їх обожателі не дивляться *об'єктивно й історично*, а тільки *абсолютно*.

Як же мало думали говорити так про Шевченка навіть найрозумніші, найбільш звичні до історичного способу думання земляки його, показує, напр., стаття д. Костомарова «Воспоминание о двух малярах», у якій ми читаємо такі слова: «Шевченко был избранник народа в прямом значении этого слова; народ как бы избрал его петъ вместо *себя*... Шевченко сказал то, что каждый народный человек сказал бы, если б его народное чувство могло возвыситься до способности — выразить то, что хранилось на дне его души... Шевченко возвеститель народных дум, представитель народной воли, истолкователь народного чувства».

Те, що в д. Костомарова говорилося усе-таки світською мовою, те в Галичині вже просто перекладалось на церковну — і Шевченко звався і в промовах, і в телеграмах, які посилались щороку в день його смерті, «святим мучеником, пророком і апостолом Русі-України». А звісно, що ніхто так не мучиться, як святі, пророки й апостоли, од тих, хто їм кланяється. Починається з того, що кожне слово пророка стає святим, не розбираючи, коли, як, при чому воно сказане. Далі кожний вірний примазує до святих слів свої, святить словами пророка кожную свою думку, вибирає з тих слів, що йому треба, перекручує їх. Появляється купа Петрів, Павлів, Симонів-волхвів²². Тонкі люди з вірних починають ділити науку на тайну і явну. Починається таке, що й справді святий не розібрав би, коли це якому вірному самому захочеться стати пророком або привидиться йому Діоклеціан у жандармському мундирі. Тоді пророк стає посланцем не Єгови, а Сатани, тоді ікона пророка летить у болото! *Sic semper prophetis!*

(Михайло Драгоманов. Шевченко, українофіли й соціалізм. 1879р.)

Завдання 2. Які ознаки публіцистичності можна навести в текстах газет і плакатах радянської доби? Наведіть приклади з інших газетних і плакатних текстів.

За Самостійну Україну

Бойовий орган ОУН

Створилась Українська Головна Визвольна Рада

Щоб об'єднати всі національно-визвольні сили українського народу, щоб з одного центру керувати його визвольною боротьбою, щоб перед зовнішнім світом репрезентувати його політичну волю, та щоб протиставитися спробам ворогів української держави розбивати єдиний самостійницький український фронт, — створилась Українська Головна Визвольна Рада. Вона переймає відтепер керівництво визвольною боротьбою українського народу.

В Українській Головній Визвольній Раді об'єдналися представники українських революційно-визвольних сил та різних політичних середовищ усіх українських земель, які визнали самостійницьку платформу за єдино правильну у визвольній боротьбі українського народу за Українську Самостійну Соборну Державу".

1-го Листопада

В огні революції конала російська імперія. Роз'їджена стара австро-угорська монархія котилася в провалля. Подібна доля чекала вільгельмівську Німеччину. Листопад 1918 року розпалив у цілій Європі могутнє полум'я визвольної революції.

В такій обстанові народ західних українських земель здобув державну владу 1-го Листопада 1918 року. По довгій неволі народ кинувся будувати власне життя. Над стародавнім українським містом

МОЛОДИЙ НЕЗАМОЖНИК

Газета селянської
молоді Чернігівщини.

1890

Орган Губкома КСМУ.

№ 1 (7) | Двожтижневий додаток до «Селянського життя». | № 1 (7)

Командному складу комсомольських військ—делегатам восьмої губерніяльної конференції привіт від робітничої й селянської молоді Чернігівщини!

Від Редакції

Після 2-х місячної перерви знову виходить „Молодий Незаможник“.

„Молодий Незаможник“ повинен бути не тільки газетою для селянської молоді, але й газетою селянської молоді, яка б відбивала життя села й відповідала на всі запитання селянської молоді.

Кожний молодий незаможник і молодий батрак повинен пам'ятати, що тільки тоді газета буде відповідати його інтересам, коли він сам буде приймати в ній живу участь.

Ми маємо надію, що селянська молодь одгукнеться на наш заклик, і тоді „Молодий Незаможник“ стане справжньою масовою газетою селянської молоді.

Рівняйся по комуністу!

Сьогодні розпочинається 8-а губерніяльна конференція комсомолу.

Кожний молодий незаможник, кожний наймит мусить знати, які питання будуть вирішуватися на цій конференції.

За час від 6-ої до 8-ої конференції (1 рік) кількість членів наших селянських асоціацій на 697 душ.

697 молодих наймитів та незаможників вступило за цей рік. Питання про обробку швейної машини сільських комсомольців є одним з найважливіших питань, що стоять на порядку денному нашої конференції.

Кожний старий член Комсомолу—селянин мусить подбати, аби підвести знову вступивших комсомольців під свій вплив, подбати, аби комуністично виховати їх.

Зріст нашого союзу на селі повинен бути двома причинами: з одного боку зайняти побочину в комсомолі захист від хазяїна—куркуля і потягтися до наших завдань; з другого боку, чиста селянська молодь, почувши потяг до знання, пішла до вас з надією „через комсомол покласти на курси“.

Про те, що комсомол є шляхом до комуністичної партії—ніхто і не думав.

Для чого ти вступив до комсомолу? питали ми у багатьох молодих на селі.

„За науку боротьби“.

Молодий селянин!

Підписуйся на свою газету „Селянське життя“ з додатком для молоді—

„Молодий незаможник“.

Розповсюджуй свою газету.

Сьогодні розпочинається 8-а губерніяльна конференція комсомолу.

Кожний молодий незаможник, кожний наймит мусить знати, які питання будуть вирішуватися на цій конференції.

За час від 6-ої до 8-ої конференції (1 рік) кількість членів наших селянських асоціацій на 697 душ.

697 молодих наймитів та незаможників вступило за цей рік. Питання про обробку швейної машини сільських комсомольців є одним з найважливіших питань, що стоять на порядку денному нашої конференції.

Кожний старий член Комсомолу—селянин мусить подбати, аби підвести знову вступивших комсомольців під свій вплив, подбати, аби комуністично виховати їх.

Зріст нашого союзу на селі повинен бути двома причинами: з одного боку зайняти побочину в комсомолі захист від хазяїна—куркуля і потягтися до наших завдань; з другого боку, чиста селянська молодь, почувши потяг до знання, пішла до вас з надією „через комсомол покласти на курси“.

Про те, що комсомол є шляхом до комуністичної партії—ніхто і не думав.

Для чого ти вступив до комсомолу? питали ми у багатьох молодих на селі.

„За науку боротьби“.

Молодий селянин!

Підписуйся на свою газету „Селянське життя“ з додатком для молоді—

„Молодий незаможник“.

Розповсюджуй свою газету.

В далеку путь.

За минулий рік на Чернігівщині Комсомол збільшив у своїй лаві нових членів: робітничої та селянської молоді.

Кожен підростає, кожен ви-прагавує дозволити в Комсомолі знання. Без нашої політично-виховної роботи ми вели до того, щоб комсомол, переживши через наш со-во до партії, увійшов свідомим і патріотичним комуністом.

За цей рік ми виконали велику виконувачу роботу, але це не значить, що все зроблено все.

Кожний комсомолець повинен діяти до 3-ої категорії (по політичній—3-ї категорії найвищої). Для того, щоб комсомолець міг одержати на свій білет марку 3-ої категорії, багато треба йому знати.

Не легка путь до марок 3-ої категорії, але кожен комсомолец повинен пам'ятати, що за нією маркою йде членський білет комуністичної партії.

Кожен комсомолец повинен збиратися в „далеке плавання“ за знаннями, за маркою 3-ої категорії, за партійним білетом.

Не легке це плавання. Багато прийдеться тобі змагатися в бурі, але аби довести перемогу над хвилями, ти доведеш капітан—комуністичну партію, та молоді командири—активні робітники.

Підіймайте вітрила, розводьте паруси—Комсомолец вийде в далеке плавання!

Старий Комсомолец.

Біля союзного керма.

Ілєнум Комінтерну молоді.

Випуском Комінтерну молоді скликає на 1 липня в Москві 4-е засідання пленуму. На пленумі братимуть участь представники 17 най-більшійших союзов комуністичної молоді.

Порядок денний намічено такий:

1) політичне становлення і доклад про Комінтерн—т. Зінов'єва; 2) справознавчий виконаний Комінтерну молоді—т. Шварц; 3) боротьба з безробітством в фашізм—т. Літвин; 4) програм Комінтерну молоді—т. Шацкий; 5) питання спорту—т. Дорно.

Нарада про роботу на селі.

При центральному комітеті союзу комуністичної молоді відбулася нарада партійних робітників села, де обговорювалося питання про роботу союзу молоді на селі.

Нарада заслухала доклад представників Ц. К. про стан сільських асоціацій.

Останнім пленумом Ц. К. було постановлено організувати комісії з роботи на селі. Зараз Ц. К. посилає на місце листи про роботу на селі. Мається на думці широко використати учнів, розвиток сільсько-господарчої активності, розвиток і зміцнення боротьби за самозахист і т. д.

Літературний куток.

Редакція прохас всіх товаришів надіслати свої твори для уміщення в цьому відділі.

„Комсомольський гімн“.

Годі нам спати, пора вже вставати,

Прийматися за нове життя,

Велику нам працю треба здолати

Під впливом цього потуги.

Але ж і нам так треба почати,

Як хлібороб на нині каміня абра,

Щоб не минали йому поле з'ората

І там же посіяти зорна.

Нам знищать релігію треба,

Вирвати із корнем, знищити до тла!

Годі понам „милостю“ небу!

Обдирає мужика-бідка.

Як не збереш на ниві каміня,

Не можна там сіяти зорна,—

Поросло б непотрібне зівля

І життя б вона не дала.

Ми знищимо церкву, не треба нам бота.

А нам як не треба—папам і дякам,

І нам тепер всюдю відкрити дорота,

А бота нема й не буда!

Нумо хлопці мерщій

Протрай свої заспані очі,

До праці беріться скорі—

Працювати, що-скази, що-мочи!

В. Мациця.

Могила.

Левко—козак іхан—

Луг все та долина;

У долині поля,

На лузі каїна...

На лузі могила

Стоїть невелика;

Над нею шепоче

Із вітром сиска.

В могилі далеко

Під глом—землею

Червонець ай спати,

У кулі а труною...

Ой, над головою

Виросла каїна.

Ой, шанують люди

Найкращого сина!

В. Нагорський.

Перед невідкладним завданням.

Дави наймитів на селі об'єднати—контролювати, як переводяться в життя

як односторонньо з тим, як здійснюється план.

Ті 140 договорів, які уже зроблено по губернії, мають на матеріал

створити, як за останній час наймити

самі беруться до справи поліпшення свого становища.

До цього часу Валєсєратаріати Раб-ри, які доводять, що є грунт для землек-у на Чернігівщині, що не досить

такої роботи. З цих цифр не можна для того, щоб самі виправлять

все склавши на очі цифри—якого з тих великих злидчанств, які злид-чанку наймити, і тут ми бачимо, що не в змозці з розпочатою роботою і

перевіжати % о тут є відлітки (з 3110 наймити члєстни потрібно де відлітки

зарєєстрованих наймитів 1480 мають, наймити з низини професійних ор-ганізацій—Валєсєратаріати й сільсь-ко-статистично, а використуючи усіх

на селі напружати всі сили, щоб сільських комсомольців для злидну з

якою клякє до комсомолу і поліпши-розширення наймити і втратили їх до професії.

Останнє кожне тільки тоді, коли будуть робити трудові договори між собою з одного Валєсєратаріату, де не

здійснює та наймити. Ці договори закріплюють розмір заробітку й форми праці наймити і робітні кожний

Наймит.

Завдання 3. Наведіть факти експериментальності на лексичному й фразеологічному рівнях у сучасній публіцистиці. Які засоби впливу вжито у наведених газетних заголовках:

«За штилем – шторм»; «Недостатність уваги керівництва до розвитку виробництва»; «Медалі за моделі»; «Твої плани, плането?»; «Повний хід, «водохід!»»; «Цілюще дихання калини»; «Грані граніту»; «Льоти Аерофлоту»; «Кон'юктура для контркультури»; «Прогноз і діагноз»; «Розрахунки і прорахунки»; «Цитаделі із цитат»; «Чекає матчів м'яч»; «Візит до «візирів».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7

ТЕМА: *Ритуальна функція мови та її реалізація в конфесійному стилі староукраїнської мови*

Проблемні питання

1. Питання мови конфесійного стилю у староукраїнську добу.
2. Специфіка жанрів церковної літератури (перекладної та оригінальної культової літератури, літургійного).
3. Переклади «простою мовою» конфесійних творів ХУ-ХУІІ століть.
4. Розвиток конфесійного стилю новоукраїнської доби.

Рекомендована література

Основна

1. Коломієць І. І., Шиманська В. О. Стилістика української мови (практичний модуль) : навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО. Умань : Візаві, 2021. 145 с.
2. Радевич-Винницький Я. Історія української мови. Львів : Апріорі, 2020. 360 с.
3. Русанівський В.М. Історія української літературної мови. Київ : АРтеК, 2000. 387с.

Додаткова

1. Бабич Н. Д. Богословський стиль української мови у контексті стилістичної науки: збірник науково-дидактичних праць. Чернівці, 2009.
2. Грималовський І. С. Мова української духовної поезії ХVІІІ – початку ХІХ століття: Дис. ... канд. філол. наук / Чернівці, 2006.
3. Дзюбишина-Мельник Н. Я. Стильово-стилістичні орієнтації сучасного конфесійного стилю . *Єдиними вустами: Вісник Інституту богословської термінології*. Львів, 1998. №2.

4. Задорожний В. До проблеми розвитку конфесійного стилю сучасної української літературної мови . *Матеріали Всеукраїнської наукової конференції 13-15 травня 1998 року*. Львів: видавництво ЛПБА, 1998. С. 137-145.
5. Задорожний В. Як треба читати тексти кирилівського письма. *Дивослово*. 2004. №2. С. 22-25.
6. Німчук В. В. Українська мова - священна мова. Українські переклади Святого Письма . *Людина і світ*. 1991. № 11-12. С. 28-32; 1993. -№ 1.- С. 35-39; № 4-5. -С. 14-19; № 6-7. С. 26-32; № 8-9. С. 20-24; № 10-12. С, 26-31.
7. Німчук В. В. Українські діалектні переклади Св. Письма. *Українське і слов'янське мовознавство : матеріали Міжнар. конф. на честь 80-річчя проф. Й. Дзендзелівського*. Ужгород, 2001. С . 383-389.
8. Німчук В. В. Християнство й українська мова. *Українська мова*. 2001. № 1. С. 11- 31
9. Огієнко І. (митрополит Іларіон). Хвалімо Бога українською мовою. Вінніпег, 1962. Видання третє, доповнене і перероблене. Луцьк, 1992. 20с.
10. Павлова І. Лексика конфесійного стилю. *Дивослово*. 2001. №1. С. 18-24

Виконати вправи й завдання самостійно

Завдання 1. *Письмово опишіть (самостійно або за допомогою джерел) один і той же предмет (наприклад, хрест), особу (отець, син) або поняття (любов, зрада) в усіх стилях сучасної української мови (див. поданий далі зразок). Коротко схарактеризуйте основні мовні особливості текстів кожного стилю.*

Завдання для групового виконання й обговорення

Завдання 1. *Встановити підстиль конфесійного стилю, вирізнити його ознаки (лексичні, стилістичні, синтаксичні) в кожному уривку.*

Текст 1

Сказаніє і страсть і похвала святым мученикам Борису і Глібу

«Родъ правыхъ благословитьсѧ», рече пророкъ, «и сѣмѧ ихъ въ благословеніи будетъ».

Сице убо бысть малѣмъ преже сихъ лѣтъ, сущю самодрѣжцю всеи Русьстѣи земли Володимеру, сыну Святославлю, вѣнуку же Игореву, иже и святыимъ крещениемъ просвѣти всю землю Руську; прочая же его

добродѣтели инде съкажемъ, нынѣ же нѣсть время, а о сихъ по ряду сице есть: съ убо Володимеръ имѣяше сыновъ 12, не отъ единой жены, нѣ отъ раснь матеръ ихъ, въ нихъ же бяже старѣи Вышеславъ а но немъ Изяславъ, третій Святоплѣкъ, иже и убийство се злое изъобрѣтъ. Сего мати прежде бѣ чърницею, грѣкыни, сущи, и поялъ ю бѣ Яроплѣкъ, братъ Володимеръ, и ростригъ ю красоты дѣля лица ея и зача отъ нея сего Святоплѣка. Володимеръ же поганъ еще убивъ Яроплѣка, и поятъ жену его непраздну сущю; отъ нея же родися сии оканьный Святоплѣкъ. И бысть отъ дѣвою отцю и брату сущю; тѣмъ же и не любляше его Володимеръ, акы не отъ себе ему сущю; а отъ Рогънѣди 4 сыны имѣяше: Изяслава, и Мьстислава, и Ярослава, и Всеволода, а отъ иноя Святослава и Мьстислава, а отъ болгарынѣ Бориса и Глѣба. И посажа я по роснамъ землямъ въ княжении, иже инѣде съкажемъ; сихъ же исповѣмы убо; о нихъ же и повѣсть си есть. Посади убо сего оканьнаго Святоплѣка въ княжении Пиньскѣ, а Ярослава Новѣгородѣ, а Бориса Ростовѣ, а Глѣба Муромѣ. Нѣ се остану много глаголати, да не во многописании въ забыть [е] вѣлѣземъ. Нѣ о немъ же начахъ, си съкажемъ убо сице. Многомъ же днѣмъ уже минувшемъ и яко съконьчашася днѣ Володимеру, уже минувшемъ лѣтомъ 28 по святѣмъ крещении, выпаде въ недугъ крѣпкъ. Въ то же время бяше пришелъ Борисъ из Ростова. Печенѣгомъ же отъинуду пакы идущемъ ратию на Русь, въ велицѣ печали бяше Володимеръ, зане не можаше изити противу имъ, и много печалюшася, и призывавъ Бориса (ему же бѣ имя издѣяно въ святѣмъ крещении Романъ), блаженааго и скоропослушливаго, предавъ воѣ многы в руцѣ его, посъла и противу безбожьнымъ печенѣгомъ. Онъ же съ радостію вѣставъ иде рекъ: «Се готовъ есмь предъ очима твоима сътворити, елико велить воля сердца твоего». О таковыхъ бо рече Притѣчникъ. «Сынъ быхъ отцю послушливъ и любимъ предъ лицемъ матере своея».

Текст 2

Христофор Філалет

Апокрисис

Если то правда, што' дѣпис твердит, иж папѣж и з своими ведучи греческой вѣры людей под свою зверхность, не жадного пожитку своего в том, але толко духовное потѣхи, згоды, милости христіанской, и постраху еретиков и турков шукае?

В напомниманью своем до руского народу дѣпис и тых слов уживает: «А нам, католикам, што з вашего того зъедночєнья з нами прибывает? Ничого а ничого! Окрѣм духовной потѣхи а веселья ангелского, которым ся з ними з овец налѣзеных радуемо. Штож мы з вас корыстити, што за пожитки свѣцкіи з вас мѣти хотѣмо? Жадных! Ничого нам не приступует, одно

веселье з болшей хвалы божей, иж ся христіане згажают; иж ся братією, одного отца небесного дѣти, милуют; иж пострах будет еретиком и турком, которые ся о розорваньє христіанское старают. Знаете упріймую, жадного пожитку, нешукающую нашу ку собѣ милость, гдѣ ся о самое доброе ваше збавеньє стараемо, аж ничого своего свѣцкогo не ищемо, ани по вас ся сподѣваемо».

Бы то все правда была, было бы чому вѣрити. Але если до правды и што иного ся примѣшало, нехай дѣпис не маєт за зле, же не цѣле в той науцѣ вѣра ему ся даєт. Быть може, же суть такіє межі римскими католиками, которые тым мниманьєм, же, окром сполечности з римским костелом, нихто збавен быти не может, от своих пастырей опоєни будучи, и, з зычливости противко нам и спасенью нашему, наше зъєдноченьє з римским костелом ради бы видѣли, пожитков в том своих приватних нешукаючи.

Але жебы дѣпис и ему подобныє тѣкавци — а што болшая — жебы папєж римскій, стараючися о тое наше зъєдноченьє, прибытьє пожитку своего не угледал, — то в нас згола не хочєт. Не вѣдаю, што бы ся то стати мѣло, жебы ся звычай отмѣнити мѣли? Давна ово барзо приповѣсть: «Двор римскій не просит о овцу, або не маєт ся до овцы без вовны».

А же то правда, рѣч сама посвѣдчаєт. Гдѣ ж колвєк бовѣм єдно єсть што скубти, там ся римскій прєлoжєныи горнут, там ся тиснут, там с кождой мѣры стараньє чинят, якоби свои прапорци ростягнути могли; которые розтягаючи, зараз на першом вступку, а праве — перед всѣм, свои собѣ пожитки звыкли варовати. Свѣтчат о том вси христіанскіє королевства, послушенству папєжскому подлежные, с которых на кождый рок и до того часу барзо много интраты и провєнтов до Рима виходит...

Текст 3

Молитва про Божу Мудрість

Великий і всемогутній Боже!

Зішли на мене з високих і святих Своїх небес і від престолу Своєї святої слави Твою святу Мудрість, що сидить праворуч Тебе.

Дай мені мудрість Твого уподобання, щоб я в житті умів те, що Тобі миле, гаряче бажати, мудро шукати, у правді признавати і досконало виповняти на славу й честь Твого святого імени, «на хвалу слави Твоєї ласки».

Дай мені, Боже, мудрість мого стану, щоб я все сповнив, чого бажаєш, дай мені розуміти обов'язки, дай мені мудрість моїх обов'язків, дай мені їх виконати так, як треба і як належить, на славу Твою і хосен моєї душі.

Дай мені мудрість усього, що переминає, і всього, що триває; нехай перше в моїх очах маліє, а друге росте. Дай мені мудрість праці та мудрість відпочинку; нехай мені буде розкішню праця для Тебе, а втомою відпочинок без Тебе.

Дай мені мудрість щирого і простого наміру, мудрість простоти, мудрість щирости. Нехай серце моє звертається до Тебе і в усьому шукає Тебе впродовж цілого життя. Дай мені мудрість послуху для Твого закону, для Твоєї Церкви.

Дай мені мудрість убогства, щоб я ніколи не оцінював дібр інакше, як відповідно до їх дійсної варгпости. Дай мені мудрість чистоти, відповідно до мого стану та покликання.

Дай мені мудрість терпеливості, мудрість покори, мудрість веселості й поваги, мудрість Господнього страху, мудрість правдомовности і добрих діл. Нехай буду терпеливим без ніякого нарікання, покірним без найменшого удавання, веселим без надмірного сміху, поважним без суворости; щоб я боявся Тебе без спокус розпуки; щоб я був правдомовний без тіні двоязичности; нехай мої добрі діла будуть вільні від самоуподобання.

Дай мені мудрість - ближ ніх у потребі нагадувати без самовивищення; дай мені будувати словом і ділом без лицемір'я. Дай мені, Боже, мудрість чуйности, уваги й обережності, нехай мене не зводить на бездоріжжя ніяка пуста гадка. Дай мені мудрість благородности, нехай мене ніколи не повалить ніяке брудне й недостойне прив'язання.

Дай мені мудрість богословських чеснот і моральних чеснот: віри, надії, любови, благорозумности, побожности, здержливості, мужности.

Дай мені, Боже, мудрість апостолів, мудрість мучеників, дай мені мудрість священичу й душ пастирську, проповідників і вчителів, служителів святих таїнств, дай мені мудрість євхаристійну й таїнственну, мудрість молитви і душевного зріння.

А передусім, Господи, дай мені мудрість сердечного розкаяння, досконалого жалю. Дай мені мудрість пізнання себе в моїй немочі і злобі; дай мені мудрість відречення і пожертвування себе; дай мені мудрість жертви, мудрість хреста, мудрість крові. Боже, дай мені, вкінці, оту мудрість, що, згідно зі святими Твоїми намірами, веде до злуки Церков під одним зверхнім пастирем, Вселенським архиєреєм.

Дай мені мудрість великого Твого апостола Павла, щоб я бодай його послання добре розумів, пам'ятав та вмів їх пояснювати Твоєму народові.

Дай мені мудрість першого Твого намісника, щоб я зрозумів наміри Твого Божого провидіння, що рядить Церквою через Римських архиєреїв; дай мені мудрість послуху їм та вселенській католицькій Церкві. Дай мені ту мудрість, що мені і моєму народові найбільше недостає.

Дай мені мудрість правдивого вдоволення, правдивого щастя. Амінь.

Текст 4**БОЖЕСТВЕННИЙ СІЯЧ**

Одного дня вийшов Ісус Христос над Генезаретське озеро, сів на березі і почав навчати. Коли ж довкруги Нього зібралося багато народу, увійшов у човен і звідти навчав. Тоді, між іншим, оповів народові таку притчу.

Вийшов сіяч на поле сіяти. І як сіяв, одне зерно впало при дорозі. Там його потоптали, а птиці відтак визбирали. Друге впало на каменисте місце та, коли пригріло сонце, усохло, бо не мало глибокої землі. Інше насіння впало між терня і виросло, але не принесло плоду, бо терня приглушило його. А деякі зерна впали на добру землю і видали плід, одне в сотеро, друге в шістдесятеро, а третє в тридцятеро. «Хто має вуха, щоб слухати, нехай слухає», - закінчив притчу Ісус та на прохання учнів пояснив її ось так: «Насіння - це Боже слово, Божя наука. А ґрунт, або земля, на яку паде насіння, - це людські душі. Одні люди приймають Божу науку дуже поверхово до серця і в часі спокуси зовсім її не придержуються. Тому й легкодушно грішать. Інші люди приймають цю Божу науку глибоко до серця і творять добрі діла Богові на славу, а собі на спасіння» (Матей 13, 1-23).

Що це є Божя наука?

Божя наука - це ті правди віри, яких навчав людей сам Господь Бог. Божу науку зовемо також Божим об'явленням, бо це сам Господь Бог безпосередньо через своїх вибранців об'явив людям правду про Себе, про людину і про всесвіт. При цьому Господь Бог виявив свою любов до людей, повчив їх про ціль життя людини на землі і про засоби, як ту ціль можна досягнути.

Як ділимо Боже об'явлення?

Боже об'явлення ділимо на об'явлення: а) Старого Завіту, що тривав від перших людей аж до приходу на землю Ісуса Христа; б) Нового Завіту, що починається від Ісуса Христа і буде тривати до кінця світу.

Що означає слово «Завіт»?

Завіт - означає закон, заповіт або умова.

Через кого об'явив Господь Бог свою науку?

У Старому Завіті об'явив Господь Бог свою науку через побожних і праведних мужів - праотців, патріархів і пророків. У Новому Завіті передав Господь Бог свою науку через свого єдинородного Сина, Господа нашого Ісуса Христа, і через Його святих апостолів.

Де міститься Боже об'явлення?

Боже об'явлення міститься у Святому Письмі й у святому Переданні. Що це є Святе Письмо? Святе Письмо - по-грецьки Біблія - це написані святими і Святим Духом патхнепими людьми книги, які Христова Церква визнала об'явленим Божим словом. Усіх святих книг є 72; у цьому числі старозавітніх книг - 45, а новозавітніх - 27.

Текст 5**Божественна літургія св. Йоана Золотоустого**

... Прохальна екстенія

Диякон: Сповнім молитву нашу Господеві.

Люди, на кожне прошення: Господи, помилуй.

За предложені чесні дари Господу помолімся.

За святий храм цей, і тих, що з вірою, благоговінням і страхом Божим входять до нього, Господу помолімся.

Щоб ізбавитися нам від усякої скорби, гніву й нужди, Господу помолімся.

Священик: Заступи, спаси, помилуй нас, Боже, Твоєю благодаттю.

Люди: Господи, помилуй.

Дня всього звершеного, святого, мирного й безгрішного у Господа просім.

Люди, на кожне прошення: Подай, Господи.

Ангела миру, вірного наставника, хоронителя душ і тіл наших у Господа просім.

Прощення й відпущення гріхів і прогрішень наших у Господа просім.

Доброго й пожиточного душам нашим і миру для світу у Господа просім.

Останній час життя нашого в мирі й покаянні скінчити у Господа просім.

Християнської кончини ж иття нашого, безболісної, бездоганної, мирної, і доброго одвіту на страш ному суді Христовому просім.

Пресвяту, пречисту, преблагословенну, славному Владичицю нашу Богородицю і приснодіву Марію, з усіма святими пом'янувши, самі себе, і один одного, і все життя наше Христу Богові віддаймо.

Люди: Тобі, Господи.

Священик: Щедротами єдинородного Сина Твого, що з ним благословен єси, з пресвятим, і благим, і животворящим Твоїм Духом нині, і повсякчас, і на віки віків.

Люди: Амінь.

Священик: Мир всім!

Люди: І духові твоєму.

Диякон: Возлюбім один одного, щоб однодумно визнавати.

Люди: Отця, і Сина, і святого Духа, Тройцю єдиносущну і нероздільну.

Священик поклоняється тричі, мовлячи: Возлюблю Тебе, Господи, кріпосте моя, Господь - твердиня моя і прибіжище моє (З).

Диякон: Двері, двері в премудрості будьмо уважні...

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8

ТЕМА: Специфіка розвитку й причини занепаду інших стилів української мови староукраїнської доби

Проблемні питання

1. Становлення й занепад літописного стилю.
2. Специфіка риторичного стилю.
3. Історія становлення теорії трьох стилів у навчальних закладах середньовічної України.
4. Становлення й трансформація епістолярного стилю.
5. Ознаки стильової дифузії.

Рекомендована література

Основна

1. Коломієць І. І., Шиманська В. О. Стилїстика української мови (практичний модуль) : навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО. Умань : Візаві, 2021. 145 с.
2. Радевич-Винницький Я. Історія української мови. Львів : Апріорі, 2020. 360 с.

Додаткова

1. Арешенков Ю. Класифікація функціональних стилів і вивчення стилістики у вищій та середній школі. *Мовознавство*. 1993. №1.
2. Арешенков Ю. “Стиль” як категоріальне поняття стилістичної науки. *Науковий вісник Чернівецького університету*. Вип. 117-118. Чернівці, 2001.
3. Грималовський І. Мовостиль Василя Ферлеєвича. *Науковий вісник Чернівецького університету*. Вип. 119. Слов’янська філологія. Чернівці, 2001.
4. Городиловська Г. Проблема стилів в українському мовознавстві. *Вісник Львівського університету. Серія Журналістика*. 2003. Вип. 23. С. 136-143.
5. Дзюбишина-Мельник Н. Ще один стиль української літературної мови. *Культура слова*. 1994. Вип. 45.
6. Єрмоленко С. Стилїстика сучасної української літературної мови в контексті слов’янських стилістик. *Мовознавство*. 1998. №2-3.
7. Коваль А. Практична стилістика сучасної української мови. Київ, 1978. 375 с.
8. Ленець К. Епістолярний стиль. Стиль і час. Хрестоматія / Відп. ред. М. Пилинський. Київ, 1983.
9. Непийвода Я. Мова української науково-технічної літератури (функціонально-стилїстичний аспект). Київ, 1997. 303 с.
10. Чемеркін С. Г. Репрезентативність гіпертексту у функціонально-стильових різновидах української мови в Інтернеті.

Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика: Зб. наук. праць. Київ, 2009. Вип. 19. С. 111-116.

Виконати вправи й завдання самостійно

Завдання 1. Підготувати матеріали до студентського курсового лекторію за темами:

1. Становлення й занепад літописного стилю.
2. Специфіка риторичного стилю.
3. Історія становлення теорії трьох стилів у навчальних закладах середньовічної України.
4. Становлення й трансформація епістолярного стилю.
5. Ознаки стильової дифузії.

Роботу проводити в групах з 2-3 осіб.

Завдання для групового виконання й обговорення

Завдання 1. Студентський курсовий лекторій.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Поняття про функційний стиль в його історичній проекції.
2. Проблеми стильового поділу в різні періоди розвитку української мови.
3. Проблема стильових норм та їх стабільності.
4. Сфера використання та мовні особливості розмовного стилю.
5. Вияви розмовного стилю староукраїнської доби.
6. Фіксація елементів розмовного стилю в пам'ятках XIV-XVIII ст.
7. Усно-розмовний стиль як вияв повсякденно-побутової культури сучасних українців.
8. Мовна й стильова специфіка ділових документів XI-XIV ст.
9. Розширення жанрів ділового стилю та його термінологічне наповнення в XV-XVIII ст.
10. Розвиток ділового стилю в новоукраїнський період.
11. Основні риси сучасного ділового стилю та сфера його застосування, підстилі офіційно-ділового стилю. Перекладна природничо-теологічна література XI-XIII ст. києворуської доби.
12. Розширення підстилів і жанрів наукового стилю у XIV-XVIII століттях/
13. Науковий стиль новоукраїнської доби.
14. Диференційні особливості сучасного наукового стилю.
15. Мова й головні ознаки художнього стилю староукраїнської доби.
16. Мовні засоби й особливості літературно-художнього стилю нової української мови.
17. Диференційні особливості сучасного художнього стилю та його підстилі.
18. Ознаки публіцистичності у творах староукраїнської доби.
19. Розвиток публіцистичного стилю в новоукраїнський період.
20. Основні риси сучасного публіцистичного стилю та сфера його застосування, підстилі публіцистичного стилю.
21. Функціонування конфесійного стилю в давньоруськоукраїнський (XI-XIII) період.
22. Жанрово-стильова розбудова конфесійного стилю в староукраїнський період (XIV-XVIII ст.)
23. Стан конфесійного стилю в новоукраїнський період.
24. Основні риси сучасного конфесійного стилю та сфера його застосування, підстилі конфесійного стилю.
25. Специфіка розвитку й причини занепаду інших стилів української мови староукраїнської доби. Ознаки стильової дифузії.

ПРИКЛАДИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

1. *У староукраїнській писемній традиції високий, середній і низький слог*
 - A були експресивними стилями
 - B були функційними стилями
 - C були підстилями (слогами) функційних стилів
 - D репрезентували різні мови: церковнослов'янську, староукраїнську (книжну) й «просту»
2. *Якими жанрами представлений діловий стиль X-XIII століть, реалізований у пам'ятках.*
 - A діаріуші, купчі грамоти, юридичні документи
 - B договірні грамоти, міждержавні політичні й торгівельні угоди(договори), збірники законів
 - C дипломатичне листування, судові документи, роз'їзні грамоти
 - D поручні грамоти, ділове листування, літописи
3. *Серед найдавніших пам'яток Києворуської доби риси народнорозмовної мови виявлено в:*
 - A Слові о полку Ігоревім
 - B Київському літописі
 - C Остромировому Євангелії
 - D графіті Софії Київської
4. *Про який зі стилів можна стверджувати, що він найменш динамічний та консервативний в розбудові підстилів, жанрів, змінах мовних засобів оформлення?*
 - A офіційно-діловий
 - B науковий
 - C конфесійний
 - D публіцистичний
5. *Виникнення сучасного наукового стилю в Україні припадає*
 - A на поч. XI-к. XIII ст.
 - B на XIV- XVI ст.
 - C на к. XVI – I пол. XVII ст.
 - D II пол. XVII-XVIII ст.
6. *У який період розвитку української мови реалізувалася теорія трьох стилів(слогів)*
 - A який припадає на XI-XVIII століття
 - B який припадає на XIII-XVIII століття
 - C який припадає на XVI-XVIII століття
 - D який припадає на XVII -XVIII століття
7. *Укажіть рядок, у якому названо всі основні сучасні стилі мовлення:*

А конфесійний, науковий, публіцистичний, художній, офіційно-діловий, епістолярний, розмовний;

В науковий, публіцистичний, художній, офіційно-діловий, епістолярний, розмовний

С конфесійний, епістолярний, ораторський, науковий, публіцистичний, художній, офіційно-діловий, розмовний

Д конфесійний, епістолярний, ораторський, науковий, публіцистичний, художній, офіційно-діловий, розмовний, ораторський

8. *Збірники взірцевих грамот, що містили моделі документів різних типів (XVI-XVII ст.) мали назву:*

А взірцевики (грамотні)

В зерцала (письмовники)

С заглядальники (граматки)

Д формулярники (листовні)

9. *Вкажіть правильне формулювання тези: У період XIX-поч. XX століть діловий стиль українською мовою у Наддніпрянській Україні виявляється найчастіше в ...*

А універсалах

В листуванні (офіційному та приватному)

С директивах і циркулярах

Д збірниках постанов і розпоряджень

10. *За рахунок яких жанрів і підстилів розширився конфесійний стиль староукраїнської доби (XIV-XVIII ст.)?*

А перекладними творами на церковні теми

В літургійно-богословський підстиль

С проповідницький і житійний

Д полемічний, церковна проза, теологічні трактати, катехізичний

11. *Середнім слогом прийнято було писати:*

А елегії, ораторську прозу, легенди, літописи, наукові твори

В оди, трагедії, казання й проповіді, ляменти

С повісті, інтермедії, романи, любовні вірші

Д діаріуші, грамоти й судові документи, драми

12. *Для якого мовного стилю характерні такі мовні засоби: широке використання суспільно-політичної лексики, політичних закликів, точне найменування подій, дат, місцевості, учасників, багатозначна образна лексика?*

А для художнього стилю

В для публіцистичного стилю

С для офіційно-ділового стилю

13. *Які праці сприяли найефективнішому практичному шляху формування наукового стилю нової української літературної мови у середині-2 половині XIX ст.?*

А з історії України: П. Куліша, К. Шейковського, С. Носа, Я. Кухаренка

В праці з економічної географії: Б. Познанського, В. Кулика, Т. Рильського

С етнографічні та фольклористичні дослідження К. Шейковського, М.Номиса, К. Шаповала, Б. Познанського, Я. Кухаренка

Д праці з природознавства: В. Коховського, С. Носа, А. Саковича

14. Який стилістичний прийом застосовано у цій поезії А. Мойсієнка?

Сім струн сумують серед світу,

Сміються сім, співають сім...

Сімом сим струнам споловіти -

Спів- сивосум, спів- світлосинь.

А алітерація

В асонанс

С епіфора

Д анафора

15. Наведені зразки вказують на ознаку публіцистичного стилю радянської доби

А оцінність

В лапідарність

С вживання заперечних конструкцій

Д парадигматичні засоби й тропи

16. Ознаки сучасного наукового стилю виявляються в українськомовних текстах

А поч. XI-к. XIII ст.

В XIV- XVI ст.

С к. XVI – I пол. XVII ст.

Д II пол. XVII-XVIII ст.

17. Підстилів давнього(XI-XIVст.) конфесійного стилю було, як мінімум:

А 4

В 3

С 6

Д 5

18. Сучасним публіцистичним підстилям притаманне:

А поєднання логізації викладу із емоційно-експресивним забарвленням;

В розкриття типового через індивідуальне

С поєднання понятійних і образно-виражальних засобів

19. Визначте правильне твердження:

А У сучасній лінгвістиці на позначення жанрів інтернеткомунікації використовують термін «нейролінгвістичний жанр»

В У сучасній лінгвістиці на позначення жанрів інтернеткомунікації використовують термін «комп'ютерний жанр»

С У сучасній лінгвістиці на позначення жанрів інтернеткомунікації використовують термін «діджитальний жанр»

Д У сучасній лінгвістиці на позначення жанрів інтернеткомунікації використовують термін «дигітальний жанр»

20. Який мовно-стилістичний маркер ділового стилю найбільш переконливо демонструють зразки статей «Руської правди»?

- А чітка структурація тексту
- В штампи й канцеляризми
- С фрази-маркери
- Д специфічний синтаксис

21. У XIV - Іпол. XV Іст. головним репрезентантом української мови були:

- А юридичні та ділові документи
- В Учительні Євангелія
- С староукраїнські граматики й словники
- Д літописи

22. Який із названих стилів мінімально дозволяє авторові виявити індивідуальні можливості в доборі мовних засобів?

- А Розмовний
- В Конфесійний
- С офіційно-діловий
- Д науковий

23. Сучасні дослідники розмовного стилю визначальними називають такі його риси

- А усність та розмовність
- В нерегульованість і спонтанність
- С емоційність і непередбачуваність
- Д ситуативність і неофіційність

24. Плакати радянської доби вказують на таку ознаку

- А публіцистичного стилю радянської доби:
- В негативна оцінність
- С лапідарність
- Д вживання заперечних конструкцій

25. Який мовно-стилістичний маркер ділового стилю демонструють зразки статей «Руської правди»?

О челядинѣ. Оже кто познаеть челядь свою оукраденію а пометь ..

О тадеѣ. Иже кого оубьють оу каѣти или оу которон тадеѣ то оубьють во пса мѣсто..

О сводѣ. А изъ своего города в чюжую землю свода нѣтъ но такоже вывести ємѹ послухы..

О рѣзѣ. Аже кто дають кѹны в рѣзѣ или наставѣ в медѣ или жито во прісѣпѣ, то послухи ємѹ ставити..

- А чітка структурація тексту
- В штампи й канцеляризми
- С фрази-маркери
- Д специфічний синтаксис

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Грамоти – найдавніші староукраїнські короткі ділові документи, якими фіксувалися юридичні операції приватного та державного характеру.

Графіті (графіто) – давній видряпаний напис на архітектурній споруді або предметі побуту. Графіті вивчає історична й філологічна дисципліна – епіграфіка. Гр. виявлені в різних частинах світу, зокрема й на стінах храмів Київської Русі.

Давньоруськоукраїнська мова – запропонований В. Німчуком термін на позначення сукупності протоукраїнських діалектів Київської Русі X (XI) . XII (XIII) ст.

Діаріуші – щоденники, що велися в основному в XVII–XVIII ст. 154 Розрізняють службові й приватні діаріуші Як правило, діаріуші написані староукраїнською літературною мовою.

Експресивність – властивість мовної одиниці підсилювати логічний та емоційний зміст висловлювання, виступати засобом суб'єктивного увиразнення мови.

Епітет – троп, художнє означення або обставина способу дії, які образно змальовують особу, предмет, дію чи явище або виражають емоційне ставлення до них.

Західноукраїнська мовно-літературна практика – варіант української літературної мови із специфічними ознаками, зумовленими історичними, політичними, соціальними та мовними (діалектними) чинниками, який функціонував на західноукраїнських землях упродовж XIX — I пол. XX ст.

Ідіостиль, ідіолект – сукупність мовно-виражальних засобів, які виконують естетичну функцію і вирізняють мову окремого письменника з-поміж інших; своєрідність мови окремого індивіда.

Історія української мови – наука, що вивчає походження та розвиток української мови, конкретні зміни у фонетичній, лексичній, морфологічній, синтаксичній підсистемах і пояснює причини, умови, механізми, хронологію таких змін та їх наслідки в сучасній мові.

Калька – запозичення слів та виразів з іншої мови шляхом їх буквального перекладу.

Канцеляризм – слово, стійке словосполучення, граматична форма, конструкція, що є специфічною одиницею офіційно-ділового стилю літературної мови, зокрема його адміністративноканцелярського підстилю.

Києворуська мова – вживаний С. Висоцьким термін на позначення літературно-писемної мови Київської Русі X – XIV ст., зафіксованої у графіті, написах на предметах тощо.

Кліше – мовний засіб, стандартний зворот, регулярно повторюваний у певних умовах і контекстах; мовний стереотип з позитивною функцією.

Книжна мова – мова, в якій переважають книжна лексика, писемні усталені звороти (штампи, стереотипи), ускладнений синтаксис з підрядними граматичними зв'язками, типовий для писемної мови, орієнтація на піднесений високий стиль.

Конотація – додаткові семантичні і прагматичні особливості («співзначення») лексичного значення та значень інших мовних рівнів, які нашаровуються на їх предметно-поняттєвий аспект і можуть бути зумовлені як змістом, так і внутрішньою формою слова.

Лапідарний – короткий, стислий, але чіткий і ясний.

Лексика ділова – слова й усталені звороти, що вживаються в усній та писемній формах офіційно-ділового стилю і виконують функції офіційного спілкування.

Лексика загальновживана – найбільший тематичностилістичний шар лексики мови, використання якого вільне, нічим не обмежене.

Лексика книжна – слова, що вирізняються на тлі стилістично нейтральної лексики літературної мови своїм походженням, особливостями словотворчої будови та вузькою сферою вживання.

Лексика наукова – слова з додатковим стилістичним забарвленням, вживані в мові наукового стилю. Лексика нейтральна (міжстильова) – загальновживана лексика, яка не пов'язана з певними функціональними різновидами (стилями) мови і не має експресивного забарвлення.

Лексика просторічна – некодифікована лексика, вживана у мові осіб з низьким рівнем загальної освіти; слова зі зниженим емоційнооцінним забарвленням, невмотивовані русизми, вульгаризми тощо.

Лексика розмовна – слова, що протиставляються стилістично нейтральній та книжній лексиці літературної мови своїм емоційноекспресивним забарвленням і функціонально-стильовим навантаженням.

Літописи – історико-літературні твори в Київській Русі, пізніше в Україні, Білорусії, Росії, у яких оповідь велася за роками.

Метафора – один з основних тропів, що полягає в уживанні слова, яке позначає певний предмет (явище, дію чи ознаку), для номінації іншого предмета на основі подібності, яка впливає з їх зіставлення за асоціацією.

Метонімія – один з основних тропів, суть якого полягає в перенесенні назви одного класу предметів або одиничного предмета на інший клас або одиничний предмет на основі суміжності їх значень.

Мовна політика – сукупність ідеологічних постулатів і практичних дій, спрямованих на регулювання мовних відносин у країні або на розвиток мовної системи у певному напрямі. У багатонаціональних державах мовна політика є складником національної політики, вона віддзеркалює її принципи, відповідає панівній ідеології.

Неологізм – слово, а також його окреме значення, вислів, які з'явилися в мові на певному етапі її розвитку і новизна яких усвідомлюється мовцями, або були вжиті тільки в якомусь акті мовлення, тексті чи мові певного автора.

Норма мовна – сукупність мовних засобів, що відповідають системі мови й сприймаються її носіями як зразок суспільного спілкування у певний період розвитку мови і суспільства.

Пам'ятка мови – писемний текст (графіті, підпис у документі, напис на монеті, вкраплення в тексті іншомовного джерела, рукопис або стародрук), який дійшов до нас з часу написання і зберігає особливості мови

відповідного хронологічного зрізу. Серед джерел вивчення історії української мови писемні пам'ятки мають першорядне значення, адже саме вони документально засвідчують систему мови певної доби, показують, у якому напрямі розвивалися та чи інша фонема, морфологічний елемент, синтаксична конструкція, стилістична традиція.

Проста мова – уживана в староукраїнських пам'ятках назва літературної мови XIV–XVII ст., ґрунтованої на живомовній основі. Існує думка про беззастережну залежність її ознак як мови перекладів із польської, від структурних характеристик останньої, зокрема синтаксичних. Водночас очевидно є українська основа її фонетики, лексики, морфології.

Просторіччя – один зі структурно-функціональних некодифікованих різновидів загальнонародної мови, який, не будучи обмеженим територіальними або вузькосоціальними рамками, разом з діалектами та жаргонами протистоїть літературній мові, її розмовному стилю.

Професіоналізми – слова й вирази, вживані групами осіб для позначення предметів і понять, які безпосередньо пов'язані з їхньою професійною діяльністю або родом занять.

Руська мова (простий руський діалект) – вживана в староукраїнських пам'ятках назва літературної мови XIV–XVII ст. Протиставляється мові славенській, словенській, тобто церковнослов'янській.

Система стилістична – сукупність функціональних та експресивних стилів у їх взаємозв'язках.

Соціолект (соціальний діалект) – різновид загальнонародної мови, що характеризується специфічними лексичними та фразеологічними засобами, вживаними в середовищі окремих соціальних, професійних, вікових та інших груп населення.

Стародрук – видана типографським способом (на відміну від рукопису) пам'ятка мови (літератури) певної історичної епохи.

Старослов'янська мова – умовна назва першої зафіксованої писемністю літературної мови давніх слов'ян, досліджувана за пам'ятками IX–XI ст. Склалася на живомовній основі солунсько-македонських діалектів давньоболгарської мови, вживалася для перекладу з грецької Святого Письма,

богослужбових і філософських текстів. Її створення пов'язане з діяльністю першовчителів Кирила й Мефодія та їхніх учнів.

Староукраїнська мова – один із загальних термінів на позначення української літературної мови XIV – XVIII ст. Староукраїнський – той, що стосується часового проміжку XIV–XVIII ст.

Стилізація – свідоме переймання мовних ознак певного стилю, жанру, характерних для відповідної історичної доби, етнічнодіалектного чи соціального середовища, індивідуальної авторської стильової манери.

Стиль – різновид, видозміна літературної мови; манера мовного вираження у різних сферах, умовах, формах спілкування (усній і писемній); мистецтво слова.

Стиль епістолярний – функціональний різновид літературної мови, який обслуговує сферу письмових приватних або приватноофіційних відносин.

Стиль конфесійний – стильовий різновид української мови, який обслуговує релігійні потреби суспільства.

Стиль науковий – функціональний різновид літературної мови, що використовується з пізнавально-інформативною метою в галузі науки та освіти.

Стиль публіцистичний – один із функціональних стилів літературної мови, призначений для передачі масової інформації.

Стиль розмовний – різновид літературної мови, яким послуговуються мовці в щоденному неофіційному спілкуванні.

Стиль функційний – різновид літературної мови, що характеризується системним об'єднанням мовних одиниць різних рівнів, функції яких зумовлені суспільною сферою використання мови, настановами й умовами спілкування. **Стиль художній** – функціональний різновид літературної мови, що моделює світ через конкретно-чуттєві образи й виконує естетичну функцію

Суржик – некодифікований соціальний діалект, що виник в умовах українсько-російської двомовності на фонетичній, лексичній і граматичній основі української мови з численими домішками російських мовних елементів.

Термін – слово або словосполучення, що позначає поняття певної галузі науки, техніки тощо.

Термінологія – сукупність термінів, тобто слів або словосполучень, що висловлюють специфічні поняття з певної галузі науки, техніки чи мистецтва, а також сукупність усіх термінів, наявних у тій чи тій мові. Від звичайних слів терміни відрізняються точністю семантичних меж.

Трьох стилів теорія – традиційне для Європи доби Відродження й бароко вчення про поділ мови на три стилі («слоги»): високий, середній і низький. Успадкована з античних часів, зокрема через александрійську філологічну школу. В Україні розроблялась у XVII-XVIII ст. викладачами Києво-Могилян. академії, найґрунтовніше - Феофаном Прокоповичем (курси «Про мистецтво поетики», 1705; «Про ритори́чне мистецтво», 1706), його послідовниками Митрофаном Довгалецьким (курс поетики «Сад поетичний», 1736), Георгієм Кониським (курс «Правила поетичного мистецтва», 1746) та ін. Поділ на стилі передбачав обов'язкову залежність між предметом викладу, тематикою і доборо́м мовних засобів та жанрів. Певною мірою він перетинався зі структурно-типологічним поділом літературної мови на церковнословянську, книжну українську і живу народну.

Троп – мовностилістичний зворот, що полягає у вживанні слова або вислову в непрямому, переносному значенні для досягнення відповідного виразально-зображального ефекту.

Штамп мовний – художній прийом або зворот мови, що багаторазово повторюється без творчого осмислення; вислів, який механічно відтворюють; трафарет, шаблон; мовний стереотип з негативним забарвленням.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Коломієць І. І., Шиманська В. О. Стилїстика української мови (практичний модуль) : навч.-метод. посіб. для студентів-філологів ЗВО. Умань : Візаві, 2021. 145 с.
2. Радевич-Винницький Я. Історія української мови. Львів : Апріорі, 2020. 360 с.
3. Сабадаш Ю.С., Нікольченко Ю.М., Дабло Л.Г. Історія української культури. Курс лекцій. Київ : Ліра-К, 2021. 230 с.

Додаткова

1. Арешенков Ю. “Стиль” як категоріальне поняття стилістичної науки. *Науковий вісник Чернівецького університету*. Вип. 117-118. Слов’янська філологія. Збірник наукових праць. Чернівці, 2001.
2. Городиловська Г. Проблема стилів в українському мовознавстві. *Вісник Львівського університету. Серія Журналістика*. 2003. Вип. 23. С. 136-143.
3. Дзюбишина-Мельник Н. Ще один стиль української літературної мови. *Культура слова*. 1994. Вип. 45.
4. Єрмоленко С. Стилїстика сучасної української літературної мови в контексті слов’янських стилістик. *Мовознавство*. 1998. № 2-3.
5. Жанри і стилі в історії української літературної мови / В.В. Німчук, В.М. Русанівський, І.П. Чепіга та ін. Київ: Наукова думка, 1989.- 288 с..
6. Зелінська Н. Поетика приголомшеного слова (Українська наукова література ХІХ — початку ХХ ст.). Львів : Світ. 2003. 352 с.
7. Кондратенко Н. В. Синтаксис українського модерністського і постмодерністського художнього дискурсу : [монографія]. К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. 328 с.
8. Ленець К. Епістолярний стиль. *Стиль і час. Хрестоматія* / Відп. ред. М. Пилинський. Київ : 1983.
9. Непийвода Н. Мова української науково-технічної літератури (функціонально-стилїстичний аспект). К., 1997. 303 с.
10. Сабліна С.В. Конспект лекцій з історії української літературної мови ХІХ-початку ХХст. Частина І. Запоріжжя: ЗНУ, 2005. 51с.
11. Українська мова: Енциклопедія. Київ : Укр. енцикл., 2002. 752с.
12. Чабаненко В. А. Основи мовної експресії. Київ : Вища школа, 1984. 167 с.
13. Чемеркін С.Г. Українська мова в Інтернеті: позамовні та внутрішньоструктурні процеси. Київ , 2009. 240 с.

- 14.Шевельов Ю. Українська мова в Іпол. ХХст.(1900-1941). Стан і статус. Чернівці, 1987. 295с.

Інформаційні ресурси

1. Повнотекстові версії праць І.Огієнка, Ю.Шевельова, В.Німчука та ін. URL: <http://litopys.org.ua/links/inmovozn.htm>
2. Русанівський В.М. Історія української літературної мови. Підручник. К.: АртЕк, 2001. URL: <http://izbornyk.org.ua/rusaniv/ru.htm>
3. Іван Огієнко (Митрополит Іларіон) Історія української літературної мови. URL: <http://izbornyk.org.ua/ohukr/ohu>.
4. Історія української літературної мови / Упоряд., авт. іст.-біогр. нарису та приміт. М. С. Тимошик. URL: <http://izbornyk.org.ua/ohukr/ohu>.
5. Василь Німчук. Мовознавство на Україні в XIV—XVII ст. URL: <http://izbornyk.org.ua/nimchuk/nim.htm>
6. Давньоукраїнські, староукраїнські пам'ятки та першоджерела на сайті URL: <http://litopys.narod.ru/>

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Арешенков Ю. Класифікація функціональних стилів і вивчення стилістики у вищій та середній школі. *Мовознавство*. 1993. №1.
2. Арешенков Ю. “Стиль” як категоріальне поняття стилістичної науки. *Науковий вісник Чернівецького університету*. Вип. 117-118. Слов’янська філологія. Збірник наукових праць. Чернівці, 2001.
3. Бабич Н. Д. Богословський стиль української мови у контексті стилістичної науки : зб. наук.-дидакт. пр. Чернівці : Букрек, 2009. 216 с.
4. Библик С. Усна літературна мова в українській культурі повсякдення. Ніжин: Аспект-Поліграф. 2013. 589 с.
5. Бідношия Ю.І., Дика Л.В. Говірки Бориспільщини: Сучасні діалектні тексти та пам’ятки мови. Київ: Інститут української мови НАНУ, 2008. 480 с.
6. Городиловська Г. Проблема стилів в українському мовознавстві. *Вісник Львівського університету*. Серія Журналістика. 2003. Вип. 23. С. 136-143.
7. Єрмоленко С. Стилістика сучасної української літературної мови в контексті слов’янських стилістик. *Мовознавство*. 1998. №2-3.
8. Жанри і стилі в історії української літературної мови. Київ : Наукова думка, 1989. 288 с.
9. Зелінська Н. Поетика приголомшеного слова (Українська наукова література ХІХ — початку ХХ ст.). Львів : Світ. 2003. 352 с.
10. Коць Т. Публіцистичний стиль в українській літературній мові кінця ХІХ – початку ХХІ ст.: нормативно-аксіологічний аспект. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук. 10.02.01 Київ, 2019.
11. Левчук І. П. Практична стилістика : робоча програма та методичні рекомендації для студентів напряму підготовки «Видавнича справа та редагування». Луцьк : Вежа-Друк, 2014. 104 с.
12. Німчук В. Українська мова – священна мова. Українські переклади Святого Письма . *Людина і світ*. 1991. № 11-12. С. 28-32; 1993. № 1. С. 35-39; № 4-5. С. 14-19; № 6-7. С. 26-32; № 8-9. С. 20-24; № 10-12. С. 26-31.
13. Німчук В. Християнство й українська мова. *Українська мова*. 2001. № 1. С. 11- 31.

14. Огієнко І. Історія української літературної мови. Київ : Либідь, 1995. 283 с.
15. Павлова І. Лексика конфесійного стилю. *Дивослово*. 2001. №1. С. 18-24.
16. Пилинський М.М. Мовна норма і стиль. Київ : Наукова думка, 1976. 288 с.
17. Пилинський М., Дзюбишина-Мельник Н., Пономарів О. та інші. Взаємодія художнього і публіцистичного стилів української мови Київ: Наукова думка, 1990. 240 с.
18. Пономарів О. Стилїстика сучасної української мови. Київ: Либідь, 1992. 248 с.
19. Русанівський В. Історія української літературної мови. Київ : АРтеК, 2000. 387 с.
20. Сайт «Ізборник». URL: <http://litopys.org.ua>
21. Селегій П. Світло і тіні наукового стилю. Київ : Київо-Могилянська академія. 2016. 628 с.
22. Українська мова: енциклопедія. Вид. 2-е випр. і допов., Київ : “Українська енциклопедія” ім. М. П. Бажана. 2004. 820 с.
23. Чемеркін С. Українська мова в Інтернеті: позамовні та внутрішньоструктурні процеси. Київ , 2009. 240 с.

Навчально-методичне видання
(українською мовою)

Світлана Володимирівна САБЛІНА
ІСТОРІЯ СТИЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Навчально-методичний посібник
для здобувачів ступеня вищої освіти магістра
спеціальності “Філологія”
освітньо-професійної програми «Українська мова та література»

Рецензент

І.Л. Мацегора

Відповідальна за випуск

С.В. Сабліна

Коректорка:

С. В. Сабліна